This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

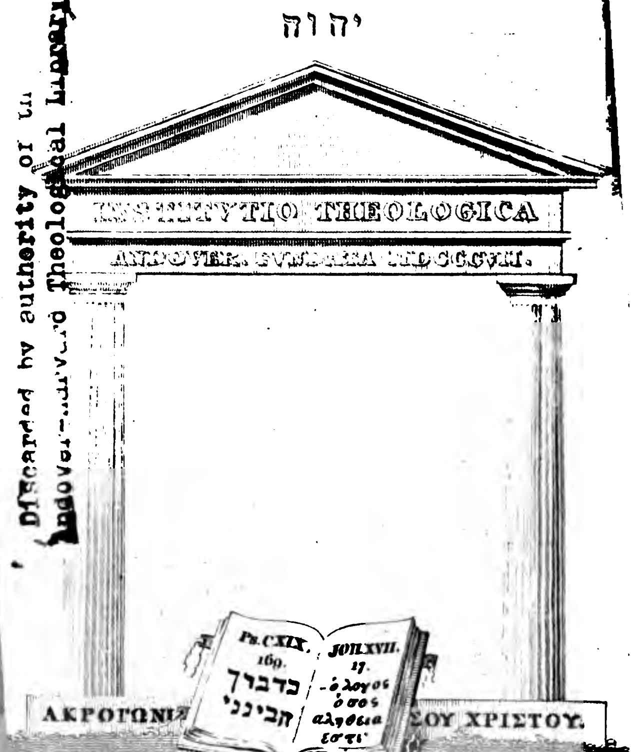
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

MLs 156.25

HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

Y 53
Sanna

~~Ab. XIV~~
Y 53 Sanna
Discarded by authority of the Andover-Harvard Theological Library

~~140.113.~~ ~~140.105.~~ ~~Do 305.~~
140.105.

JACOBI
SANNAZARII,
PATRICII NEAPOLITANI,
OPERA OMNIA,

Accedit Vita Authoris per Paulum Jovium.

FRANCOFURTI,
Sumptibus Johannis Martini Hagen.
MDCCIX.

MLs 156.25
HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
MAR 20 1957

INDEX OPERUM.

De Partu Virginis Libri tres.
Lamentatio de morte Chriſti.
Eclogæ quinque.
Fragmentum.
Elegiarum Libri tres.
Epigrammaton libri tres.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, de Partu Virginis

LIBER PRIMUS.

VIRGINEI partus, magnoque æquæva parenti
Progenies, ſuperas cœli quæ miſſa per auras
Antiquam generis Labem mortalibus ægris
Abluit, abſtructique viam patefecit olympi,
Sit mihi Cœlicolæ primus labor: hoc mihi primum
Surgat opus. Vos auditas ab origine cauſas,
Et tanti ſeriem (ſi fas) evolvite facti.
Nec minus ô Muſæ vatum decus, hic ego veſtros
Optarim fonteis, veſtras nemora ardua rupeis:
Quandoquidem genus è cœlo deducitis; & vos
Virginitas ſanctæque juvat reverentia famæ.
Vos igitur, ſeu cura poli, ſeu Virginis hujus
Tangit honos, monſtrate viam, quæ nubila vincam:
Et mecum immenſi portas recludite cœli.
Magna quidem, magna Aonides, ſed debita poſco,
Nec vobis ignota: etenim potuiſtis & antrum
Aſpicere, & choreas: nec vos orientia cœlo

Signa, nec Eoos reges latuiſſe putandum eſt.
Tuque adeo ſpes fida hominum, ſpes fida deorum
Alma parens, quam mille acies, quæque ætheris alti
Militia eſt, totidem currus, tot ſignæ, tubæque,
Tot litui comitantur, ovantique agmina gyro
Adglomerant: niveis tibi ſi ſolennia templis
Serta damus: ſi manſuras tibi ponimus aras
Exciſo in ſcopulo, fluctus unde aurea canos
Deſpiciens, celſo ſi culmine Mergilline
Adtollit, nautisque procul venientibus offert:
Si laudes de more tuas, ſi ſacra, diemque,
Ac cœtus latè inſigneis, ritusque dicamus,
Annua felicis colimus dum gaudia partus:
Tu vatem ignarumque viæ, inſuetumque labori
Diva mone, & pavidis jam læta adlabere cœptis.
Viderat atherea ſuperûm regnator ab arce,
Undique collectas vectari in Tartara prædas:
Tiſiphonenque imo conantem cuncta profundo
Vertere, & immaneis ſtimulantem ad dira ſorores:
Nec jam homini prodeſſe, alto quòd ſemina cœlo
Duceret, aut varios animum excoluiſſet ad uſus:
Tantum letiferæ poterant contagia culpæ.
Tum pectus pater æterno ſuccenſus amore,
Sic ſecum: Ecquis erit finis? tantisne parentum
Priſca luent pœnis ſeri commiſſa nepotes?
Vt quos victuros ſemper, ſuperisque crearam
Penè pareis, triſti patiar ſuccumbere leto,
Informeisque domus, obſcuraque regna ſubire?
Non ita: ſed diuûm potius revocentur ad oras,
Ut decet, & manum poſcunt opera alta mearum:
Deſertosque foros vacuique ſedilia cœli
Acturum complere parent: legio unde, nefandis
Acta odiis trepidas ruit exturbata per auras.

Quumque

Quumque caput fuerit, tantorumque una malorum
Fœmina principium, lacrymasque, & funera terris
Intulerit: nunc auxilium ferat ipſa, modumque,
(Quà licet) afflictis imponat fœmina rebus.
Hæc ait: & celerem ſtellata in veſte miniſtrum,
Qui caſtæ divina ferat mandata puellæ,
Adloquitur, facie inſignem, & fulgentibus alis.
Te, quem certa vocant magnarum exordia rerum,
Fide vigil, pars militiæ fortiſſima noſtræ,
Te decet ire, novumque in ſecula jungere fœdus:
Nunc animũ huc adverte, atque hæc ſub pectore ſerva.
Eſt urbeis Phœnicum inter, lateque fluentem
Jordanem, regio noſtris ſat cognita ſacris,
Judæam appellant, armisque, & lege potentem.
Hic claris exorta atavis, vatumque, ducumque
Antiquum genus, & dignis licet aucta hymenæis,
Pectoris inlæſum Virgo mihi caſta pudorem
Servat adhuc nullos non ſervatura per annos:
(Mirus amor) ſeniumque ſui venerata mariti
Exiguis degit thalamis, & paupere tecto,
Digna paulo regnare, alioque effulgere divûm
Concilio, & noſtris æternum habitare penates.
Hanc mihi virginibus jampridem ex omnibus unam
Delegi, prudensque animo interiore locavi:
Ut foret, intacta ſanctum quæ numen in alvo
Conciperet, ferretque pios ſine ſemine partus.
Ergo age, nubivagos molire per aëra greſſus:
Deveniensque locum caſtas hæc juſſus ad aureis
Effare, & pulchris cunctantem hortatibus imple:
Quandoquidem genus è Stygiis mortale tenebris
Eripere eſt animus, ſævosque arcere labores.
Dixerat. ille altum Zephyris per inane vocatis
Carpit iter, ſcindit nebulas, atque aëra tranat
Ima petens, pronusque leveis vix commovet alas.

Signa, nec Eoos reges latuiſſe putandum eſt.
Tuque adeo ſpes fida hominum, ſpes fida deorum
Alma parens, quam mille acies, quæque ætheris alti
Militia eſt, totidem currus, tot ſignæ, tubæque,
Tot litui comitantur, ovantique agmina gyro
Adglomerant: niveis tibi ſi ſolennia templis
Serta damus: ſi manſuras tibi ponimus aras
Exciſo in ſcopulo, fluctus unde aurea canos
Deſpiciens, celſo ſi culmine Mergilline
Adtollit, nautisque procul venientibus offert:
Si laudes de more tuas, ſi ſacra, diemque,
Ac cœtus latè inſigneis, ritusque dicamus,
Annua felicis colimus dum gaudia partus:
Tu vatem ignarumque viæ, inſuetumque labori
Diva mone, & pavidis jam læta adlabere cœptis.
Viderat atherea ſuperûm regnator ab arce,
Undique collectas vectari in Tartara prædas:
Tiſiphonenque imo conantem cuncta profundo
Vertere, & immaneis ſtimulantem ad dira ſorores:
Nec jam homini prodeſſe, alto quòd ſemina cœlo
Duceret, aut varios animum excoluiſſet ad uſus:
Tantum letiferæ poterant contagia culpæ.
Tum pectus pater æterno ſuccenſus amore,
Sic ſecum: Ecquis erit finis? tantisne parentum
Priſca luent pœnis ſeri commiſſa nepotes?
Vt quos victuros ſemper, ſuperisque crearam
Penè pareis, triſti patiar ſuccumbere leto,
Informeisque domus, obſcuraque regna ſubire?
Non ita: ſed diuûm potius revocentur ad oras,
Ut decet, & manum poſcunt opera alta mearum:
Deſertosque foros vacuique ſedilia cœli
Actutum complere parent: legio unde, nefandis
Acta odiis trepidas ruit exturbata per auras.

Quumque caput fuerit, tantorumque una malorum
Fœmina principium, lacrymasque, & funera terris
Intulerit: nunc auxilium ferat ipſa, modumque,
(Quà licet) afflictis imponat fœmina rebus.
Hæc ait: & celerem ſtellata in veſte miniſtrum,
Qui caſtæ divina ferat mandata puellæ,
Adloquitur, facie inſignem, & fulgentibus alis.
Te, quem certa vocant magnarum exordia rerum,
Fide vigil, pars militiæ fortiſſima noſtræ,
Te decet ire, novumque in ſecula jungere fœdus:
Nunc animū huc adverte, atque hæc ſub pectore ſerva
Eſt urbeis Phœnicum inter, lateque fluentem
Jordanem, regio noſtris ſat cognita ſacris,
Judæam appellant, armisque, & lege potentem.
Hic claris exorta atavis, vatumque, ducumque
Antiquum genus, & dignis licet aucta hymenæis,
Pectoris inlæſum Virgo mihi caſta pudorem
Servat adhuc nullos non ſervatura per annos:
(Mirus amor) ſeniumque ſui venerata mariti
Exiguis degit thalamis, & paupere tecto,
Digna paulo regnare, alioque effulgere diuûm
Concilio, & noſtris æternum habitare penates.
Hanc mihi virginibus jampridem ex omnibus unam
Delegi, prudensque animo interiore locavi:
Ut foret, intacta ſanctum quæ numen in alvo
Conciperet, ferretque pios ſine ſemine partus.
Ergo age, nubivagos molire per aëra greſſus:
Deveniensque locum caſtas hæc juſſus ad aureis
Effare, & pulchris cunctantem hortatibus imple:
Quandoquidem genus è Stygiis mortale tenebris
Eripere eſt animus, ſævosque arcere labores.
Dixerat. ille altum Zephyris per inane vocatis
Carpit iter, ſcindit nebulas, atque aëra tranat
Ima petens, pronusque leveis vix commovet alas.

Qualis, ubi ex alto notis Mæandria ripis
Proſpexit vada, ſeu placidi ſtagna ampla Caÿſtri,
Præcipitem ſeſe candenti corpore cycnus
Mittit agens, jamque implumis ſegnisque videtur
Ipſe ſibi, donec tandem potiatur amatis
Victor aquis; ſic ille auras, nubeisque ſecabat.
Aſt ubi palmiferæ tractu ſtetit altus Idumes;
Reginam haud humileis volventem pectore curas
Adſpicit, atque illi veteres de more Sibyllæ
In manibus: tum ſi qua ævo referanda nepotum
Fatidici caſto cecinerunt pectore vates.
Ipſam autem ſecuram animi, lætamque videres
Autorem ſperare ſuum. namque adfore tempus.
Quo ſacer æthereis delapſus ſpiritus aſtris
Incorrupta piæ compleret viſcera matris,
Audierat. Proh quanta alti reverentia cœli
Virgineo in vultu eſt! oculos dejecta modeſtos
Suſpirat: matremque Dei venientis adorat:
Felicemque illam humana nec lege creatam
Sæpe vocat: necdum ipſa ſuos jam ſentit honores.
Cum ſubito ex alto juvenis demiſſus olympo,
Purpureos retegit vultus: numenque profeſſus
Inceſſuque habituque ingenteis explicat alas:
Ac tectis latè inſuetum diffundit odorem.
Mox prior hæc. Oculis ſalve lux debita noſtris,
Jampridem notum cœlo jubar, optima Virgo:
Cui ſeſe tot dona, tot explicuere merenti
Divitiæ ſuperûm; quicquid rectique, probique
Aeterna de mente fluit: puriſſima quicquid
Ad terras ſummo veniens ſapientia cælo
Fert ſecum, & plenis exundans gratia rivis.
Te genitor ſtabili firmam ſibi lege ſacravit,
Perpetuos genitor curſus qui dirigit aſtris:
Manſuramque tuo fixit ſub pectore ſedem.

Idcirco

Idcirco cætus inter veneranda pudicos
Una es, quam latis cœli in regionibus olim
Tot divûm celebrent voces. Proh gaudia terris
Quanta dabis! quantis hominum ſubcurrere votis
Incipies! Stupuit confeſtim exterrita Virgo:
Demiſitque oculos: totosque expalluit artus.
Non ſecus, ac conchis ſi quando intenta legendis
Seu Micone parua, ſcopulis ſeu fortè Seriphi
Nuda pedem virgo, lætæ nova gloria matris
Veliferam advertit vicina ad littora puppim
Adventare, timet. Nec jam ſubducere veſtem
Audet, nec tutò ad ſocias ſe reddere curſu:
Sed trepidans ſilet obtutuque immobilis hæret.
Illa Arabum merceis, & fortunata Canopi
Dona ferens, nullis bellum mortalibus infert:
Sed pelago innocuis circumnitet armamentis.
Tum rutilus cœli alipotens, cui lactea fandi
Copia, divinique fluunt è pectore rores
Ambroſiæ, quibus ille acreis mulcere procellas
Poſſit, & iratos pelago depellere ventos:
Exue Dia metus animo, paritura verendum
Cœlitibus numen, ſperataque gaudia terris,
Aeternamque datura venis per ſecula pacem.
Hæc ego ſidera miſſus tibi nuntius arce,
Sublimis celeres vexit quem penna per auras,
Vaticinor non inſidias, non nectere fraudes
Edoctus. Longe à noſtris fraus exulat oris.
Quppe tui magnum magna incrementa per orbem
Ipſa olim partus Virgo ſobolisque beatæ
Adſpicies. Vincet proavos: proavitaque longo
Extendet jura imperio: populisque vocatis
Ad ſolium, latè ingentes moderabitur urbeis:
Nec ſceptri jam finis erit, nec terminus ævi,
Quin juſtis paulatim animis pulcherrima ſurget

Religio. Non Monſtra, piis ſed numina templis
Placabunt caſtæ diris ſine cædibus aræ.
Dixerat: illa animum ſedato pectore firmans,
Subſtitit, & placido breviter ſic ore locuta eſt.
Conceptusne mihi tandem partusque futuros
Sancto refers? méne attactus perferre virileis
Poſſe putas? cui vel nitenti matris ab aluo
Protinus inconcuſſum, & ineluctabile votum
Virginitas fuit una; nec eſt cur ſolvere amatæ
Jura pudicitia cupiam, aut hæc fœdera rumpam.
Imò iſtas, quod tu minimè jam rere, per aureis
Excipit interpres, fœcundam ſpiritus aluum
Influet, implebisque potenti viſcera partu,
Flammifero veniens cœlo, atque micantibus aſtris.
At tu virgineum mirata tumeſcere ventrem,
Hærebis pavitans; demum formidine pulſa,
Gaudia ſervati capies inopina pudoris.
Neve hæc vana putes, dictis aut territa noſtris
Indubites: ſeræ dudum conceſſa ſenectæ
Dona oculos pone ante tuos. Nam ſanguine avito
Juncta tibi mulier (ſterilis licet illa, gravique
Preſſa æuo) haud quaquā ſperatū hoc tempore pignus
Fert utero, & felix ſexto ſub menſe laborat.
Usque adèo magno nil non ſuperabile cœlo eſt.
His dictis. Regina oculos ad ſidera tollens
Cœleſtumque domos ſuperas, atque aurea tecta,
Adnuit, & taleis emiſit pectore voces:
Jam jam vince fides, vince obſequioſa voluntas:
En adſum: accipio venerans tua juſſa, tuumque
Dulce factum pater omnipotens: nec fallere veſtrū eſt
Cœlicolæ: noſco crineis, noſco ora, manusque
Verbaque, & aligerum cœli haud variantis alumnum.
Tantum effata, repentè nova micuiſſe penateis
Luce vides: nitor ecce domum compleat; ibi illa,

Arden-

Ardentum haud patiens radiorum, ignisque coruſci,
Extimuit magis. At venter (mirabile dictu)
(Non ignota cano) ſine vi, ſine labe pudoris,
Arcano intumuit verbo. Vigor actus ab alto
Irradians, Vigor omnipotens, Vigor omnia cōplens
Deſcendit, Deus ille, Deus: torosque per artus
Dat ſeſe, miſcétque utero; quo tacta repentè
Viſcera contremuere; ſilet natura pavetque
Adtonitæ ſimilis: confuſaque turbine rerum
Inſolito, occultas conatur quærere cauſas.
Sed longe vireis alias, majoraque ſentit
Numina; ſuccutitur tellus: læuumque ſereno
Intonuit cœlo rerum cui ſumma poteſtas,
Adventum nati genitor teſtatus: ut omnes
Audirent latè populi, quos maximus ambit
Oceanus, Tethysque, & rauciſona Amphitrite.
Hos inter medios cœli terræque fragores
Arquatis properans volucer pulcherrimus alis,
Omnia dum trepidant, diſceſſerat, altaque nabat
Per loca, cum virgo celſis in nubibus illum
Alternantem humeros videt atque immenſa ſecantē
Ventorum ſpatia, & jam verſicolore per auras
Fulgentem pluma, ac cœli convexa petentem.
Quem demum tali adſpectans ſermone ſecuta eſt.
Magne ales, celſi decus ætheris, invia rerum
Qui penetras, longeque & nubila linquis, & Euros
Antevolans, læto ſeu te felicia tractu
Sidera, quæque ſuos voluuntur ſigna per orbeis
Expectans redeuntem: alti ſeu certa repoſcit
Cryſtalli domus. Et vitrei plaga lucida regni;
Seu propiora vocant ſupremo tecta Tonanti,
Qua patet in ſummum regio flammantis olympi,
Teque amor, & liquidis flagrans alit ignibus aura:
I precor, i noſtrum teſtis defende pudorem.

Nec plura his: tum verò aciem deflectit, & omneis,
Haud mora ſollicito percurrit lumine monteis:
Agnatamque animo conceptaque pignora verſat,
Multa putans: ſerumque uteri miratur honorem.
  Interea maneis deſcendit fama ſub imos,
Pallenteiſque domus veris rumoribus implet:
Optatum adventare diem, quo triſtia linquant
Tartara, & evictis fugiant Acheronta tenebris,
Immanemque ululatum, & non lætabile murmur
Tergemini canis: adverſo qui carceris antro
Excubat inſomnis ſemper rituque trifauci
Horrendum, ſtimulante fame, ſub nocte profunda
Perſonat, & morſu venienteis adpetit umbras.
Tum verò Heroës lætati, animæque piorum,
Ad cœlum erectas cœperunt tendere palmas,
Atque hic inſignis funda, citharaque decorus,
Inſignis ſceptro ſenior, per opaca locorum
Dum graditur, nectique ſacros diademate crineis;
Dum legit effœtos Lethæo in gramine flores,
Quà tacitè labuntur aquæ, mutæque volucres
Ducunt per ſterileis æterna ſilentia ramos:
Adtonita ſubitos concepit mente furores,
Divinamque animam & conſueto numine plenus,
Iniorquens oculos, venientia fata recenſet.
Naſcere magne puer: noſtros quem ſolvere nexus,
Et tantos genitor voluit perferre labores.
Magne puer, cui ſe hæc tandem ſpolianda reſervant
Regna, tot heu miſeris hominum ditata ruinis,
Naſcere, venturum ſi te mortalibus olim
Pectore veridico promiſimus; igneus ut nos
Viribus adflatos cœleſtibus ardor agebat
Inſinuans: ſi ſacra peregimus, & tua latè
Juſſa per immenſum fama vulgavimus orbem.
En ridet pax alma tibi: ſimul ecce potentes

Impulſi

Impulſi cœlo, divisque autoribus acti
Orbe alio properant Reges. Salvete beati
Æthiopes, hominum ſanctum genus, aſtra ſecuti:
Scilicet huc veſtris adfertis munera regis.
Accipe dona puer: tuque ô ſanctiſſima mater
Sume animos: jam te populique ducesq; frequentant
Littore ab extremo, & odoriferis Nabathæis.
Ille autem aurata fulgens in veſte ſacerdos
Jam canus, jam maturo venerabilis ævo
Quid ſibi vult? ſacras puerum qui ſiſtit ad aras,
Sic venerans? lætaque inſpectans æthera vultu?
Seque dehinc facili clauſurum lumina fato,
Exclamat: quod ſperatum per ſecula munus,
Promiſſamque diu pacem, certamque ſalutem
Terrarum exorta liceat ſibi luce tueri
Optanti ſeniumque ideo, parcasque trahenti.
Sed quid ego (heu) dira conſperſos cæde penateis
Infantum, & ſubito currenteis ſanguine rivos
Adſpicio? triſtisque meas vagitus ad aureis
Fertur? iò ſcelus eſt partus jugulare recenteis.
Crudelis, quid agis? nihil hi meruere: neque illum
Quem petis, inſano dabitur tibi perdere ferro.
Nunc nunc ô matres ſcelerata abſcedite terra,
Dum licet, inque ſinu pueros abſcondite veſtros:
Nam ferus hoſtis: propera jam regia virgo,
Inque Parethonias transfer tua pignora terras:
Admonet hoc magnum genitor qui temperat orbem.
Tuta domus, tutique illic tibi Dia receſſus.
Verum ubi bis ſenas hyemes, bis ſenaque nati
Solſtitia, & tantos ſuperaveris anxia caſus:
Ingenteis imo duces de pectore queſtus,
Aureaque aſſiduis pulſabis ſidera votis.
Nam puerum, quamvis per compita ſæpe vocatum,
Sæpe expectatum conſuetæ ad gaudia menſæ,

Per-

Perquires nequicquam amens: nec charā petentem
Oſcula, nec ſera redeuntem nocte videbis.
Treisque illum totos mœrenti pectore ſoles,
Et totidem trepidas ſomni ſine munere nocteis
Omnia luſtrantes, queſtu omnia confundentes
Flebitis, indigno perculſi corda dolore
Tuque, ſenexque tuus. Quarto ſed Lucifer ortu
Purpureos tremulo cum tollet ab æquore vultus
Inventum dabit, & quærentibus offeret ultro.
O quas tunc lachymas, ô quæ tunc oſcula mater,
Quos dabit amplexus, miſto inter gaudia fletu:
Cum natum ante aras Patris, & delubra ſedentem,
Mulcentemque ſenes dictis, animosque trahentem,
Adſpicies gaviſa! ipſo admirante ſenatu
Primitias pueri ingenteis, nec inane ſagacis
Pectoris indicium, natæque ad grandia mentis.
Tu verò quid in arma ruis ſcelerata juventus,
Quid galeas, enſeisque virûm, & fulgentia cerno
Agmina? ſcutasque procul ſuq nocte cohorteis,
Obſcura, & crebris radianteis ignibus haſtas?
Totne unum telis petitur caput; heu furor, heu mens
Cæca hominum, ſemperque odiis adcincta nefandis.
Iamque oleas, montemq; ſacrum circumque ſupraq;
Cinxere, & longa lucum obſedere corona.
Quo feror? ecce trahunt manibus poſt terga revinctis
Inſontem; modo quem latas mira illa per urbeis
Edentem, patriſque palam præcepta docentem
Adtoniti ſtupuere illum regemque Deumque,
Humanæque ducem vitæ, fontemque ſalutis
Haud veriti populo circum plaudente fateri.
Heu facinus: mortemne etiam, & crudele minantur
Supplicium? ſævos ſtringunt in vulnera faſceis
Horrenteisque parant paliuro intexere dumos,
Tormenti genus: & capiti premere inde coronam

Vulni-

Vulnificam: Vidn' alternos ut arundinis ictus
Incutiunt? geminantque truci convitia lingua?
Parte alia ingenteis video de ſtirpibus imis
Everti palmas, altas ad ſidera palmas,
Infelix opus, unde hominum lux illa, decorque
Pendeat. Ah trepidis dirum, & miſerabile terris:
Cum patri æthereo moriens liventia pandet
Brachia, turpatosque atra de morte capillos,
Oraque, demiſſosque oculos, frontemque cruore
Jam madidam, & lato patefactum pectus hiatu
At mater, non jam mater, ſed flentis, & orbæ
Infelix ſimulacrum ægra ac ſine viribus umbra,
Ante crucem demiſſa genas effuſa capillum
Stat lachrymans, triſtique irrorat pectora fletu.
Ac ſi jam comperta mihi licet ore profari
Omnia: defeſſi ſpectans morientia nati
Lumina, crudelis terras, crudelia dicis
Sidera: crudelem ſeſe, quòd talia cernat
Vulnera ſæpe vocat: tum luctiſono vlulatu
Cuncte replens, ſingultanti ſic incipit ore:
Incipit, & duro figit ſimul oſcula ligno
Exclamans: quis me miſeram, quis culmine tantò
Dejectam ſubitis involuit, gnate, procellis?
Nata patris vires, ſanguis meus, unde repentè
Hæc fera tempeſtas? qui te mihi fluctus ademit?
Quæ magnus indignos fœdavit ſanguine vultus
Cui tantum in ſuperos licuit: bella impia cœlo
Quis parat? hunc ego te, poſt tot male tuta labores
Poſtque tot infelix elapſæ incommoda vitæ
Adſpicio? tune illa tuæ lux unica matris?
Tune animæ pax, & requies, ſpesque ultima noſtra
Sic raperis? ſi me ſolam, exanimemque relinquis
O dolor. Extincto jam te pro fratre ſorores,
Pro natis toties exoravere parentes:

Aſt

Aſt ego pro nato, pro te dominoque, deoque
Quem miſera exorem? quo triſtia pectora vertam?
Cui querar? ô tandem diræ me perdite dextræ:
Me potius (ſi qua eſt pietas) immanibus armis
Obruite: in me omneis effundite pectoris iras:
Vel tu (ſi tanti eſt hominum genus) eripe matrem
Quæ rogat, & Stygias tecum duc nate, ſub umbras
Ipſa ego te per dura locorum inamœnaque vivis
Regna ſequar. Liceat rumpentem cernere portas
Æratas: liceat pulchro ſudore madentem
Everſorem Erebi materna abſtergere dextra.
Hos illa plures fundet de pectore queſtus.
Quod ſcelus Eois ut primum cernet ab undis
Sol: indignanteis retro convertere currus
Optabit, fruſtraque ſuis luctatus habenis,
Quod poterit tandem, auratos ferrugine crineis
Inficiet, mœſtamque diu ſine lumine frontem
Oſtendet terris: ut qui jam ploret ademptum
Autorem, regemque ſuum. Quin ipſa nigranti
Fratris ab ore timens, & tanto concita caſu
Cynthia, cæruleo vultus obnubet amictu,
Avertetque oculos, lacrymasque effundet inaneis.
At contrà horriſono tellus concuſſa tremore,
Cum gemitu fremet: & ruptis excita ſepulcris
Emittet ſimulacra. Quid ô, quid abire paratis
Illuſtres animæ? non omnibus hæc data rerum
Conditio, paucis remeare ad lumina vitæ
Conceſſum. Sed tempus erit, cum Martia rauco
Mugitu cœlum quatiet tuba; cumque repente
Corpora per terras omneis latè omnia ſurgent.
Nunc autem ſat Tartarei ſi clauſtra tyranni
Effringat Rex ille: & caligantia pandat
Atria: diffugiant immiſſo lumine diræ
Eumenidum facies jactis in terga colubris.

Quas atro vix in limo Phlegethontis aduſtum
Accipiat nemus, & fumanti condat in ulva.
Tum variæ peſtes; & monſtra horrentia Ditis
Ima petant: trepident Briareîa turba, Ceraſtæ,
Semiferumque genus Centauri, & Gorgones atræ,
Scyllæque, Sphingesque, ardentisq; ora Chimeræ,
Atque Hidræ, atque Canes, & terribiles Harpyiæ.
Ipſe Catenato feſſus per tartara collo
Ducetur Pluton triſti quem murmure circum
Inferni fractis mœrebunt cornibus amnes:
At nos virginea præcincti tempora lauru,
Signa per extentos cœli victricia campos
Tollemus, lætoque ducem clamore ſequemur:
Victor iò, bellator iò, tu regna profunda,
Tu maneis, Erebumque, poteſtatesque coërces
Aërias, lethumque tuo ſub numine torques.
Ille alto temone ſedens, levibusque quadrigis
Lora dabit volucresque reget placido ore jugaleis,
Non jam cornipedum ductos de ſemine equorum,
Nec qui conſuetas carpant præſepibus herbas.
Primus enim valido ſubnixus eburnea collo
Fert juga formoſi pecoris cuſtodia Taurus,
Stellatus minio Taurus: cui cornua fronti
Aurea, & auratis horrent palearia ſetis:
Perque pedes bifidæ radiant nova ſidera gemmæ.
Torva bovi facies; ſed qua non altera cœlo
Dignior, imbriferum quæ cornibus inchoët annum,
Nec quæ tam claris mugitibus aſtra laceſſat.
  Et juxta nemorum terror, rexque ipſe ferarum
Magnanimus niter ore Leo; quem fuſa per armos
Conveſtit juba: pectoribus generoſa ſuperbit
Majeſtas non jam ut cædeis, aut prælia ſævus
Adpetat (innocuis armantur dentibus ora:

Grata-

Grataque tranquillo ridet clementià vultu)
Sed cœlo ut ſpatietur, & alta ad ſidera tendat.
Hos poſt inſequitur pulchros pennata per artus
Alituum regina: ſacræ cui vertice plumæ
Adſurgunt: flavoque caput diademate fulget.
Ipſa ingens alis, ingentis fulminis inſtar
Supra hominum tecta, ac monteis, ſupraque volucres
Fertur, & obſtanteis curſu petit obvia nubeis.
Ultimus humana ſociat cervice laborem
Alatus tergo juvenis: cui luthea lævo
Ex humero chlamys Eois inſperſa lapillis
Pendet: eam variant centum longo ordine Reges
Antiquum genus, & Solymæ primordia gentis,
Oſtro intertexti. veros cognoſcere vultus
Eſt illic: veros monteis, & flumina credas:
Et vera extremo Babylon nitet aurea limbo.
Tali ſidereas curru ſubvectus in auras,
Indutos referens ſpoliis pallentibus axeis,
Perveniet, recto qua panditur orbitâ tractu
Lactea, & ad ſedeis ducit candentis olympi,
Illic auratæ muros mirabimur urbis,
Auratasque domos & gemmea tecta, viasque
Stelliferas: vitreosque altis cum montibus amneis
Atque ibi ſeu magni celſum penetrale Tonantis,
Sive alios habitare lareis, at tecta minorum
Cœlicolum dabitur, ſtellas numerare licebit,
Surgentemque diem pariter, pariterque cadentem
Sub pedibus ſpectare, & longos ducere ſoleis,
Longaque venturis protendere nomina ſeclis.
Hæc ubi dicta: patres plauſu excepere frequentes
Fatidicum vatem, ſublatumque aggere ripæ
Attollunt humeris, lætumque per avia ducunt.
Intremuere Erebi. Sedes, obſcuraque Ditis
Li-

Limina. Suſpirans imo de corde Megæra
Dat gemitum & torvas ſpectat ſine mente ſorores.
Tum caudam exulans ſub ventre recondidit auram
Cerberus, & ſonteis latratu terruit umbras:
Commotisque niger Cocitus inhorruit antris:
Et vaga Siſyphiis hæſerunt ſaxa lacertis.

LIBER SECUNDUS.

REGINA ut ſubitos imo ſub pectore motus
Senſit, & adflatu divini numinis aucta eſt.
Haud mora, digreſſu volucris ſuſpenſæ miniſtri,
Exurgit: monteisque procul contendit in altos
Feſtinans, ea cura animo vel prima recurſat,
Matronam defeſſam ævo, cui nulla fuiſſent
Dona uteri (mirum dictu) jam ſegnibus annis
Fœcundam, ſextique gravem ſub pondere menſis
Protinus adfari, vocemque audire loquentis,
Et ſpectare oculis ſterili data pignora matri.
Ergo ad cincta viæ nullos ſtudioſa paratus
Induitur, nullo diſponit pectora cultu:
Tantum albo crineis injectu veſtis inumbrans:
Quali ſtella nitet, tardam quæ circuit Arcton
Hyberna ſub nocte: aut matutina reſurgens
Aurora: ubi jam Oceano Sol aureus exit,
Quaque pedes movet, hàc caſiam terra alma miniſtra
Pubenteisque roſas, nec jam mœſtos hyacinthos,
Narciſſumque, crocumque, & quicquid purpureũ ver
Spirat hians, quicquid florum per gramina paſſim
Subgerit immiſcens varios natura colores.
Parte alia celeres ſiſtunt vaga flumina curſus:
Exultant vallesque cavæ collesque ſupini:
Et circunſtantes ſubmittunt culmina pinus:
Crebraque palmiferis erumpunt germina ſylvis.

Omnia lætantur. Ceſſant Eurique, Notique
Ceſſat atrox Boreas. tantum per florea rura
Regna tenent Zephyri, cœlumque repentibus auris
Mulcent, quaque datur, gradientem voce ſalutant.
Ut ventum ad ſedeis: vultu longæva verendo
Obcurrit conjux juſti ſenis; atque repentè
Plena Deo, ſubitoque uteri concuſſa tumultu,
Excipit amplexu venientem, ac talibus infit:
O decus, ô laudis mulier dux prævia noſtra,
Cœlitibus ſola humanum quæ digna reperta es
Conciliare genus, cœtusque adtollere ad aſtra
Fœmineos: gremium cujus divinus obumbrat
Palmes, inexhauſtis terras qui compleat vuis:
Quis me, quis tanto ſuperum dignatur honore?
Tune procul viſura humileis Regina penateis
Veniſti? tune illa mei pulcherrima regis
Mater ades? viden' ut noſtra puer excitus aluo,
Cum mihi vix primas vocis ſonus ambiat aureis,
Jam ſalit, & dominum ceu præcurſurus adorat.
Felix Virgo animi, felix, cui tanta mereri
Credulitas dedit una; in te nam plena videbis
Omnia, quæ magni verax tibi dixit Olympi
Aliger, arcano delapſus ab æthere curſu.
Illa ſub hæc: Miranda alti quis facta Tonantis,
O mater, meritas cœlo quæ tollere laudes
Vox queat? exultant dulci mea pectora motu
Authori tantorum operum: qui me ima tenentem,
Indignamque humilemque ſuis reſpexit ab aſtris.
Munere quo genteis felix ecce una per omneis
Iam dicar: nec vana fides: ingentia quando
Ipſe mihi ingenti cumulavit munera dextra
Omnipotens, ſanctumque ejus per ſecula nomen,
Et quæ per magnas clementia didita terras

Exundat,

Exundat, qua paſſim omneis ſua juſſa verenteis
Usque fovens, nullo neglectos deſerit ævo.
Tum fortem exertans humerũ, dextramq; coruſcam,
Inſanos longe faſtus, menteisque ſuperbas
Diſpulit afflixitque ſuper: ſoliosque potenteis
Deturbans dedit in præceps, & ad ima repreſſit:
Extollensque humileis aliena in ſede locavit:
Pauperiemque famemque fugans implevit egenos
Divitiis: vacuos contrà nudosque reliquit,
Qui nullas opibus metas poſuere parandis.
Poſtremo ſobolem (neq; enim dare majus habebat)
Æternam genitor ſobolem, ſeclisque priorem
Omnibus, æqualemque ſibi de ſanguine fidi
Suſcepit pueri (tantis quo honoribus unum
Deerat adhuc) non ille animi, morumque ſuorum
Oblitus. Quippe id meditans promiſerat olim
Sacrificis proauorum atavis, ſtirpique nepotum.
Hæc virgo, At ſenior, nullus cui vocis adempta
Uſus erat, ſupplex nunc greſſum obſervat euntis
Virgineosque pedes, tactæque dat oſcula terræ:
Nunc lætus tollit dupliceis ad ſidera palmas:
Quoque poteſt ſolo teſtatur gaudia nutu:
Oſtenditque manu vatũm tot ſcripta priorum:
Quæ quis agente deo, quondam, dum vita manebat,
Edidit, & populis liquit celebranda futuris:
Scilicet effuſum tacitis de nubibus imbrem
Lanigerum in tergus: germenque è ſtirpe vetuſtæ
Arboris exurgens; in combuſtumque ſonoro
Igne rubum: & priſcis ſtellam de patribus ortam.
Quæ dum cuncta gravi, venturi haud inſcia, viſu
Percurrit relegens, alto cum corde volutat
Conceptus Virgo inſolitos, & ab æthere Lapſam
Progeniem, pluviæ in morem, quæ vellere molli

Excepta haud ullos ſonitus, nec murmura reddit.
Seque rubum, Virgamque, alto ſed denique miſſam
Sidus grande mari prorſum agnoſcitque, videtquè.
Non tamen auſa loqui, tanto aut ſe dicere dignam
Munere: ſed tacito affectu tibi maxime divum
Grateis rector agit mentemque ad ſidera tollit.
Et jam Luna cavum ter luce repleverat orbem,
Ter ſolitas de more intrarat cæca latebras:
Cum Virgo in patriam reditum parat, omnia quando
Certa videt ſubeunt dilectæ gratia parentis
Adloquia, adſuetæque piis ſermonibus ædes:
Quæque ſalutantis voces, ac verba miniſtri
Audiit, & primos excepit cella volatus:
Cella choris ſuperum luſtrata, & cognita cœlo.
Ergo inter incœptum charis digreſſa propinquis
Adcelerat, relegitque viam per nota locorum,
Nec mora, nec requies usquam; nec lumina flectis,
Cœlicolûm quamvis ſacro circundata cœtu,
Donec ad optatum pervenit ſedula limen.
Vtque ibi dum conſueta ſuo cum pectore verſat
Gaudia paulatim maturi tempora ventris
Adventare videt, ſcires jam numen in illa
Grande tegi, nullos adeo ſentire dolores
Dat ſuperûm genitor, nullaque ex parte gravari.
Interea terra parta jam pace, marique
Auguſtus pater æratis bella impia portis
Clauſerat, & validis arctarat vincta catenis:
Dumque ſuas regnator opes, vireisque potentis
Imperii, exhauſtasque armis civilibus urbeis
Noſſe cupit: magnum cenſeri juſſerat orbem,
Deſcribi populos latè numerumque referri
Cunctorum ad ſeſe capitum, quæ maxima tellus
Suſtinet, & rapido complectitur æquore Nereus.

Ergo

Ergo omneis lex una movet, ſua nomina mittunt,
Qui monteis Aurora tuos, regna illa feracis
Armeniæ, qui convalleis, atque alta Niphatæ
Saxa tenent, longe pictis gens nota pharetris,
Gens fineis luſtrare ſuos non ſegnis, & arcu,
Quà vagus Euphrates, quà devius exit Araxes,
Felices tractus, & latè munere divûm
Conceſſos defendere agros bene olentis amomi:
Cenſetur Tauri paſſim, cenſetur Amani
Incola; prædatorque Cilix: & Iſaurica quisquis
Rura domat: quicunque tuas Pamphylia ſylvas:
Quisque Lycaoniam felicia jugera: quique
Flaventem curuis Lyciam perrumpit aratris
Iam clari bello Leleges, populisque propinqui
Iuſſa obeunt: gens quæque ſuo dat nomina ritu.
Qui ceramon, bimarenq; Gnidon, quique alta tuentur
Mœnia, diſpoſitis ubi circumſepta columnis
Tollit ſe nivei moles operoſa ſepulcri,
Barbara quam rapto poſuit regina marito:
Et quos Mæandri, toties ludente recurſu,
Unda rigat, rigat ipſo ſuo mox amne Cayſter.
Herboſo niveos dum margine paſcit olores.
Quosque metalliferis veniens Pactolus ab antris
Circuit, & rutila non parcior Hermus arena.
Myſorum manus omnis; Apollineæque Celenæ:
Idaque Rhœtææque arces, celebrataque Muſis
Pergama, Sigæumque jugum, Priameïa quondam
Regna armis, ducibusque ducū nunc nota ſepulcris:
Qua nauta, auguſtum dum præterit Helleſpontum,
Oſtendens ſociis, hoc, inquit, littore flentes
Nereïdes ſteterant, paſſis cum mœſta capillis
Ipſa ſuum de more Thetis clamaret Achillem.
His & Bithynæ claſſes, & pontica latè

Accedit regio. Paret ſcopuloſa Carambis:
Parendi ſtudio fervet ſimul alta Sinope:
Fervet Halys; quique imenſis procul amnibus auctus
Cappadocum medios populos diſcriminat Iris:
Thermodoónque, Halybéſque, adtritaq; ſaxa Prometheo.
Prætereà qua ſe Thracum Mavortia tellus
Pandit, & algentem Rhodope procurrit in Æmum:
Quà Macedum per ſaxa ruit torrentibus undis
Axius, umbroſæque tegunt Halyacmona ripæ:
Quaque jacet diris omen Pharſalia bellis,
Et bis Romana ferales clade Philippi,
Conveniunt populi certatim, & juſſa faceſſunt.
Vos etiam veſtros his adjunxiſtis alumnos
Vicinæ paſſim vacuis jam mœnibus urbes,
Antiquæ Grajorum urbes, gens optima morum
Formatrix, clara ingeniis, & fortibus auſis;
Seu quæ littoreos tractus, monteisque tenetis:
Seu quæ per medias diſperſæ exurgitis undas.
Tum latus Epiri quà formidabile nautis
Adtollunt ſummo caput Acroceraunia cœlo.
Urget opus. Iamque Alcinoi dat regia cenſum,
Illyricæque manus, impacatique Liburni,
Littoraque Ionio paſſim pulſata profundo.
Neu tu cui latè imperium terræque, mariſque
Bellatrix peperit virtus, & Martius ardor,
Non populos, non ipſa tuas terra inclyta genteis
Deſcribis, terra una armis, & fœta triumphis,
Una viris longe pollens, atque æmula cœlo;
Nubiferæ quam prærruptis anfractibus Alpes
Præcingunt, mediamque pater ſecat Apenninus,
Et geminum rapido fluctu circumtonat æquor.
Deſcripſere ſuos (quamvis non axe ſub uno)
Hinc Rhenus pater indigenas, hinc latior undis
Danu-

Danubius, qui ſylvarum per vaſta volutus,
Paſcere non populos, non lambere deſinit urbeis
Donec ad optatam rapido venit agmine Peucem.
Quin & proceras ſcrutatur Gallia ſylvas,
Gallia Cæſareis Latio dignata triumphis:
Quam Rhodanus, quam findit Arar, quam permeat ingens
Sequana, piſcoſoque interluit amne Garumna.
Tum quas piniferis genteis prærupta Pyrene
Rupibus, Herculeas proſpectat ad usque columnas,
Çogit Anas: cogit ripa formoſus utraque
Duria, & albenti Bætis præcinctus oliva,
Auratamque Tagus volvens ſub gurgite arenam,
Quique ſuo terras inſignit nomine Iberus.
Parte alia vaſtas circumvocat Africa vireis:
Getuli, Maurique duces rimantur opaci
Atlantis memora, & diſperſa mapalia ſylvis.
Scribitur & vacuis ut quisque invenrus arenis
Seu paſtor, ſeu ſubcinctis venator in armis
Oſervans ſævos latebroſa ad tesqua leones.
Maſſylum quicunque domos, quicunque repoſtos
Heſperidum lucos, munitaque montibus arva
Incolit, & ramis nativum decutit aurum:
Et qui verteneis immania ſaxa juvencos
Flectit arans: qua devictæ Carthaginis arces
Procubuere, jacentque infauſto in littore turres
Everſæ. Quantum illa metus, quantum illa laborum
Urbs dedit inſultans Latio, & Laurentibus arvis!
Nunc paſſim vix reliquias, vix nomina ſervans
Obruitur propriis non agnoſcenda ruinis,
Et querimur genus infelix humana labare
Membra ævo: cum regna palam moriantur, & urbes.
Iamque Macaſidem ardor habet: venere volentes
Barcæi: venere ſuis Naſamones ab arvis:

Navifragas qui per Syrteis, infidaque circum
Littora, mærentum ſpoliis onerantur, & alios
Inſiliunt nudi cumulos extantis arenæ,
Inque ſuas vertunt aliena pericula prædas,
Poſtremo Pſylli, Garamanticaque arva tenentes:
QuiqueCyrenæas ſuſpendunt vomere glebas,
Laudatasque legunt ſuccis præſtantibus herbas.
Quique Iovis palmeta, Habytarumque receſſus:
Marmaricas qui late oras: qui paſcua ſervant
Ægypti, Meroesque, ſacer quos Nilus inundat,
Nilus ab æthereo ducens cunabula cœlo.

Nec minus & caſta ſenior cum Virgine cuſtos
Ibat, ut in patria nomen de more, genusque
Ederet, & juſſum non ſegnis penderet aurum.
Ille domum antiquam, & regnata parentibus arva
Inviſens, ſecum proavos ex ordine reges,
Claraque facta ducum pulchramque ab origine gentē
Mente recenſebat tacita: numerumque ſuorum,
Quamvis tunc pauper, quamvis incognitus ipſis
Agnatis, longe adveniens explere parabat.
Iam fineis Galilæa tuos emenſus, & imas
Carmeli valleis, quæque altus vertice opacat
Rura Thabor, ſparſamque jugis Samaritida terram
Palmiferis, Solymas à læva liquerat arceis.
Cum ſimul è tumulo muros, ac tecta domorum
Proſpexit, patriæque agnovit mœnia terræ:
Continuò lacrymis urbem veneratur obortis:
Intenditque manus, & ab imo pectore fatur:

Bethlemiæ turres. Et non obſcura meorum
Regna patrum, magnique olim ſalvete penates,
Tuque ô trra parens regnum, viſuraque regem,
Cui ſol & gemini famulantur cardinis axes,
Salve iterum te vana Iovis cunabula Crete
Horreſcet, ponetque ſuos temeraria faſtus:

Mœ-

Mœnia te Dircæa trement, ipſamque pudebit
Ortygyam geminos Latone extollere partus.
Parva loquor: prono veniet diademate ſupplex
Illa potens rerum, terrarumque inclyta Roma:
Et ſeptemgeminos ſubmittet ad oſcula monteis.
Dixit, & extrema movit veſtigia voce:
Maturatque viam ſenior: tardumque fatigat
Vectorem: & viſas greſſum molitur ad oras.
Et jam prona dies fluctus urgebat Iberos,
Purpureas pelago nubeis, aurumque relinquens.
Ecce autem magnis plenam conventibus urbem
Protinus, ut venêre, extremo è limine portæ
Adſpiciunt. Miſtum confluxerat undique vulgus
Turba ingens. Credas longinquo ex æquore vectas
Ad merceis properaſſe, aut devaſtantibus arva
Hoſtibus in tutum trepidos fugiſſe colonos.
Cernere erat perque anfractus, perque arcta viarum
Cuncta repleſſe viros, confuſoque ordine matres:
Permiſtos pecori agricolas, hos jungere plauſtra:
Hos intendere vela, alios diſcumbere apertis
Porticibus, reſono compleri cuncta tumultu:
Accenſos variis lucere in partibus igneis.
Quæ pater admirans, tacito dum ſingula viſu
Percurrit, circumque domus, & limina luſtrat,
Nec ſupereſſe locum tecto videt: ibimus, inquit,
Quò Deus, & quò ſancta vocant oracula patrum.
Eſt ſpecus haud ingens parvis ſub mœnibus urbis,
Incertum, manibus ne hominum genione potentis
Naturæ formatus, ut hæc ſpectacula terris
Præberet, tantosque diu ſervatus in uſus,
Hoſpicio cœlum acciperet, cui plurima dorſo
Incumbit rupes, pendentibus undique ſaxis
Aſpera: & exceſæ cingunt latera ardua cautes:
Defunctis operum domus haud ingrata colonis.

Huc heros tandem ſuperata ambage viarum
Sic monitus ducente Deo, cum conjuge ſancta
Devenit, multaque ſenex ſe nocte recepit.
Ac primum ſiccis ramalibus excitat ignem;
Stramineoque toro comitem locat, ægra cubantis
Membra ſuper veſtem involvens; mox adligat ipſos
Permulcens, jam non duros, tam ſponte ſequenteis
Quadrupedes, ut forte aderat fœnile ſaligna
Subfultum crate, & palmarum vimine textum.
Nunc age, Caſtaliis quæ nunquã audita ſub antris,
Muſarumve choris celebrata, aut cognita Phœbo,
Expediam: vos ſecretos per devia calleis
Cœlicolæ, vos (ſi meruit) monſtrate receſſus
Intactos; ventum ad cunas, & gaudia cœli,
Mirandosque ortus & tecta ſonantia ſacro
Vagitu, ſtat ferre pedem, qua nulla priorum
Obvia ſint oculis vatum veſtigia veſtris
Tempus erat, quo nox tardis invecta quadrigis
Nondum ſtelliferi mediam pervenit olympi
Ad metam, & tacito ſcintillant ſidera motu;
Cum ſylvæque urbesque ſilent; cum feſſa labore
Accipiunt placidos mortalia pectora ſomnos:
Non fera, non volucris, non picto corpore ſerpens
Dat ſonitum. Iamque in cineres conſederat ignis
Ultimus; & ſera perfuſus membra quiete
Scrupoſo ſenior caput adclinaverat antro.
Ecce autem nitor ex alto novus emicat, omnemque
Exuperat veniens atræ caliginis umbram;
Auditique choris ſuperûm, & cœleſtia curvas
Agmina pulſantum citharas, ac voce canentum
Agnovit ſonitum, partusque inſtare propinquos
Haud dubiis Virgo ſenſit lætiſſima ſignis.
Protinus erigitur ſtratis, cœloque nitenteis
Adtollit venerans oculos, ac talia fatur;

Omni-

Omnipotens genitor, magno qui ſidera nutu
Aëriosque regis tractus, terrasque, fretumque,
Ecquid adeſt tempus, quo ſe ſine labe ſerenam
Efferat in lucem ſoboles tua? quo mihi tellus
Rideat, & teneris depingat floribus arva?
En tibi maturos fructus en reddimus ingens
Depoſitum; tu nequa pio jactura pudori
Obrepat, ſummo defende, & conſule cœlo.
Ergo ego te gremio reptantem, & nota petentem
Ubera chare puer, molli ſtudioſa favebo
Amplexu; tu blanda tuæ dabis oſcula matri
Adridens; colloque manum & puerilia nectes
Brachia: & optatam capies per membra quietem.
Sic memorat, fruturque deo comitumque micanti
Agmine, diviniſque animum concentibus explet.
Atque olli interea revoluto ſidere felix
Hora propinquabat. Quis me rapit? accipe vatem
Diva tuum, rege diva tuum, feror arduus altas
In nubeis: video totum deſcendere cœlum
Spectandi excitum ſtudio, Da pandere factum
Mirum, indictum, inſuetum, ingens: abſiſtite curæ
Degeneres, dum ſacra cano Iam læta laborum
Iam non tacta metu, ſecli regina futuri
Stabat adhuc, nihil ipſa ſuo cum corde caducum,
Nil mortale putans, illam natusque, paterque,
Quique prius, quàm Sol cœlo, quàm Luna niteret,
Spiritus obſcuras ibat ſuper igneus undas,
Stant circum, & magnis permulcet pectora curis
Præterea redeunt animo quæcunque verendus
Dixerat interpres; acti ſine pondere menſes,
Servatusque pudor; clauſa cum protinus alvo
(O noctem ſuperis lætam, & mortalibus ægris)
Sicut erat foliis, ſtipulaque innixa rigenti,
Divinum ſpectante polo, ſpectantibus aſtris

Edit

Edit onus. Qualis rorem cum vere tepenti
Per tacitum matutinus deſudat Eous;
Et paſſim teretes lucent per gramina guttæ:
Terra madet: madet aſperſa ſub veſte viator
Horridus, & pluviæ vim non ſenſiſſe cadentis
Admirans, gelidas udo pede proterit herbas.
Mira fides. Puer æthereas jam lucis in auras
Prodierat, fœnoque latus male fultus agreſti,
Impulerat primis reſonum vagitibus antrum.
Alma parens nullos intra præcordia motus,
Aut incurſanteis devexi ponderis ictus
Senſerat; hærebant immotis viſcera clauſtris.
Haud aliter, quàm cùm purum ſpecularia Solem
Admittunt; lux ipſa quidem pertranſit, & omneis
Irrumpens laxat tenebras, & diſcutit umbras;
Illa manet illæſa; haud ulli pervia vento,
Non hyemi, radiis ſed tantum obnoxia Phœbi.
Tunc puerum tepido genitrix involuit amictu,
Exceptumque ſinu blandeque ad pectora preſſum
Detulit in præſepe. Hic illum mitia anhelo
Ore fovent jumenta. O rerum occulta poteſtas!
Protinus agnoſcens dominum procumbit humi bos
Cernuus; & mora nulla, ſimul promcumbit aſellus
Submittens caput, & trepidanti poplite adorat.
Fortunati ambo: non vos aut fabula Cretæ
Polluet, antiqui referens mendaci furti,
Sidoniam mare per medium vexiſſe puellam.
Aut ſua dum madidus celebrat portenta Cythæron,
Infameis inter thyrſos, vinoſoque ſacra
Arguet obſequio ſenis inſudaſſe profani.
Solis quippe Deum vobis, & pignora cœli
Noſſe datum, ſolis cunabula tanta tueri.
Ergo dum refluo ſtabit circundata fluctu
Terra parens, dum præcipiti vertigine cœlum

Volu-

Volvetur, Romana pius dum templa Sacerdos
Rite colet; veſtri ſemper referentur honores,
Semper veſtra fides noſtris celebrabitur aris.
Quis tibi tunc animus, quæ ſancto in corde voluptas
O genitrix, cùm muta tuis famulantia cunis,
Ac circum de more ſacros referentia ritus
Adſpiceres dominos genua inclinare potenti,
Et ſua commotum trahere ad ſpectacula cœlum?
Magne pater, quæ tanta rudeis prudentia ſenſus
Lenüt? informi tantos quis pectore motus
Excivit calor, & pecudum in præcordia venit?
Ut quem non reges, non accepere tot urbes,
Non populi, quibus una aras, & ſacra tueri
Cura fuit; jam bos torpens, jam ſegnis aſellus
Autorem lace poſſeſſoremque ſalutent?
Vocibus interea ſenſim puerilibus heros
Excitus, expulerat, noctemque fugarat
Ex oculis, jamque infantem videt, & videt ipſam
Majorem adſpectu, majori & lumine matrem
Fulgentem, nec quoquam oculos, aut ora moventem,
Sublimemque ſolo, ſuperum cingente caterva
Aligera. Qualis noſtrum cum tendit in Orbem,
Purpureis rutilat pennis nitidiſſima Phœnis;
Quam variè circum volucres comitantur euntem.
Illa volans, Solem nativo provocat auro
Fulva caput, caudam & roſeis interlita punctis
Cærulæam. Stupet ipſa cohors; plauſuque ſonora
Per ſudum ſtrepit innumeris exercitus alis.
Miratur lucem inſolitam; miratur ovanteis
Cœlicolûm cantus ſenior. Tum victus, & amens,
Adtonitusque animi, tantisque ardoribus impar
Corruit, & geminas vultum demiſit in ulnas;
Adfuſusque diu tellari, immobilis hæſit.
Hic illum ſuperi juxta videre jacentem;

Vidit

Vidit Dia parens, nec longum paſſa ſenileis
Obduci tenebris oculos dat ſurgere, & ægrum
Suſtentare genu, tremuliſque inſiſtere plantis,
Divinoſque pati vultus, ſuperique nitorem
Ignis, & æthereas vibrantia lumina flammas.
Illa ubi paulatim vireis, animumque reſumpſit,
Nodoſo incumbens baculo, modulantia primum
Agmina, reginamque Deum de more ſalutat.
Mox ipſum adcedens præſepe, uluaque paluſtri
Impoſitum ſpectans dominum terræque mariſquè
(O timor, ô mentis pietas) puerilià membra
Non auſus tractare manu, cunctatur. Ibi auram,
Inſperatam auram divino efflantis ab ore
Ore trahens, ſubito correptus numinis hauſtu,
Adflatuſque Deo, ſic tandem voce quieta
Incipit, & lacrymis oculos ſubfundit obortis;
Sancte puer, non te Phariis operoſa columnis
Atria, non variata Phrygum velamina textu
Excepere (jaces nullo ſpectabiles auro)
Anguſtum ſed vix ſtabulum, male commoda ſedes,
Et fragiles calami, lectæque paludibus herbæ
Fortuitum dant ecce torum. Laqueata tyrannos
Tecta, & regifico capiant aulæa paratu.
Te pater æterno ſuperûm ditavit honore
Illuſtrans: tibi ſiderei domus aurea cœli
Plaudit, inextinctoſque parat natura triumphos.
Et tamen hanc ſedem reges, hæc ùndique magni
Antra petent populi; longe quos cærula Calpe
Littore ab occiduo, nigriſque impellet ab Indis
Sol oriens, quos & Boreas, & fervidus Auſter
Diverſo inter ſe certantes cardine mittent.
Tu paſtor, tu diſperſas revocare per agros
Miſſus oveis latè, pectuſque obferre periclis,
Prodigus ah nimium vitæ, per tela, per hoſteis
Obſcu-

Obſcurum nemus irrumpens, rabida ora luporûm
Compeſces, ſaturumque gregem ſub tecta reduces.
O mihi ereta fides ſuperûm, decus addite terris,
Nate Deo, Deus ipſe æterno è lumine lumen:
Te te ego, te circum genitrix, lætique miniſtri
Concinimusi primique tuos celebramus honores,
Longaque perpetuis indicimus Orgia faſtis.

LIBER TERTIUS.

AUratum interea culmen bipatentis olympi
Couſcendit genitor, rerum inviolata poteſtas
Læta fovens tacito ſub pectore: mox jubet omneis.
Ad ſeſe acciri ſuperos, quique atria longè
Obſervant, quique arcanis penetralibus adſtant,
Præterea quos Eoos Aurora per ortus,
Et quos occiduæ proprior videt Heſperus oræ.
Namque ferunt olim leges cum conderet æquas
Rex ſuperûm, & valido mundum ſuſpenderet axe,
Diverſas ſtatuiſſe domus, diverſaque divis
Hoſpita, & dignos meritis tribuiſſe penateis
Ordine cuique ſuos. Illi data tecta frequentant:
Armaque, & æratis ad figunt nomina valvis
Haud mora fit: celerant juſſi; volat æthere toto
Cœlicolûm glomerata manus, pars igne coruſco
Tota rubens, pars ſtelliferis innexa coronis.
Ipſe ſedens, humeris chlamydem fulgentibus aptat
Ingentem, & cœlum pariter, terrasque tegentem.
Quam quondam (ut perhibent) vigilans nocteisque, diesque
Ipſa ſuo nevit rerum natura Tonanti;
Adiecitque ſacræ decus admirabile telæ,
Per medium, perque extremas ſubtegminis oras
Immortale aurum intexens, grandeisque ſmaragdos.
Hic nam varia mundum diſtinxerat arte

Gnara

Gnara operum mater, certisque elementa figuris,
Et rerum ſpecies, animasque, & quicquid ab alta
Fundit mente pater. Generis primordia noſtri,
Cernere erat limum informem. Iam præpete penna
Deferri volucreis liquidum per inane videres;
Iam ſylvis errare feras, pontumque natari
Piſcibus, & vero credas ſpumeſcere fluctu.
Hic poſtquam aligeros gemmata ſedilia cœtus
Accepere, pater ſolio ſic infit ab alto;
Ætherei proceres (neque enim ignorantis & auſus
Infandos, dirumque acies ſuper aſtra frementeis)
Si mecum juvat antiquos ab origine motus
Inſpicere, & veterum pariter meminiſſe laborum;
Quandoquidem hæc vobis peperit victoria laudem;
Huc animos, huc pacatas advertite menteis.
Vos, cum omne arderet cœlum ſervilibus armis,
Arctoumque furor pertenderet impius axem
Scandere, & in gelidos regnum transferre Triones;
Fida manus mecum manſiſtis; & ultima tandem
Experti, cœlo victricia ſigna tuliſtis;
Æternumque alta fixiſtis in arce trophæum.
Quos ego pro meritis inſigni munere palmæ
Donavi; regnique in partem, operumque recepi,
Præcipuosque habui, lectosque ad juſſa miniſtros;
Usque adeo fixa antiqui ſtat gratia facti.
Nec minus & noſtras audiſtis ſæpe quærelas,
Vidiſtisque praveis flammati pectoris æſtus,
Tunc cum prima novas egit dementia genteis
Arboris auricomæ cœleſtia carpere poma;
Poma gravi Seros guſtu læſura nepotes.
Munere quin ſuperûm indignas ſpoliatis, & umbra
Sacrorum late nemorum; adſiduoque labore
Multaſtis miſeras, vitæ & brevioribus annis.
Quid repetam veteri ſumptas de crimine pœnas?

Exiliumque informe Erebi, tenebraſque repoſtas?
Quæ tacito mecum ſpectaſtis lumine: & iidem
Terrarum ſortem mœſti indoluiſtis acerbam.
Aut etiam ut noſtri longo poſt tempore tandem
Pectoris indomitas clementia vicerit iras:
Viſque arcana leveis ſenſim demiſſa per auras
Fœcundam intactæ complerit Virginis alvum?
An temere hoc, nullaq́; actum ratione putatis?
Quippe ita manſuras decuit me ponere leges:
Quò terræque, poluſque, homines, divique viciſſim
Fœderibus ſtarent certis, & pignore tanto
Servarent memorem cognatæ ſtirpis amorem.
Quare agite, & jam nunc humana capeſſite fata:
Ac primum duris parvi ſub cautibus antri
Gramineos luſtrate toros: luſtrate beatam
Pauperibus ſedem calamis: cunctique recenteis
Submiſſi cunas adcedite, dum pia mater
Complexu in molli natum fovet, ubera per nox
Indulgens teneris pueri rorantia labris.
Nec procul. in ſtipula demiſſo pectore mutum
Procumbit pecus: & domini veſtigia lambens
Pervigilat, longos fundit dum tibia cantus.
Hic fauſtos ortus pueri, noctemque verendam
Diſcurſu per inane levi, paſſimque canoris
Laudibus excipite, & plauſu celebrate faventes
Omnia felicem ventura in ſecula pacem,
Certatimque renaſcentis cunabula mundi,
Victum angue, victumque anguis furiale venenum.
Sic placitum, ſic averſos conjungere terris
Cœlicolas: ſic ferre homines ad ſidera certum eſt.
Hæc ubi dicta: novum ſuperis inſpirat amorem,
Quo ſubitò veteres deponant pectoris iras,
Obliti ſcelerum; patriſque exempla ſecuti,
Terrarum flagrent ſtudio, & mortalia curent.

Nec mora: Lætitiam choreis tum fortè vacantem
Advocat (hæc magni motuſque animoſque Tonan
Temperat, & vultum diſcuſſa nube ſerenat)
Lætitiam, quæ cælicolûm per limina ſemper
Diſcurſat, raroque imas petit hoſpita terras:
Curarumque expers, lacrymasque exoſa virago,
Exultat, totoque abigit ſuſpiria cœlo.
Ut ſtetit ante patrem, terrasque adcedere juſſa eſt
Mobilibus pictas humeris adcommodat alas,
Lenimenque viæ comites vocat. I. licèt adſunt
Jucundæ viſu facies Cantusque, Chorique,
Gaudiaque, plauſusque, & honeſtis ignibus arde
Rectus Amor: quem nuda Fides, Spesq; inſcia luct
Vadentem, mira unanimes pietate ſorores
Obſervant. Sequitur mox inculpata Voluptas,
Gratiaque, & niveam ſuadens Concordia pacem,
Cumque propinquaſſet portæ, quæ maxima cœlo
Dicitur, æternumque micat. radiata coruſcis
Aſtrorum ſignis: quando mortalibus ægris
Dant nimbos aliæ, & damnant caligine terras:
Subcinctæ occurrunt Horæ properantibus alis:
Inſomnes Horæ: namque his fulgentia divûm
Limina, & ingentis cuſtodia credita cœli.
Protinus æratos impulſo cardine poſteis
Cum ſonitu, magnoque polos quaſſante fragore
Præpandunt obnixæ humeris. Volat illa per aur
Obſcura ſub nocte nitens gratantur eunti
Sidera. Jam feſtas meditatur Luna choreas:
Exultant Hyades: gaudet mutata Bootes
Plauſtra auro, totosque auro fulgere juvencos,
Tunc primum viſa eſt, miſeri poſt fata parentis,
Riſiſſe Erigone, & longum poſuiſſe dolorem;
Armatoque enſi; ſubducitur Orioni.
Ut verò ambroſis poſuit veſtigia ſylvis.

Cul-

Culmina conſcendit paſtorum: atque omnia latè
Perluſtrans tacitis oculis loca, concutit alas
Adplaudens: pictosque ſinus ſub nocte coruſcans,
Subriſit lætùm, puraque in luce refulſit.
Primi illàm ſenſere canes: ſenſere jacentes
Hœdorum paſſim per dura cubilia matres:
Balatuque ovium valles ſonuere propinquæ,
Saxaque, & adtoniti caput erexere magiſtri.
Tunc ait: O parvi vigiles gregis, ô bona pubes
Sylvarum ſuperis gratum genus, ite beati
Paſtores, ite antra novis intendite ſertis:
Reginam ad cunas, poſitumque in ſtramine regem
(Certa fides) alti jam jam moderator olympi
Cernere dat. properate: novisque repentia lactis
Munera, cumque ſuo date condita ſubere mella:
Inſuetum & ſylvis ſtipula deducite carmen.
Nec plura effata in nubeis taciturna receſſit:
Et penitus nigra noctis ſe condidit umbra.
Olli inter ſeſe vario ſermone volutant,
Quid ſuperum mandata velint, quas quærere cunas,
Quos jubeant rege, quæ cingere frondibus antra.
Continuo varij: innectunt tempora ramis:
Nectitur & lentiſcus, opacæque arbutus umbræ,
Rosque maris, buxusque & denſa coma terebinthus
Cunctaque frondenti redimitur turba corona.
Mox ſylvam exquirunt omnem: ſaltusque repoſtos
Flammiferis luſtrant tedis. Ardere putares
Arva procul, totumque incendi lumine montem.
Tandem inter dumos feſſi, ſub rupe cavata
Speluncam adſpiciunt: vocemque rudentis aſelli
Auribus accepere. Vident ipſumque, bovemque,
Longævumque ſenem, ſtantemque ad lumina matrem,
Inſomnem, & preſſis refoventem pignus in ulnis.

Ergo inſperatæ gaviſi munere ſortis,
Ocyus ingentem procero ſtipite laurum,
Avulſamque ſolo palmam ab radicibus imis
Adtollunt humeris: perque intervalla canentes
Cum plauſu, choreisque, & multiſono modulatu
Veſtibuli ante aditum ſtatuunt: omnemq; coronant
Fronde locum: grandeis oleas, cedrosque comanteis
Adfigunt: longisque advelant limina ſertis:
Et late Idaliam ſpargunt cum baccare myrtum.
Quos bonus ex antro dictis adgreſſus amicis
Compellat ſenior: placidaque hæc voce profatur:
Dicite paſtores (neque enim ſine numine, credo,
Tam certum tenuiſtis iter) cui tanta paratis
Munera? cui virideis ramis frondentibus umbras
Texitis? anne aliquis ſuperûm patre miſſus ab alto
Has docuit ſedeis, locaque hæc adcedere juſſit?
Sic memorans, ſeſe lætum venientibus obfert.
Illi autem; Nova per tenebras, nova lucis imago
O genitor, media viſa eſt modo lumina ſylva
Spargere, & in noſtras diffundere gaudia menteis:
Sive Deus cœlo veniens, ſeu forte deorum
Nuntius, in dubio eſt: nos vultum, habitumque loquentis
Vidimus: & motas per noctem audivimus alas.
Sic fati, jungunt dextras: mox ordine longo
Antrum introgreſſi, calathis ſylveſtria plenis
Dona ferunt: matrem & læto ſimul ore ſalutant.
Tum puero adſtantes Lycidas, & maximus Aegon,
Aegon, Getulis centum cui paſcua campis,
Centeni per rura greges Maſsyla vagantur:
Ipſe caput latè, quà Bograda, quà vagus errat
Triton, Cinyphiæ quà devoluuntur arenæ,
Ingens agricolis, ingens paſtoribus Aegon.
At Lycidas vix urbe ſua, vix colle propinquo
Cogni-

Cognitus, æquoreas carmen deflexit ad undas:
Et tamen hi non voce pares, non viribus æquis,
Inter adorantum choreas, plauſusque Deorum
Ruſtica ſeptena modulantur carmina canna.
Hoc erat alme puer, patriis quòd noſter in antris
Tityrus adtrite ſprevit rude carmen avenæ,
Et cecinit dignas Romano Conſule ſylvas.
Ultima Cumæi venit jam carminis ætas:
Magna per exactos renovantur, ſecula curſus.
Scilicet hæc virgo eſt, hæc ſunt ſaturnia regna;
Hæc nová progenies cœlo deſcendit ab alto,
Progenies, per quàm toto gens aurea mundo
Surget, & in mediis palmes florebit ariſtis
Qua duce, ſi qua manent ſceleris veſtigia noſtri,
Irrita perpetua ſolvent formidine terras:
Et vetitum magni pandetur limen olympi:
Occidet & ſerpens, miſeros quæ prima parenteis
Eluſit, portentificis imbuta venenis.
Túne Deûm vitam accipies? divisque videbis
Permiſtos heroas, & ipſe videberis illis?
Pacatumque reges patriis virtutibus orbem?
Adſpice felici diffuſum lumine cœlum,
Camposque, fluvioſque, ipſasq; in montibus herbas.
Adſpice venturo lætentur ut omnia ſeclo.
Ipſæ lacte domum referent diſtenta capellæ
Ubera: nec magnos metuent armenta leones:
Agnaque per gladios ibit ſecura nocenteis:
Bisque ſuperfuſos ſervabit tincta rubores.
Interea tibi parve puer munuſcula prima
Contingent, ederæque, intermiſtique corymbi.
Ipſa tibi blandos fundent cunabula flores:
Et duræ quercus ſudabunt roſcida mella:
Mella dabunt quercus; omnis feret omnia tellus.
At poſtquam firmata virûm te fecerit ætas

Et tua jam totum noteſcent facta per orbem:
Alter erit tum Tiphys, & altera quæ vehat Argo
Delectos Heroas: erunt etiam altera bella:
Atque ingens Stygias ibis prædator ad undas.
Incipe parve puer riſu cognoſcere matrem
Chara Dei ſoboles, magnum cœli incrementum.
Talia dum referunt paſtores: avia longe
Reſponſant nemora: & voces ad ſidera jactant
Intonſi montes: ipſæ per confraga rupes,
Ipſa ſonant arbuſta: Deus Deus ille Menalca.
Hic ſubito magnum viſi per inane volatus
Cœleſtum, curſusque alacresque recurſus:
Auditæque procul voces, ſonitusque rotarum
Scilicet innocuis per ſudum exercitus armis
Ibat ovans, diviſæ acies, terna agmina ternis
Inſtructa ordinibus belli ſimulacra ciebant.
Ter clypeis jam credenteis invadere nubeis
Adſpiceres: vacuas ter mittere tela per auras:
Ter clamare ducem: mox diſſita cogere ſigna,
Atque unam lætæ faciem præferre phalangis:
Rurſus & aërios percurrere milite campos:
Semotosque alios conſtanti incedere paſſu
Nubila per, laxasque vias: & jungere nexu
Brachia, perpetuis quatientes motibus alas,
Geſtantesque manu noſtra argumenta ſalutis,
Spinasque, clavosque horrenti & vimine faſceis,
Hæſuramque haſtam lateri, medicataque felle
Pocula, ſublimemque crucem, immanemque columnam.
Ibant, & dulci mulcebant æthera cantu.
Innummeras alii laudes, & magna parentis
Facta canunt: ut prima novi fundaverit orbis
Mœnia, tellüremque vagis diſcluſerit undis:
Ut paſſim varios cœlo ſuſpenderit igneis,
Lunam

Lunamque, ſtellasque: ut magni lumina Solis,
Iam late extremo tenebris Oriente fugatis,
Protulerit. Tu pelligeras metuende cohorteis
Dejicis, exturbasque polo: tu fulmine quaſſas
Cum duce ſigna ſuo, nigroque involuis Averno,
Cocytumque jubes, triſteisque habitare lacunas.
Te gemini cecinere axes, te maxima tellus
Victorem cecinit vaſtis cum fluctibus æquor.
Nec te hominum fraudes, non avertêre nefanda
Crimina; ſed læto ſpectas mortalia vultu:
Dignatasque tuo ſolaris numine terras.
Salve magne opifex cœli, rex maxime divum,
Terrarumque hominumque ſalus: quem ſidera,
quem ſol,
Quem metuunt reges tenebrarũ, & Tartarus ingens:
Cui latè humanum ſervit genus: omnia ſolus
Qui regis; omnia amas pariter. tibi nomina mille,
Mille poteſtatum, regnorum inſignia mille,
Salve autor: ſalve immenſi dominator olympi:
Et nobis felix, terriſque labantibus adſis.
Ingeminant plauſum nubes: lateque per auras
Diſcurſat vox: & cœli convexa reſultant.
Herboſo cum fortè toro, undiſoniſque ſub antris
Venturas tacito volvebat pectore ſorteis
Cæruleus rex, humentum generator aquarum
Jordanes. quem juxta hilari famulantia vultu
Agmina denſentur natæ pulcherrima Glauce,
Dotoque, Protoque, Galenaque, Lamprothoëque,
Nudæ humero; nudis diſcinctæ veſte papillis:
Callirhoë, Byroque, Pheruſoque, Dinamenèque,
Aſphaltisque adſueta leveis fluvitare per undas:
Ipſaque odoratis perfuſa liquoribus Anthis,
Anthis, qua non ulla novos miſcere colores
Doctior, aut pictis caput exornare coronis.

Mox Hyale, atque Thoë, & vultu nitidiſſima Crea:
Congiſtoque Rhoëque, & candida Limnoria,
Et Dryope, & virideis Botane reſoluta capillos;
Ore omnes formoſæ, albis in veſtibus omnes,
Omnes puniceis evinctæ crura cothurnis,
Ipſe antro medius, pronaque adclivis in urna
Fundit aquas nitet urna novis variata figuris
Cryſtallo ex alba, & puro perlucida vitro,
Egregium decus, & ſuperûm mirabile donum.
Umbroſis hic ſylva comis, denſisque virebat
Arboribus. cervi paſſim, capræque fugaces
Aeſtivum viridi captabant frigus in umbra.
In medio, auratis effulgens fluctibus amnis
Errabat campo, & curſu læta arva ſecabat.
Hic juvenis fulvis velatus copora ſetis
Stans celſo in ſcopulo, regem, dominumque Deorum
Vorticibus rapidis, medioque in fonte lavabat.
At viridi in ripa lecti de more miniſtri
Subcincti expectant: pronisque in flumina palmis
Protendunt niveas cœleſtia lintea veſteis.
Ipſe pater cœlo latè manifeſta ſereno
Signa dabat, natoque levem per inane columbam
Inſignem radiis mittebat, & igne coruſco.
Adtonitæ circùm venerantur numina nymphæ;
Et fluvius refugas ad fontem convocat undas.
Talia cælata genitor dum ſpectat in urna
Fatorum ignarus, oculosque ad ſingula voluit
Admirans: videt inſolitos erumpere fonteis,
Ingentemque undare domum cavaque antra repleri
Fluctibus, atque novum latices ſumpſiſſe ſaporem.
Dumq; hæret, pavitatque ſimul, dum ſublevat undis
Muſcoſum caput, & taurino cornua vultu;
Adſpicit inſuetas latè floreſcere ripas,
Claraque per denſas diſcurrere lumina ſylvas

Paſto-

Paſtorum ludo: & lætos ad ſidera cantus,
Divinasque audit voces, & numina paſſim
Adveniſſe Deum teſtantia. Protinus ambas
Ad cœlum palmas hilaris cum voce tetendit:
O maris, ô terræ, divûmque hominumq́; repertor,
Quis tua vel magno decreta incognita cœlo
Detulit huc audax, mediisque abſcondit in undis?
Ipſe mihi hæc quondam (meminit) dum talia mecum
Sæpe agitat, repetitque volens, narrare ſolebat
Cæruleus Proteus: mendax ſi cætera Proteus,
Non tamen hoc vanas effudit carmine voces.
Adveniet tibi Jordanes properantibus annis,
Adveniet, mihi crede, inquit: certiſſima cœlum
Signa dedit: nec me deluſum oracula fallunt:
Qui te olim Nili ſupra ſeptemplicis ortus,
Supra Indum, & Gangem, fontemque binominis Iſtri
Attollet fama: qui te Tyberique Padoqúe
Præferet, atque tuos aſtris æquabit honores,
Cujus in adventu triſtes diſcedere morbi
Corporibus paſſim incipient. jam victa repentè
Ceſſabit, turpeis ſquamas, maculasque remittet
Dira lues: lacerosque elephas effuſus in artus,
Ulcera ſanguineo ſiſtet manantia tabo.
Quin & letales (dictu mirabile) febres
Diffugient juſſæ, poſſeſſaque membra relinquent:
Cedet & infeſtæ violentior ira Dianæ:
Ira nocens quæ fulminea velut icta ruina,
Corpora cum gemitu ad terram proſternit, & igni
Interdum, nunc perdere aqua (miſerabile viſu)
Feſtinat. Stygio nimirum armata veneno
Exuperat vis, & ſpumas agit ore tumenteis.
Nec jam ultra longo vireis minuente veterno,
Tabificus per operta impune vagabitur hydrops
Exitio obrepens miſerorum, atque omnia latè

Viſcera per varios perdet tumefacta dolores.
Non aliàs vinctæ tam creba ſilentia linguæ
Abrumpent: noctem aut toties, tenebraſque priores
Excutient oculi, qui nunquam ſidera, nunquam
Ardentem magni viderunt lampada Solis.
Multa quidem majora fide, ſed vera, ſed ipſos
Quæ teneant ſpectantum oculos, poſſum ore referre:
Sed propero: ventura tamen mirabitur ætas.
Cernere erit, claudos paſſim genua ægra trahenteis
Firmato ſubitos extendere poplite greſſus.
Tum nervis labefacta, diuque trementia membra
(Quis credat, niſi certa meus mihi cantet Apollo?)
Reſtringi, & validas cum robore ſumere vireis:
Atque alius rapto juſſus conſurgere lecto,
Haud mora, proſiliet; paſſuque in templa citato
Contendens, onus ipſe humeris portabit. Ibi ingens
Clamor, & innumeræ circum donaria voces
Spectantis populi, & rerum novitate paventis.
Parte alia extinctam penitus ſenſuque carentem
Ad ſua jam cernes revocari munera dextram.
Nec minus & tacta compeſci veſte cruorem
Fœmineum: exangueiſque artus, pallentiaque ora
Ilicet obſtructis calefacta rubeſcere venis.
Ipſas quin etiam furias ſub Tartara pelli,
Immaneis Erebi furias: tum feſſa levari
Pectora, vexatoſque malis cruciatibus artus:
Hinc vacuas latè impleri ſtridoribus auras
Dirarum fruſtra clamantum, ac ſæva trementum
Verbera, perque cavas conantum evadere nubeis.
Jam deploratis vitam poſt funera reddi
Corporibus video jam mœſtam incedere pompam
Feralemque anteire tubam: mox gaudia matrum
Inſperata, patrumque hilares verſo ordine fletus,
Et circumfuſam populis lætantibus urbem.

Huic

Huic tu nutanteis quoties adſurgere monteis
Et (mirum) inſuetas curvare cacumina ſylvas
Adſpicies? Quoties humenti in gramine ripæ
Aut ſolantem æſtus, aut leneis pectore ſomnos
Carpentem, tenui adſueſces mulcere ſuſurro?
Macte tuis merito ripis, macte omnibus undis,
Ad te depoſito properabunt numina faſtu:
Nundabuntque ſacros artus, & carmina dicent
Ad numerum, cùm tu felix jam flumine ſancto
Autorem rerum, divûmque, hominumq; parentem
(Tantus honos, laus tanta tuo, Rex maxime, fonti)
Exutum veſte accipies: atque hoſpite tanto
Adtonitus trepidas hortabere voce Napæas:
Ite citæ, date thura pias adolenda per aras
Cæruleæ comites, viridique ſedilia muſco
Inſtruite: & vitreis ſuſpendite ſerta columnis:
Purpureas miſcete roſas, miſcete hyacinthos,
Liliaque: & pulchros regem conſpergite nimbo.
Tunc nomen latè clarum Jordanis ad auras
Adtollent montes: Jordanem maxima circum
Aequora, Jordanem ſylvæque, amneſque ſonabunt.
Illa autem humanis quamvis latura ruinis
Auxilium, finemque dies, gratiſſima quamvis
Urbibus adveniat, totumque optanda per orbem:
Fluminibus tamen, & noſtris felicior undis
(Siqua fides, ſiqua eſt veri prudentia Proteo)
Oſtendet roſeos ſtellis ridentibus ortus.
Quandoquidem non divitias non quæret honores
Ille patris decus, ac virtus, mortalia poſtquam
Membra ſibi, & fragileis jam ſponte induxerit artus:
Non ſceptrum invadet Cypri: non Caſpia regna
Diripiet: non exuviis Babylona ſuperbam
Eruet: aut alto ſcandet Capitolia curru,
Militibus circum, & læto comitante ſenatu.

Viſcera per varios perdet tumefacta dolores.
Non aliàs vinctæ tam creba ſilentia linguæ
Abrumpent: noctem aut toties, tenebrasque priores
Excutient oculi, qui nunquam ſidera, nunquam
Ardentem magni viderunt lampada Solis.
Multa quidem majora fide, ſed vera, ſed ipſos
Quæ teneant ſpectantum oculos, poſſum ore referre:
Sed propero: ventura tamen mirabitur ætas.
Cernere erit, claudos paſſim genua ægra trahen-
Firmato ſubitos extendere poplite greſſus. (teis
Tum nervis labefacta, diuque trementia membra.
(Quis credat, niſi certa meus mihi cantet Apollo?)
Reſtringi, & validas cum robore ſumere vireis.
Atque alius rapto juſſus conſurgere lecto,
Haud mora, proſiliet; paſſuque in templa citato
Contendens, onus ipſe humeris portabit. Ibi ingens
Clamor, & innumeræ circum donaria voces,
Spectantis populi, & rerum novitate paventis.
Parte alia extinctam penitus ſenſuque carentem
Ad ſua jam cernes revocari munera dextram.
Nec minus & tacta compeſci veſte cruorem
Fœmineum: exangueisque artus, pallentiaque ora
Ilicet obſtructis calefacta rubeſcere venis.
Ipſas quin etiam furias ſub Tartara pelli,
Immaneis Erebi furias: tum feſſa levari
Pectora, vexatosque malis cruciatibus artus:
Hinc vacuas latè impleri ſtridoribus auras
Dirarum fruſtra clamantum, ac ſæva trementum
Verbera, perque cavas conantum evadere nubeis.
Jam deploratis vitam poſt funera reddi
Corporibus video jam mœſtam incedere pompam
Feralemque anteire tubam: mox gaudia matrum
Inſperata, patrumque hilares verſo ordine fletus,
Et circumfuſam populis lætantibus urbem.

Huic

Huic tu nutanteis quoties adſurgere monteis
Et (mirum) inſuetas curvare cacumina ſylvas
Adſpicies? Quoties humenti in gramine ripæ
Aut ſolantem æſtus, aut leneis pectore ſomnos
Carpentem, tenui adſueſces mulcere ſuſurro?
Macte tuis merito ripis, macte omnibus undis,
Ad te depoſito properabunt numina faſtu:
Nundabuntque ſacros artus, & carmina dicent
Ad numerum, cùm tu felix jam flumine ſancto
Autorem rerum, divûmque, hominumq; parentem
(Tantus honos, laus tanta tuo, Rex maxime, fonti)
Exutum veſte accipies: atque hoſpite tanto
Adtonitus trepidas hortabere voce Napæas:
Ite citæ, date thura pias adolenda per aras
Cæruleæ comites, viridique ſedilia muſco
Inſtruite: & vitreis ſuſpendite ſerta columnis:
Purpureas miſcete roſas, miſcete hyacinthos,
Liliaque: & pulchros regem conſpergite nimbo.
Tunc nomen latè clarum Jordanis ad auras
Adtollent montes: Jordanem maxima circum
Aequora, Jordanem ſylvæque, amneſque ſonabunt.
Illa autem humanis quamvis latura ruinis
Auxilium, finemque dies, gratiſſima quamvis
Urbibus adveniat, totumque optanda per orbem:
Fluminibus tamen, & noſtris felicior undis
(Siqua fides, ſiqua eſt veri prudentia Proteo)
Oſtendet roſeos ſtellis ridentibus ortus.
Quandoquidem non divitias non quæret honores
Ille patris decus, ac virtus, mortalia poſtquam
Membra ſibi, & fragileis jam ſponte induxerit artus:
Non ſceptrum invadet Cypri: non Caſpia regna
Diripiet: non exuviis Babylona ſuperbam
Eruet: aut alto ſcandet Capitolia curru,
Militibus circum, & læto comitante ſenatu.

Sed

Sed maris undiſoni tractus: & littora longe
Curva ſecans, media ſocios ſibi quæret in acta:
Diſperſoſque mari nautas, nudoſque colonos
Undarum, ſinuoſa fretis jactare paranteis
Retia, vexatas aut jam reparare ſagenas
Sollicitos, patris ad ſolium, ac ſua tecta vocabit.
Atque ollis jus omne, poteſtatemque medendi
Adjiciet: pellent morbos, denteiſque retundent
Vipereos, Orcique acies, ac monſtra fugabunt.
Quin & cuſtodes foribus radiantis olympi
Præficiet ſervare aditus, & clauſtra jubebit
Aurea: queis non ulla queat vis ſæva nocere
Eumenidum, durique umbrarum obſiſtere poſtes.
Tum ſedes paſſim emeritis duodena per aſtra
Inſtituet: diſtincta ſuos de more ſequetur
Turba duces, illi leges, & ſancta vocatis
Jura dabunt, plauſu ſociorum, atque agmine læti.
Felices: qui jam cymba, remiſque relictis
Alta ſerenati conſcendent culmina cœli.
Præterea (ſi certa fides, nec vana futuri
Gaudia) cognatas etiam ſpectabimus undas
Lenæos verti in latices. Ea primá Deum Rex
Arcana, hos primos per ſigna oſtendet honores
Accepti latè imperii, mirabitur auctus
Lympha ſuos, juſſa inſuetûm ſpumare capaceis
Per pateras, largeque novum diffundere nectar,
Et menſas hilarare, & feliceis hymenæos.
Nec ſemel ille altum remis evectus in æquor
Cum jam fruſtrato ſocios rediiſſe labore
Accipiet, preda ingenti ditabit, & udos
Squamigeràm ſtrata cumulos exponet in alga.
Iratos etiam fluctus, tumidaſque procellas:
Miſcenteiſque imo turbatam gurgite arenam,
Jamque ſuperjecto merſuras æquore puppim,

Impe-

Imperio premet increpitans. cadet arduus undæ
Impetus: atque audiſſe minantis juſſa putares
Eurosque Zephyrosque & ovanteis turbine Coros.
Quid loquar, ut gemino numeroſas piſce catervas,
Munere & exiguo Cereris, miſerabile vulgus,
Matres, atque viros pariter per gramina paſcet:
Ut jam bis ſenis redeant fragmenta caniſtris?
Aut intempeſta gradiens ut nocte per altum
Libera ſubſtrato ponet veſtigia ponto:
Vixque undas ſicco tanget pede? ſcilicet olli
Adnabunt blandæ Nereïdes. humida paſſim
Sternent ſe freta; tum fundo Neptunus ab imo
Excitus, agnoſcet dominum; poſitoque tridente
Cum Phorco, Glaucoque, & ſemifero comitatu
Proſiliet, trepidusque ſacris dabit oſcula plantis.
Sed quid ego exili vectus ſuper alta phaſelo
Cuncta ſequor memorans? non ſi Parnaſia Muſæ
Antra mihi; ſacrosque aditus atque aurea pandant
Limina, ſufficiam. non ſi mihi ferrea centum
Ora ſonent, centumque ærato è gutture linguæ
Vocibus expument agitantem pectora Phœbum;
Laudatos valeam venturi principis actus
Enumerare, novoque amplecti ſingula cantu.
Hæc ſenior quondam felici pectore Proteus
Vaticinans (ut fortè meo diverterat antro)
Præmonuit: nunc eventus ſtat ſigna futuri
Expectare. Nitor roſeo ſed fulſit ab ortu
Clarior: & radiis lux prævia matutinis
Oceani procul extremo ſe littore tollit
Exoriens Aurora; ſinusque induta rubenteis,
Ante diem citat auricomo; ad fræna jugaleis.
Et jam conſuetis tempus me currere ripis
Undantem, magnosque lacus, & prata ſecantem
Vorticibus. Viden' ut noſtros agit impetus amneis?
Jorda-

Jordanemque vocat tumidarum murmur aquaru
Sic fatus, confeſtim humeris circundet amictus
Inſolatos: quos pulchra udis nevere ſub antris
Naiades, molli ducentes ſtamina muſco,
Sidonioque rudeis ſaturantes murice telas,
Aurea conſperſo variarunt ſidera limbo:
Atque ita ſe tandem currenti reddidit alveo
Spumeus, & motas aſpergine miſcuit undas.
Hactenus ô ſuperi partus tentaſſe verendos
Sit ſatis. optatam poſcit me dulcis ad umbram
Pauſilypus, poſcunt Neptunia littora, & udi
Tritones, Nereusque ſenex, Panopeque, Ephyreq
Et Melite: quæque in primis mihi grata miniſtrat
Ocia, Muſarumque cavas per ſaxa latebras,
Mergillina: novos fundunt ubi citria flores,
Citria Medorum ſacros referentia lucos:
Et mihi non ſolita nectit de fronde coronam.

FINIS.

ACTII SYNCERI SANNAZARII DE MORTE CHRISTI DOMINI AD MORTALES LAMENTATIO.

SI quando magnum mirati ſurge
Solem
Oceano, & toto flammas diffunde
cœlo:
Certatimque ſuo terras ambir
meatu,
Noctivagam Phœbem præcinctam cornibus aureis
Æternosque aſtrorum igneis, cœlique micanteis.

Sci

Scintillare oculos: aliquem dare jura putaſtis,
Atque polo regnare hominum, rerumque parentem,
Cui mare, cui tellus: cui pareat arduus æther,
Cuncta ſupercilio qui temperet: hunc ſimul ægri
Mortales (ſi veſtra dolor præcordia tangit)
Adſpicite immiti trajectum pectora ferro,
Pectora, fædataſque manus, perfuſaque tabo
Ora, cruentatumque caput, crinesque revulſos,
Adſpicite, & plenos lacrymarum fundite rivos.
Heu ſcelus, heu crudele nefas: jacet altus olympi
Rector: & amiſſo torpent elementa magiſtro.
Quin etiam vacuum adſueto ſine pondere cœlum
Nutat, & ipſa ſuum quærunt ſolia aurea regem.
Quem diverſa procul ſævo cum crimine tellus
Ignotum populis caput, & miſerabile corpus
Suſtinet, exangueisque ſinu complectitur artus,
Et tremefacta, graveis teſtatur murmure queſtus.
Teſtatur Sol ipſe ſuum ſub nube dolorem
Jam latitans, atraque notans ferrugine frontem.
Tu quoque deformeisque genas, pallentiaque ora
Contegis, inferiasque tuo das Luna Tonanti,
Auratum flavo tondens de vertice crinem,
Et lacrymas uda fundens in nocte repenteis.
Nec minus abruptis fama eſt exiſſe ſepulcris,
Perque vias erraſſe novis ſimulacra figuris!
Lucidásque umbras, medias ululaſſe per urbeis.
Sub noctem, & notos queſtu impleviſſe penateis.
Quid? non & pelagi rabies adtollere fluctus
Immaneis viſa eſt, monteiſque evolvere aquarum,
Dejectura urbeis, terrasque hauſtura profundo?
Cum ſimul & caput undiſonis emerſus ab antris
Cæruleus Triton rauco ſuper æquora cornu
Conſtreperet, nautasque horrenda voce moneret
Natura cecidiſſe patrem, regemque, deumque.

Hæc

Hæne manus vaſti junxerunt fœdera mundi?
Harum opus eſt, quodcumque jacet quodcumque movetur?
Quidquid ubique parens rerum Natura gubernat,
Frugiferens tellus, fœtumque animantibus æquor,
Vitalisque aër, atque ignibus æthra coruſcis?
Et nunc (proh facinus, quantum potuere nocentum
Flagitia!) immenſis dant pervia vulnera clavis,
Liventeisque atro fœdant ſquallore lacertos.
Heu caput indignum ſpinis, venerandaque cœlo,
Et toties clara ſtellarum impexa corona
Cæſaries heu pectus hians: convulſaque dira
Barba manu: tunſique artus: & frigida membra.
Vósne pedes cœlum premere, & vaga ſidera ſueti,
Fulgenteiſque domos ſuperûm, ſublimia tecta.
Tam ſævæ immaneis perpeſſi cuſpidis ictus,
Et terram, & duras ſparſiſtis ſanguine cauteis?
Nec trepidat mens cæca hominum? Quæ tanta tenaci
Durities in corde riget? num nigra videtis
Tartara, tot claris hominum viduata trophæis,
Deſertasque in nocte domos, & triſtia regna?
Feliceíſque animas lætum Pæana canenteis
Pone ſequi regem, & cœlo inſediſſe ſereno:
Quid ſi non tantos ſubiiſſet ſponte labores,
Humanámque ſua penſaſſet morte ſalutem
Ille ſator rerum, & ſummi mens certa parentis,
Qui nutu ingenteis mundi moderatur habenas?
Ut tandem intactos picea Phlegethontis ab unda
Poſt obitum æternæ donaret munere lucis,
In partumque ſuorum operum, regnique vocaret
Tantus amor generis ſervandi, & gloria noſtri.
Quare agite ex animis mortales pellite veſtris,
Si quid adhuc manet antiqua de ſorde relictum:
Mendaceisque deos, & deteſtanda priorum

Sacr

Sacra profanatis tandem detrudite ab aris.
Imbuat effuſo terram nec ſanguine taurus:
Nec miſer ille ſuæ divulſus ab ubere matris
Ignotos agnus halet ſuper hoſtia cultros.
Vivat ovis; vivat quicquid ſub ſole creatum eſt.
Mentem, animumque Deo, non thura, aut exta
parate.
Has illi pecudum fibras, hæc reddite dona.
Cernitis, ut pronum flectat caput? ut pia pandat
Brachia? & ingratas vocet ad ſua vulnera genteis?
Oblitasque viæ moneat meminiſſe relictæ,
Scilicet amplexus non rejecturus amicos?
At vos obtuſas ignari avertitis aureis,
Infelix genus, & ſævæ ludibria mortis:
Nec, quanta à tergo jam inſtent tormenta, videtis.
Tempus erit, cùm veſtra illum commiſſa notantem,
Multantemque reos, altaque in nube ſedentem
Adſpicietis; & horrenteis tremor opprimet artus.
Nec jam ferre oculos flammarum ardore coruſcos,
Aut timidos acie vultus contendere contrà
Audebit quisquam ſibi conſcius. Ibit in igneis
Turba nocens: ſonteisque exoluet corpore pœnas;
Pallenteisque æternùm amneis, vaſtasque lacunas
Cocyti colet: & furias horreſcet hianteis;
Atque animum monitis non intendiſſe pigebit.
Tunc vos exactæ capient mala tædia vitæ
Experteis cœli, atque aura ſub nocte profunda:
Inque caput trifidos nequicquam optabitis igneis
Et fruſtra erectas tolletis ad æthera palmas.
Quos ſuperûm cœtus, & fortunata piorum
Agmina vix lacrymis poterunt ſpectare retentis,
Invidiæ ſtimulis, dirisque ultricibus actos.
Ergo vitaleis miſeri dum carpitis auras,
Dum compos mens ipſa ſui eſt, dum certa facultas,

Dum ratio, tempuſque ſinunt: ſimul ite frequentes,
Ite pii, veniam factis expoſcite veſtris:
Ite, animos purgate, Orcique inhibete rapinas:
Et tandem patrio mentem convertite cœlo.
Sic rex ille hominum vacui ſpoliator Averni,
Oblitus ſcelerum, cognata ſtirpis amore,
Promiſſique memor, menteis intrabit amicas,
Veſtraque poſthabitis recolet præcordia templis,
Poſtque tot exhauſtos vitæ, oblitusque labores,
Illo quo pluvias, quo pellit nubila vultu,
Ablutos labe excipiet, lætusque reponet
Sidereos inter proceres, ſanctumque ſenatum,
Sub pedibusque dabit ſtellantia cernere clauſtra.

FINIS.

ACTII SYNCERI SANNAZARII ECLOGA PRIMA

Phyllis.

LYCIDAS, MYCON.

MIRABAR, vicina Mycon per litora nuper
Dum vagor, expectóque leves ad pabula thynnos,
Quid tantum inſuetus ſtreperet mihi corvus, & udæ
Per ſcopulos paſſim fulicæ, pérque antra repoſta
Triſtia flebilibus complerent ſaxa querelis:
Cùm jam nec curvus reſiliret ab æquore delphin,
Nec ſolitos de more choros induceret undis.
Ecce dies aderat, charam qua Phyllida terræ
Condidimus, tumulóque pias deflevimus umbras

Ah miſeri; & poſthac nec triſtes linquimus auras;
Nec dubitat ſævus ſolatia ferre Pylemon.
My. Scilicet id fuerat, tota quod nocte vaganti
Huc illuc, dum Pauſilypi latus omne pererro,
Piſcoſámque lego celeri Neſida phaſelo:
Neſcio quid querulí gemerent lacrymabile mergi.
Phyllis ad inferias, Phyllis (ſi credimus) illos
Ad gemitum, ô Lycida, tumulíque ad ſacra vocabat.
Ly. Eheu chare Mycon, qualis ſpectacula pompa
(Nunc recolo) quas ipſe manus, quæve ora notavi
His oculis; his inquam oculis quæ funera vidi
Infelix; nec me tandem dolor improbus egit
In ſcopulos, in ſaxa, rogóve abſumpſit eodem
Ignea vis, vel ſaltem aliquis Deus æquore merſit.
My. O Lycida Lycida; nónne hoc felicius illi
Eveniſſe putas, quàm ſi fumoſa Lycotæ
Antra, vel hirſuti tegetem ſubiiſſet Amyntæ?
Et nunc heu viles hamo ſibi quæreret eſcas;
Aut tenui laceras ſarciret vimine naſſas.
Sed tu, ſiquid habes veteres quod lugeat ignes,
Quod manes, cineresque diu teſtetur amatos:
Incipe; quando quidem molles tibi littus arenas
Sternit, & inſani poſuerunt murmura fluctus.
Ly. Immo hæc quæ cineri nuper properata parabam
Carmina, ab extremo cum jam cava littora ponto
Proſpicerem, & nivei venerarer ſaxa ſepulcri:
Incipiam. tu coniferas àd buſta cupreſſus
Sparge manu, & viridi tumulum ſuperintege myrto.
My. En tibi cærulei muſcũ æquoris, en tibi conchas
Purpureas, nec non toto quæſita profundo,
Et vix ex imis evulſa corallia ſaxis
Adferimus. tu ſolennes nunc incipe cantus:
Incipe, dum ad ſolem Bajanus retia Mylcon
Explicat, & madidos componit in orbe rudentes.

Ly. Quos mihi nunc, divæ, ſcopulos, quæ pandi-
tis antra
Nereïdes! quas tu ſecreti littoris herbas
Glauce pater, qua monſtriferis mihi gramina ſucci
Oſtendes nunc Glauce! quibus tellure relicta,
Ah miſer, & liquidi factus novus incola ponti,
Te ſequar in medios mutato corpore fluctus,
Et feriam bifida ſpumantia marmora canda!
Nam quid ego (heu) ſolis vitam ſine Phyllide terris
Exoptem miſer? aut quidnam rapta mihi luce,
Dulce putem? quídve hic ſperem? quid jam mortē
ultra
Infelix? an ut hac vili projectus in alga,
Arenteis tantum frutices, deſertaque cernam
Littora, & ingrato jactem mea verba ſepulcro?
Scilicet hos thalamos, hos felices hymenæos
Concelebrem? ſic ſperatæ mihi gaudia tedæ
Dat Venus? ambiguos ſic dat Lucina timores?
Quis mihi quis te te rapuit dulciſſima Phylli,
Phylli meæ quondam requies ſpeſque unica vitæ,
Nunc dolor, æternuſque imo ſub pectore luctus.
Non licuit tecum optatos conjungere ſomnos,
Dulcia nec primæ decerpere dona juventæ,
Aut ſimul extremos vitam producere in annos.
Nunc te (quis credat?) lapis hic habet; & mihi nuſ-
quam es,
Nuſquam terrarum Phyllis; ſed fabula, & umbræ
Fruſtrantur miſeras per dira inſomnia noctes.
Me miſerum; qua te tandem regione requiram?
Quave ſequar? per te quondam mihi terra placebat,
Et populi, lætæque ſuis cum mœnibus urbes;
Nunc juvat immenſi fines luſtrare profundi,
Perque procelloſas errare licentius undas
Tritonum immiſtum turbis, ſcopuloſaque Cete
Inter,

Inter, & informes horrenti corpore Phocas,
Quò nunquam terras videam. Jam jam illa tot annis
Culta mihi tellus, populique urbesque valete:
Littora chara valete: vale ſimul optima Phylli.
Nos tibi, nos liquidis ſeptem pro fluctibus aras
Ponemus: ſeptemque tibi de more quotannis
Monſtra maris magni vitulos mactabimus hirtos:
Et tibi ſeptenis pendebunt oſtrea ſertis,
Oſtrea muricibus variata, albisque lapillis:
Hic tibi Miſæe, & flavos reſoluta capillos
Cymodoce, mitisque pia cum matre Palæmon,
Et Panope, & Siculi cuſtos Galatea profundi
Solenneis nectent choreas, & carmina dicent:
Quæ Proteus quondam divino pectore vates
Edocuit, magni cum funera fleret Achillis,
Et Thetidis luctus conſolaretur amaros.
At tu ſive altum felix colis æthera, ſeu jam
Elyſios inter manes, cœtusque verendos
Lethæos ſequeris per ſtagna liquentia piſces,
Seu legis æternos formoſo pollice flores,
Narciſſumque crocumque & vivaceis amaranthos,
Et violis teneras miſces pallentibus algas:
Adſpice nos mitisque veni. tu numen aquarum
Semper eris, ſemper lætum piſcantibus omnem.
Ut nymphis, Nereosque, ut flavicomæ Amphitrite,
Sic tibi victrices fundent libamina cymbæ.
Interea tumulo ſupremum hoc accipe carmen,
Carmen, quod tenui dum nectit arundine linum,
Piſcator legat: & ſcopulo ſuſpiret ab alto.

In gremio Phyllis recubat Sirenis amatæ:
Conſurgis gemino felix Sebethe ſepulcro.

My. Dulce ſonant Lycida tua carmina: nec mihi malim
Halcyonum lamenta, aut udo in gramine ripæ

Propter aquam dulces cycnorum audire querelas.
Sed tu: ſic faciles vicina Megeria ſemper
Sufficiat conchas: ſic proxima Mergilline
Oſtrea, ſaxoſæque ferat tibi rupis echinos:
Quandoquidem nox obſcuras jam diſtulit umbras,
Necdum permenſus cœlum Sol: incipe rurſus,
Atque itera mihi carmen. Habent iterata lepôrem.
Ly. Ne miſerum ne coge Mycon. ſat lumina, ſat jam
Exhauſtæ maduere genæ, dolor (adſpice) ſiccas
Obduxit fauces: quatit & ſingultibus imum
Pectus: anhelantemque animam vox ægra relinquit.
Et tamen hæc aliàs tibi nos, & plura canemus,
Fortaſſe & meliora, aderit ſi Muſam canenti.
Quin & veliferis olim hæc ſpectanda carinis
Seu Prochytæ; ſeu Miſeni ſub rupæ patenti
Inſcribam, grandeiſque notas ferrugine ducam:
Preteriens quas nauta mari percurrat ab alto:
Et dicat: Lycidas, Lycidas hæc carmina fecit.
Sed quoniam ſocii paſſim per littus ovantes
Expectant, poſcuntque tuas ad retia vires:
Eia agè jam ſurgamus. ego hæc ad buſta ſedebo.
Tu ſocios inviſe: eſcas nam quærere tempus;
Et tibi nunc vacuæ fluitant ſine pondere naſſæ.

ECLOGA SECUNDA
GALATEA.

FOrte Lycon vacuo feſſus conſederat antro
Piſcator, quà ſe ſcopuli de vertice lato
Oſtentat pelago pulcherrima Mergilline.
Dumque alii notoſque ſinus, piſcoſáque circum
Aequora colluſtrant flammis, aut linea longe
Retia, captivoſque trahunt ad littora piſces:

Ipſe

Ipſe per obſcuram meditatur carmina noctem.
Immitis Galatea; nihil te munera tandem,
Nil noſtræ movere preces? verba irrita ventis
Fudimus; & vanas ſcopulis impegimus undas.
Adſpice, cuncta ſilent, Orcas, & maxima Cete
Somnus habet, tacitæ recubant per littora Phocæ.
Non Zephyri ſtrepit aura: ſopor ſuus humida mulcet
Aequora: ſopito connivent ſidera cœlo.
Solus ego (hei miſero) dum triſti pectore quæſtus
Nocte itero, ſomnum tota de mente fugavi,
Nec tamen ulla meæ tangit te cura ſalutis.
At non Praxinoë me quondam, non Polybotæ
Filia deſpexit, non divitis uxor Amyntæ,
Quamvis culta ſinu, quamvis foret alba papillis.
Quin etiam Aenaria (ſi quicquam credis) ab alta
Sæpe vocor. ſolet ipſa meas laudare camœnas
In primis formoſa Hyale: cui ſanguis Iberis
Clarus avis: cui tot terræ, tot littora parent:
Quæque vel in mediis Neptunum torreat undis.
Sed mihi quid proſunt hæc omnia, ſi tibi tantum
(Quis credat Galatea?) tibi ſi denique tantum
Diſpliceo? ſi tu noſtram crudelis avenam
Sola fugis? ſola & noſtros contemnis amores?
Oſtrea Miſeni pendentibus eruta ſaxis
Mille tibi miſi: totidem ſub gurgite vaſto
Pauſilypus, totidem vitreis Euplœa ſub undis
Servat adhuc. plureis Neſis mihi ſervat echinos,
Quos nec vere novo foliis lentiſcus amaris
Inficit, aut vacuæ tenuant diſpendia Lunæ
Præterea mihi ſub pelago manus apta legendis
Muricibus: didicit Tyrios cognoſcere ſuccos:
Quoque modo plena durent conchylia teſta.
Quid refugis? tingenda tibi jam lana paratur,
Qua niteas, ſuperesque alias, Galatea puellas:

Lana maris ſpumis quæ mollior, hanc mihi paſtor
Ipſe olim, dedit hanc paſtor Meliſæus, ab alta
Cum me fortè ſenex audiſſet rupe canentem;
Et dixit, puer iſta tuæ ſint præmia Muſæ,
Quandoquidem noſtra cecinisti primus in acta.
Ex illo in calathis ſervavi, ut mittere poſſem.
Sed tu (nequa mihi ſuperet ſpes, nequa futuri
Condicio Galatea) manum mihi dura negaſti.
Hoc eſt, hoc, miſerum quod perdidit. ite Camœnæ,
Ite procul, ſprevit noſtras Galatea querelas.
Scilicet exiguæ videor quòd navita cymbæ,
Quodque leves hamos, nodoſaque retia tracto,
Deſpicis; an patrio non hoc quoque littore Glaucus
Fecerat? æquoreæ Glaucus ſcrutator arena?
Et nunc ille quidem tumidarum numen aquarum.
Sed nec, quæ nimium vel me ſic falſa fatigat,
Fabula te moveat Lydæ. licet illa puellis
Jactet, neſcio quas mihi ſe miſiſſe corollas:
Non me Lyda tamen, non impulit, æquora teſtor,
Nereidaſque omneis ſi fallo, naufragus illas
Experiar, ſalſoſque bibam ſub gurgite fluctus.
Heu quid agam? externas trans pontum quærere terras
Jampridem eſt animus: quò nunquam navita, nunquam
Piſcator veniat: fors illic noſtra licebit
Fata queri. Boreæ extremo damnata ſub axe
Stagna petam, & rigidis nunquam non cana pruinis?
An Libya rapidas, Auſtríque tependis arenas,
Et videam nigros populos, Solémque propinquum?
Quid loquor infelix? an non per ſaxa, per ignes,
Quò me cunque pedes ducent, mens ægra ſequetur?
Vitantur venti: pluviæ vitantur, & æſtus:
Non vitatur amor. mecum tumuletur oportet:

Jam

Jam ſaxo me ex illo demittere in undas
Præcipitem jubet ipſe furor. Vos ô mihi Nymphæ,
Vos maris undiſoni Nymphæ præſtate cadenti
Non duros obitus, ſævâſque extinguere flammas.
 Scilicet hæc olim, veniens ſeu littore curvo
Cajetæ, ſeu Cumarum navalibus altis
Dum loca tranſibit, raucus de puppe magiſter
Hortatus ſocios, dextrum deflectite, dicet,
In latus ô ſocii dextras deflectite in undas:
Vitemus ſcopulos infameis morte Lyconis.
 Talia nequicquam ſurdas jactabat ad auras
Infelix piſcator, & irrita vota fovebat:
Cùm tandem extremo veniens effulſit ab ortu
Lucifer, & roſeo perfundit lumine pontum.

ECLOGA TERTIA
MOPSUS.

CELADON, MOPSUS, CHROMIS, JOLAS.

DIc mihi (nam Baulis, verum rettulit Aegon,
Bis ſenos vos, Mopſe, dies tenuere procellæ)
Quid tu, quid Chromis interea, quid veſter Jolas,
Dum Notus inſultat pelago, dum murmurat unda,
Ecquid deſertis vacui luſiſtis in antris?
MOP. Quid noſtræ facerent ingrata per ocia muſæ
O Celadon? neque tum conchas impune licebat
Per ſcopulos, non octipedes tentare Paguros.
Jam fragilem in ſicco munibat ſaxa phaſelum;
Raraque per longos pendebant retia remos,
Ante pedes ciſtaque leves, hamique jacebant:

Et calami, naſſæque, & viminei labyrinthi.
Tum Chromis Inarimem ſpectans, his, inquit, ab oris
(Ah dirum exitium) noſtræ ſolvere carinæ:
Cùm regem poſt bella ſuum comitata juventus
Ignotis pelagi vitam committeret undis.
Quæ tamen (ut fama eſt) Ligurum per ſaxa, per altas
Stœchadas emicuit: Rhodanique invecta per amnem
(Nam benè ſi memini, Rhodanū referebat Amilcon)
Oceani madidas vidit refluentis arenas,
Et quæ cæruleos procul adſpicit ora Britannos.
Quà (niſi vana ferunt) quoties maris unda reſedit,
Indigenæ captant nudos per littora piſces.
Ne Chromi, ne luctus renova, reſpondit Iolas;
Sat tuus hæc nobis Lucrini nuper ad undam
Narravit Lycabas: Solem ſe ſcilicet illic
Trans fluctus, trans & nubes vidiſſe cadentem,
Haud aliter, quàm ſi noſtris è montibus illum
Cajetæ adſpiceret longe poſt littora ferri:
Et ſtrepitum ſenſiſſe ruentis ab æthere currus.
Prætereà mores populorum, urbesque, locosque
Expoſuit, quernasque domos, & lignea tecta
Addidit, & varias (heu barbara nomina) gentes:
Bellovacos, Morinosque: & quos quis dicere poſſit
Tarbellos: latis errare & flumina campis:
Neſcio quem Ligerim tectis ſe īnaſſe carinis.
Sed mea nunc aliæ poſcunt ſibi pectora curæ.
Tu modo ſi quid habes (& te quoque Chloridis ardor
Excruciat) ſcópulo hoc mecum meditare viciſſim.
Audiet, & gracilem percurret Mopſus avenam.
Sic illi: aſt ego nil contrà, ſed quæ mihi collo
Garrula pendebat, manibus tunc ſumpta cicuta eſt.
Scilicet alternos conabar arundine verſus
Excipere, alternis nam dicere uterque parabat.
Nec mora, jam Chromis hos, hos & referebat Iolas.

CHR.

CHR. Nereïdes pelagi ſacrum genus, aut mihi veſtris
Munera ferte vadis, duram queis Chlorida placem:
Aut, ſi muneribus flecti nequit, æquore toto
Quærite, quæ noſtrum ſanet medicina furorem.
IOL. Sirenes mea cura, audite hæc ultima vota.
Aut revocet jam Niſa ſuum, nec ſpernat Jolam,
Aut videat morientem. Hæc ſaxa impulſa marinis
Fluctibus, hæc miſero vilis dabit alga ſepulcrum.
CHR. Qualis tranquillo quæ labitur æquore cymba
Cùm Zephyris ſummæ criſpantur leniter undæ,
Tuta volat, luditque hilaris per tranſtra juventus:
Talis vita mihi, mea dum me Chloris amabat.
IOL. Adſpicis, iratæ ferient ut ſaxa procellæ:
Ut validis unæ Choris turbentur arenæ.
Jam ſcopulis furit unda, tremit jam terra tumultu.
Fallor, an hæc ipſa eſt Niſæ indignantis imago?
CHR. O Proteu paſtor liquidi maris, ô pater, ô rex,
(Quandoquidem inſanos odiſtis numina faſtus)
Quære Pithecuſas tu, cui licet, atque ſuperbæ
Dic Hyale ſalſum te paſcere monſtra per æquor.
IO. Ille habet, ille meos ſcopulus mihi ſervat amores
Qui propior terræ eſt: illum pete Glauce natatu:
Néve manus duri contemnat Niſa mariti,
Dic te ſquamigeras traxiſſe ad littora prædas.
CHR. Eſt Veneri Cypros gratiſſima, Creta Tonanti,
Junoníque Samos, Vulcano maxima Lemnos:
Aenario portus Hyale dum pulchra tenebis,
Nec Samos Aenariam vincet, nec maxima Lemnos.
IOL. Gradivus Rhodopem, & Mercurius Cyllenem,
Ortygiam Phœbe, Tritonia jactat Hymetton:
Niſa colit Prochytem: Prochytes ſi commoda norint,
Ortygiam Phœbe, Tritonia linquet Hymetton.
CHR. Hic ſpecus, hic rupes, texendíſque optima naſſis

Vimi-

Vimina ſunt, junci, denſæque per avia myrtus:
Si mihi nunc Pholoë, vel tantum Chloris adeſſet,
Quàm benè pugnaces poſſem contemnere ventos!
JOL. Nulla mihi ſine te rident loca, diſplicet æquor,
Sordet terra, leves odi cum retibus hamos.
At ſi aderis tu Niſa, placebunt omnia: lætus
Tunc ego vel Libycis degam piſcator arenis.
CH. Dat Rhonbos Sinueſſa, Dicarchi littora Pagros,
Herculeæ Mullum rupus, Synodontas Amalphis:
Parthenope teneris ſcatet ambitioſa puellis:
Quis mihi nunc alias ſcrutari ſuadeat algas?
JOL. In fluviis Mugil verſatur, Sargus in herbis,
Polypus in ſcopulis, mediis Melanurus in undis:
Ante tuas mea Niſa fores ego ſemper oberro:
Qua mihi det tales jucundior inſula portus?
MOP. Hactenus ô Celadon reſonis ſub rupibus illos
Inter ſe vario memini contendere cantu,
Horrida ventoſi ridenteis murmura ponti:
Qui tamen & laudes, & munera digna tulêre
Carminibus, ſed quæ nequeat contemnere Triton:
Hic, quam Circeio nudus ſub gurgite cepi
Nativis concham maculis, & murice pictam:
Ille recurvato nodoſa Corallia trunco.

FERDINANDO FEDERICI Regis F. Aragonio, Calabriæ Duci, ecloga quarta.

PROTEUS.

Nunc primùm notas velis majoribus undas
Currimus ô Nymphæ Craterides: ordine quando
Suadet amor, charæ primos telluris honores
Dice-

Dicere : cæruleæ magni Crateris alumnæ,
Telluris primos charæ dicamus honores,
Dum radiis fervens medium ſol excoquit æquor.
Tu verò patriæ juvenis decus, edite cœlo,
Spes generis tanti : ſeu te nimboſa Pyrene
Pro dulci Latio, pro noſtris detinet arvis :
Seu vagus objecto munimine claudit Iberus,
Rumpe moras : nec te latis Hiſpania regnis
Alliciat ſtirpiſve tuæ primordia, & ille
Gentis honos ; licet effuſo Tagus impleat auro,
Et pater Oceanus ſpumanti perluat unda.
Nam mihi, nam tempus veniet, cum reddita ſceptra
Parthenopes, fractoſque tua ſub cuſpide reges
Ipſe canam : nunc littoream ne deſpice muſam.
Quam tibi poſt ſylvas, poſt horrida luſtra Lycæi
(Si quid id eſt) falſas deduxi primus ad undas,
Auſus inexperta tentare pericula cymba.
Quæ vada non norunt, quis neſcit Protea portus?
Illum olim verteris paſcentem ad ſaxa Minervæ,
Mulcentemque ſuas divino carmine Phocas,
E puppi ſenſere Melanthius & Phraſidamus,
Ut fortè à capreis obſcura nocte redibant ;
Senſere & vario delphinas ludere curſu,
Tritonumque choreis longe freta pulſa ſonare.
Ipſe autem, haud quaquam mortali digna referri
Verbæ ſono, vacuas lætus cantabat ad auras :
Terrigena ut quondam matris de ventre Tiphoëus
Exiliens, infanda deos ad bella vocaſſet :
Ut fratrum primus, furiis, & hiantibus hydris
Inſtructus, denſas ductaverit ipſe catervas ;
Ut niſu ingenti parteis de monte revulſas
Ænariam, Prochytenque altus immiſerit aſtris,
Ac totum ſubito cœlum tremefecerit ictu :
Tum pater haud ſegni molitus fulmina dextra
Imma-

Immaneis acies dejecerit, atque trophæum
Juſſerit ardenteis teſtari ſulfure Bajas,
Quòd gens victa illis laviſſet vulnera lymphis.
Hinc magni Alcidæ tauros, ſtratumque profund
Aggeribus memorat, ductamque per oppida pomp
His veteres addit Cumas, loca cognita Phœbo,
Vatis & horrendæ lucos, Triviæque receſſus:
Cimmeriûmque domos, & opaca in vallibus antra.
Te quoque formoſæ captum Neſidos amore
Pauſilype irato compellat ab æquore queſtu.
Ah miſer, ah male caute, tuæ quid fata puellæ
Adceleras? cupit in medios evadere fluctus
Infelix: cupit inſuetum finire dolorem.
At tibi nec curæ eſt, quod eam Neptuniam monſtr
Circunſtent, mare nec rapido quòd ſorbeat æſtu.
Ah miſer, ah male caute, ultrà quid brachia tendis
Siſte gradum, riget illa jugis adſueta nivoſis
Venatrix: quam mille feræ timuere ſequentem
Per ſaltus, vos hanc Panope, vos candida Dyrmo,
Cymothoëque, Rhoëque, Pheruſaque, Dinameneq
Accipite, & veſtris ſociam luſtrate choreis.
Tum canit antiquas ſedeis, opulentaque regna
Auricomæ Sirenis, & altum in monte ſepulcrum,
Sacraque Chalcidicosque deos magnisque per æquo
Auſpiciis vectas hæc ipſa ad littora claſſeis.
Tum liquidos fonteis ſubter cava mœnia ducit;
Adtollitque arceis, & culmina montibus æquat
Tectorum: vaſtas protendit in æquora moleis,
Eupleamque procul trepidis dat cernere nautis,
Atque Pharon jungit ſcopulos, præruptaque ſaxa
Theleboûm, Sarnique amneis, & pinguia culta.
Tum canit, ut Corydona ſacro Meliſæus in antro
Viderit, & calamos labris admoverit audax;
Formoſum quibus ille olim cantarat Alexin,

Dixe-

Dixerat & muſam Damonis, & Alpheſibœi:
Queis fretus, dictante dea, tot ſidera nobis
Prodiderit, tantas cœli patefecerit oras.
Quid referam aut Stabias, aut quæ tenuiſſe canoris
Virginibus fama eſt abeunteis ſaxa carinas?
Aut ut terrifici ſonitus, ignemque Veſevi,
Et deſolatas paſſim defleverit urbeis?
Poſtremò reges, regnumque ex ordine pugnas
Enumerat; bellique arteis, & præmia narrat:
Addit triſtia fata, & te, quem luget ademptum
Italia infelix (ſive id gravis ira deorum,
Seu ſors dura tulit) trans altas evehit Alpeis.
Mox agit Oceani prope littora: denique ſiſtit
Spumantem ad Ligerim, parvaque includit in urna.
Heu ſortem miſerandam, heu pectora cæca futuri.
Haccine te feſſum tellus extrema manebat
Hoſpitiis, poſt tot terræque mariſque labores?
Pone tamen gemitus: nec te monumenta parentum,
Aut moveant ſperata tuis tibi funera regnis.
Grata quies patriæ: ſed & omnis terra ſepulcrum.
Hæc ille, & quæ vix audita prioribus annis
Heroum longæva queat meminiſſe vetuſtas
Commemorat. ſocio reſpondent æquora plauſu:
Luna ſuam donec paulatim fundere lucem
Cœpit, & ad vitreas redierunt numina ſedeis.

CAS-

CASSANDRÆ MARCHESIA mulieri præſtantiſſ. ecloga quinta.

HERPYLIS PHARMA-CEVTRIA.

DORYLAS, THELGON.

SEd jam vulgatos & nos referamus amores:
Quos pariter grata ſcopuli pendentis in umb
Hinc Dorylas, hinc Theleboi maris adc
Thelgon
Certantes docuere: quibus cava littora, & ipſe
Æquoreus Platamon, ſacrumque Serapidis antru
Cum fonte, & Nymphis adſultavere marinis.
Tu mihi, ſeu doctas percurris Palladis arteis,
Mæoniæque aurum, & ſubtegmina vincis Arachne
Seu Dryadum choreis, cœtuque immiſta Diana
Haud minor incedis: pictaque adcincta pharetra
Venatu Prochyten, maternaque regna fatigas:
Sive Dicarchæis quà molibus adſilit æquor,
Ludentis ſpectas Nereïdas; en agè noſtros
(Siquis honos pelagi) Caſſandra en adſpice luſus.
Non ingrata cano, penitusque injuſſa. Neque u
quam
Arguerint ventura meis te ſecula chartis
Præteritam, faveat modo non invitus Apollo,
Et quæ me facili vexere per æquora remo
Pierides: queis longa dies, & nomina curæ.
Interea Dorylam juvet hic audire canentem.
DOR. Sebethi ad liquidas deſcenderat Herpylis und
Herpylis Euboidum non ultima: quam pater Alcon
Erudiit, Muſis & Phœbo cognitus Alcon.

Ven

Venerat, & ſocii partem ſubitura laboris
Unanimis ſoror, & calathum de more ferebat
Ipſa comas effuſa, pedemque exuta ſiniſtrum
Cum philtris longum ſubmurmurat: atque ita fatur:
Pone aram, & vivos hauri de flumine rores,
Canaque vicino decerpe abſinthia campo.
Illum illum magicis conabor adurere ſacris,
Qui miſeram tota ſpoliatam mente reliquit.
Volvite præcipitem jam nunc mea licia rhombũ.
Rhombus ad Aemonias revocetur aheneus arteis:
Siſtere qui pluvias, qui pellere nubila cœlo,
Qui potis eſt trepidos undis abducere piſceis.
Volvite præcipitem mea licia volvite rhombum.
Alga tibi hæc primum tumidi purgamina ponti
Spargitur, & rapidis abſumitur arida flammis:
Sic mihi ſic Mæon uraris aduſque medullas.
Volvite præcipitem jam nunc mea licia rhõbum.
Ter muſcum Cleariſta, ter hunc ſine forcipe cancrum
Uro ſimul, cumque his dic, viſcera Mæonis uro.
Volvite præcipitem mea licia volvite rhombum,
Spongia nunc Lacrymis perfunditur. heus bona magno
Spongia nata mari, lacrymas bibe ſedula noſtras.
Utque rapis ſitiens illas, ſic Mæonis omnem
Mæonis ingrati rapias de pectore ſenſum.
Volvite præcipitem jam nunc mea licia rhombũ.
Ut pumex pingueſcit, ut æquoris unda quieſcit,
Quæ ventis agitata huc illuc concita fertur.
Sed quid ego heu triſti pectus concuſſa dolore
Imprecer, & vanis jactem convitia ventis?
Mæon tot mihi damna, ego Mæoni verba rependam?
Volvite præcipitem mea licia volvite rhombum.
Huc huc, qui rigida meditaris vulnera cauda
Sæve Trigon, & tu proprium cui ſiſtere nauceis

Veliferas Echenæis, adeſte, & Mæonis actreis
Tu retinere pedes, tu figere corda labora.
Volvite præcipitem jam nunc mea licia rhombum
Tunde jecur, ſpumamque ſimul Torpedinis atræ.
Hæc ego cras illi lethalia pocula mittam;
Ebibat, & ſubitò pallenteis torpeat artus.
Volvite præcipitem mea licia volvite rhombum.
Scinde manu Leporem, Leporis penetrabile virus
Naſcitur Eois hic fluctibus: adtulit Aegle,
Docta Aegle, juſſitque inimicum tangere limen.
Curre agè, tangè ſimul, ſimul obline. cras mihi pœnas
Perfidus ille dabit, gemet ipſo in limine Mæon.
Siſtite præcipitem jam nunc mea licia rhombum.
Contere & Halcyonis nidum mihi. Pellere ventos
Dicitur, & ſævas pelagi mulcere procellas.
Forſitan hic noſtros ſedabit pectoris æſtus.
Siſtite præcipitem jam ſiſtite licia rhombum.
Hactenus ille: quid huic ſubjunxerit ordine Thelgon
Accipe. non omnèis unus dolor angit amanteis.
Thel. Rupe ſub hac mecum ſedit Galatea; videbam
Et capreas, & quæ Sirenum nomina ſervans
Rura procul. veteres alia de parte ruinas
Herculis, ambuſta ſignabat ab arce Veſevus.
Exere cæruleos Triton de gurgite vultus.
Ipſe meas Triton Nereo deferre querelas,
Ipſe potes curva reſonans ſuper æquora concha
Et ſcopulis narrare, & fluctivagis Balænis.
Exere cæruleos Triton pater exere vultus.
Hîc primos mihi congreſſus dedit illa roganti:
Hîc niveam formoſa manum porrexit, & (cheu,
Quid recolo?) tacitos in me deflexit ocellos.
Exere cæruleos Triton dè gurgite vultus.
Huc ades ô mea cura. quid ô quid lenta moraris?

Ipſe

Ipſe ego te propter, ſocios, cymbamque reliqui.
  Exere cæruleos Triton pater exere vultus.
Hic tibi conſuetas formoſior explicat umbras
Populus. amplector ſæpe hanc, atque oſcula figo
Corticibus: ſæpe ipſa pedum veſtigia quæro:
Et ſi quid manibus tetigiſti, floribus orno.
  Exere cæruleos Triton de gurgite vultus.
Quem mihi nunc præfers? ſi te juga frondea, ſi te
Arbuta, paſcentesque juvant per rura capellæ:
Nos quoque non gracileis nunc primum jungere avenas
Diſcimus. inciſas implent mea carmina fagos:
Et mea Mænaliis pendet jam fiſtula ſylvis.
  Exere cæruleos Triton pater exere vultus.
Sin magis adrident hæc littora, ſin magis alti
Divitiæ pelagi ſparſos qui cogere piſceis
Doctior, aut rigidum dextra jactare tridentem?
  Exere cæruleos Triton de gurgite vultus.
Non ego Delphinis, te judice, non ego Thynnis
Aequore vel medio dubitem certare natando.
Quid tibi me jactem? cui vix numerare vel hamos
Nunc vacat, aut reſtes, onerataque retia plumbo,
Et Sinueſſano textas de vimine naſſas!
  Exere cæruleos Triton pater exere vultus.
Me Ligurum duræ rupes, me Gallica norunt
Littora piſcantem pariter me Varus, & ingens
Senſit Arar, ſenſere maris fera monſtra Britanni.
  Obrue cæruleos Triton ſub gurgite vultus.
Et poſt hæc (heu) dura fugis. non te mihi tellus
Extera, non venti rapuere, ſed accipe munus;
Accipe: non ultrà tecum Galatea ſedentem
Adſpicies. I, læta novas meditare choreas.
Obrue cæruleos Triton pater obrue vultus.

TRAJANO CABANILIO Trojæ, ac Montellæ Domino.

SALICES.

SI vacàt, & blandos etiamnum ventilat igneis
Quæ dea cærulea vehitur ſuper æquora concha,
Turrigeramque Paphon, ditemque Amathunta
tuetur:
Accipe flumineas properatum carmen ad undas,
O mihi non dubia Cabanili cognite fama,
Sed longe varios rerum ſpectate per uſus.
Nam tibi me doctæ ſic devinxere ſorores,
Sic mea felici permulcent pectora cura:
Ut vix illa queam melioris tempora vitæ
Te ſine, vix placidos per noctem ducere ſomnos.
En agedum Trajane tuis hæc prævia juſſis
Tractanti, jamjamque animo majora paranti
Da veniam, & tenueis ne dedignare camœnas.
Fortè inter virideis (ſi vera eſt fama) geniſtas
Capripedes Satyri, paſſimque agreſtia Panes
Numina, cum Faunis, & montivagis Syluanis,
Exercet dum Sol raucas per rura cicadas:
Vitabant æſtus, qua pinguia culta vadoſus
Irrigat, & placido curſu petit æquora Sarnus.
Grata quies nemorum manantibus undique rivis,
Et Zephyris denſas inter crepitantibus alnos.
Dumque leveis aptant calamos, dum ſibila preſſis.
Explorant digitis, tenuique foramina cera
Obducunt, vario modulantes carmina cantu:
Auricomæ viridi ſpeculantur ab ilice Nymphæ
Dulcia clariſonis ſolventes ora cachinnis:
Sed propè ferre pedem metuunt, nam ſæpe labores

Aud-

Audierant Penæa tuos; & qualibus olim
Infelix eheu virgo Nonacria fatis,
Infelix virgo (quid enim non illa moveret?)
Pana metu fugiens è vertice Cyllenæo,
Pana deum Arcadiæ, quamvis pulcherrima, quamvis.
Dianæ ſacros inter lectiſſima cœtus.
Nodoſa tenerum mutarit arundine pectus.
Quas ſimul ac nemorum petulans, effrenaque pubes
Semiferi videre per herbida prata vagantes,
Occultamque imis flammam traxere medullis:
Sic timidas blandis hortantur vocibus ultro:
Huc huc ô tenere placidiſſima turba puellæ;
Quid procul adſtatis? potius ſuccedite ripæ
Et viridi in prato molleis de more choreas
Ducite: quandoquidem calamos inflamus inerteis;
Et fruſtra ad ſurdas jactamus carmina ſylvas.
Ille nil contrà: celeri ſed nuda parabant
Crura fugæ, tutosque agitabant mente receptus,
Si qua fortè viam per ſaxa irrumpere, & altis
Evaſiſſe jugis, Deus, aut ſua fata dediſſent.
Tum juvenes, procul ô, clamant, procul iſte puellæ
Sit timor: ignavas animo depellite curas.
Nullæ hîc inſidiæ, nullæ per aperta latebræ:
Cuncta patent; nullas abſcondunt hæc loca fraudeis.
Nos quoque non Lernæ monſtris, non igne Chimeræ,
Scillæiſve lupis geniti, aut latrante Charibdi,
Qui veſtra immani laceremus viſcera morſu:
Sed divûm genus, & qui ſemper rupibus altis
Vobiſcum crebris venatibus inſultemus.
His dictis permulſi animi, ſecuraque triſtem
Corda metum ejiciunt; greſſuque per uda citato

Prata, deis tandem cupidis, ripæque propinqua
Tum manibus ſimul implicitis per gramina ſe
Exercent choreas: aliosque aliosque reflexus
Inter ſe lætæ repetant: nunc corpora librant
In ſaltus: nunc molle latus: nunc candida jacta
Brachia: & alterna quatiunt veſtigia planta.
Hic Satyri, quanquam voces audire canentum
Crudeles, quanquam niveas ſpectare papillas
Exultant, oculisque bibunt ſitientibus ignem;
Tanta tamen ſævi gliſcit vis effera morbi
Pectoribus, præcepsque amor, & maleſana libido
Ut calamis ſenſim ejectis, ruptóque repentè
Fœdere, ſurgentes ab humo, vento ocyus omnes
Exiliant: ſpretáque Deûm pietate, fideque
Alii pavidas Nymphas, ſubitoque horrore rigent
Invadunt avidi, ſævorum more luporum,
Qui lætas mediis proturbant luſibus agnas,
Oblitásque ſui paſſim rapiuntque, trahuntque.
Dum viridi in campo curſant, aut vale ſub alta,
Et cuſtos ignarus abeſt, & amica canum vis.
Sic illi, at miſeræ diſciſſo pectore Nymphæ
Frondiferam mœſtis ſylvam clamoribus imple
Atque huc, atque illuc fugiunt, non ſaxa, neq
alveis
Tuta putant loca ſenta rubis. hinc ardua montis
Prærupti juga, diffuſos hinc ſtagna per agros
Adtonitæ circumſpiciunt via nulla ſalutis:
Et jam ſpes præerepta fugæ: tum denique ad und
Conſiſtunt trepidæ, flavosque à vertice crineis
Cum lacrymis, gemitúque, & flebilibus lament
Abſcindunt, Sarnumque vocant, liquidásque ſo
rores:
Dumque vocant, fundo properat chorus omnis a
imo

Nai-

Naiadum, properat vitreæ rex cærulus undæ
Arnus, inexhauſtúmque vadis ciet agmen aquarum
Rauca ſonans; ſed quid Sarnúſque, aut illa natantum
Agmina Naiadum poſſint, ubi ferrea contrà
Stant fata; & duro leges adamante rigeſcunt?
Ergo defectæ cura, auxilioque deorum,
Ac cœlum pariter Nymphæ, lucemque peroſæ,
Unum illud, rebus tandem quod reſtat in arctis,
Finem optant, jamque in fluvium ſe mergere adortà
Membra reclinabant, & aquas prono ore petebant:
Cùm ſubitò obriguere pedes: lateque per imos
Exſpatiata ungueis radix, fugientia tardat,
Adſigitque ſolo veſtigia. tum vagas ipſis
Spiritus emoritur venis, indignaque pallor
Occupat ora: tegit trepidantia pectora cortex.
Nec mora: pro digitis ramos exire videres,
Auratasque comas glauca caneſcere fronde:
Et jam vitalis nuſquam calor: ipſaque cedunt
Viſcera paulatim venienti frigida ligno.
Sed quamvis totos duratæ corporis artus,
Caudicibusque latus, virgultisque undique ſeptæ,
Ac penitus ſalices: ſenſus tamen unicas illis
Sylvicolas vitare deos, & margine ripæ
Hærentes, medio procumbere fluminis alveo.

FINIS.

FRAGMENTUM EJUSDEM AUTORIS.

Optatos jam Euplea mihi circunſpice portus,
Quo liceat trepidas piſcanti includere prædas,
Et Zephyris relevare graves ſpirantibus æſtus,
Si qua movet cupidam velocis gratia cymbæ.

Tuque ades ò noſtri merces non parva laboris.
Quem Phœbus mihi, quem doctæ, mea turba puellæ,
Conciliant: dumque ipſe ratem de littore pello.
Da vela inſinuans, pelagoque excurre parenti
Para animæ Püderice meæ. te nam ſua Nereus
Per vada, te medio Doris vocat æmula fluctu,
Dum latè horriſonum campus ſtrepit omnis aquarum.
Lucrinæ ad Veneris templum convenerat omnis
Ænariæ; Prochytæque manus: Zephyræus opaca
Scilicet Ænaria, Prochyta venit Eutychus alta,
Inſignes ambo calamis, & verſibus ambo,
Aptus uterque fretis, piſcatibus aptus uterque,
Ille hamos verſare, hic retia ſolvere in æquor.
Tum prior hæc Zephyræus: Adeſte ô littore ab omni
Piſcatorum artes, liquidas exquirite ſedes,
Vertice Tritonum latebras, penetrate receſſus
Nereïdum: nunquam noſtros ſedabitis ignes:
Nunquam me Pholoë, nunquam me Chloris amabit.
Ede tuos mecum tandem cava buccina cantus.
Teſtis Cymothoë, teſtis mihi candida Clotho,
Optavi quoties mediis in fluctibus ægram
Projicere hanc animam; quoties ego gurgite in alto
Occurri monſtris immanibus, horrida Cete
Ut ſaltem miſeros lacerarent dentibus artus.
Ede tuos tandem mecum cava buccina cantus.
Omnia tentavi, terras, mare, nubila, cœlum,
Ventorumque domos, & tempora quattuor anni
Omnia ſed nocuere ſimul. vos ite puellæ,
Ite Deæ pelagi, furiis arceſſite noſtris

Nun

Nunc alios ſuccos, aliasque Melampodis herbas,
Ede tuos tandem mecum cava buccina cantus.
Non magicos verſus, ignotaque nomina rerum,
Diſſimileisque Deos, Erebumque, Chaosque refugi.
Ipſos quin etiam filo convolvere rhombos
Edidici, parteisque meas de littore Echinos,
De ſcopulis muſcum, de fluctibus hauſimus undam.
Ede tuos tandem mecum cava buccina cantus.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, ELEGIARUM

LIBER I.

AD LUCIUM CRASSUM.

TE fœcunda tenent ſaxoſi rura Peṙrini,
Rura olim proavis facta ſuperba meis.
Et Sinueſſanas ſpectas, mea gaudia, Nymphas,
Quique novo ſemper ſulphure fumat ager.
t modò miraris veteres in littore portus,
Nunc Liris gelida quà fluit amnis aqua.
nctaque felici figis veſtigia cura,
Obſervas Latiæ dum monumenta viæ.
t mihi paganæ dictant ſylveſtria Muſæ
Carmina, quæ tenui gutture cantat Amor.

 Fidaque

Fidaque ſecretis reſpondet ſylva querelis;
Et percuſſa meis vocibus antra ſonant.
Nec tantum populos, nec tantum horreſcimus urbeis,
Quantum non juſtæ ſævitiam dominæ.
Hoc vitæ genus, hoc ſtudium mihi fata miniſtrant;
Hinc opto cineres nomen habere meos.
Me probet umbroſis paſtorum turba ſub antris,
Dum rogat agreſtem lacte repente Palem.
Me rudis indocta moduletur arundine Thyrſis;
Et tam conſtanti laudet amaſſe fide.
Inde ſuper tumulumque meum, maneisque ſepultos
Tityrus ex edera ſerta virente ferat.
Hic mihi ſaltabit Corydon, & pulcher Alexis;
Damœtas flores ſparget utraque manu;
Fluminibusque ſacris umbras inducet Iolas,
Dum coget ſaturas Alpheſibœus oveis.
Non mihi Mœonidem Luci, non cura Maronem
Vincere: ſi fiam notus amore, ſat eſt.
Quid feret Æacides nobis, quid cautus Ulyſſes?
Quid pius Æneas, Aſcaniúsve puer?
Iſta canant alij quorum ſtipata triumphis
Muſa vagum è tumulis nomen in aſtra ferat.
At mihi tete avidis liceat vincire lacertis,
Oſculaque optata ſumere longa mora.
Et liceat poſita mirari membra lucerna.
Noctis & inſolitas nectere blanditias;
Atque manus, atque ora tuis componere in ulnis,
Teque meo laſſam ſæpe fovere ſinu.
Sed quid ego, hei miſero, ventoſus inania fingo
Somnia, quæ forſan non feret ulla dies?
Felix qui potuit duram exorare puellam,
Et capere optati gaudia conjugij.

Ill

Ille dies, noctesque ſuos decantat amores,
Et recolit Veneris dulcia furta ſuæ.
Ille etiam liquido perfuſus odore capillos,
Exercet tenerum nocte juvante latus:
Inque ſinu dominæ primos reminiſcitur igneis,
Quos leviter pennis aureus afflat Amor.
Nec cupit, Æthiopum quæ canent vellera ſylvis,
Nec quæ Sidonio lana cruore rubet.
Solus habet, fuſcis quicquid portatur ab indis;
Solus habet ripas aurifer Herme tuas:
Et quaſcunque metit ſegetes fragrantibus arvis
Medus, & aſſiduo ſole peruſtus Arabs.
Non auro, aut gemmis miſeri torquemur amantes,
Qui dominam poterit flectere, dives erit.
Dives ero ante alios, ſi te, mea vita, volentem
Suſtineam ignota pauper, & exul humo.
Nam quid rubra juvant fulgentibus æquora conchis?
Aut quæ multa niger rura Sabæus arat?
Quidve torus prodeſt: pluma ſpectandus, & oſtro,
Si non eſt gremio chara puella meo?
Si trahere infelix inter ſuſpiria noctem
Cogor, & æternos eſſe, negare, Deos?
Num me neglectis devovit ſaga ſepulcris?*
Num rumpunt ſomnos carmen, & herba meos?
Carmen inacceſſa traducit ab ilice glandeis;
Carmen nocturnæ ſupprimit ora canis.
Carmen & informi pallentem ſanguine Solem
Inficit, & Lunæ ſiſtit euntis equos.
Quid queror infelix? utinam mihi ſola nocerent
Carmina, nec noſtro pectore ineſſet Amor.
Ille vel Ææas ſuperat cantamina Circes,
Ille vel Æmoniis nata venena jugis.

Parce

Parce puer: non vana queror: tu vulnere noſtro
  Creſcis, & exultas ſæve cruore meo.
Quòd ſi te noſtræ ceperunt tædia vitæ:
  Ne ceſſet, quæſo, funeris atra dies.

AD JOANNEM PARDUM HISPANUM.

PArde decus patriæ, ſpes maxima Parde tuorum,
  Atque idem Hiſpani gloria rara ſoli:
Quem juvat immenſi cauſas exquirere mundi,
  Primaque conſtanti corpora juncta fide:
An magnum æterno volvatur numine cœlum:
  An propria hoc ingens mole laboret opus:
Cur falſi fluctus: cur ignibus æſtuet Ætna:
  Cur vomat epotas vaſta Charybdis aquas:
Unde nitor ſtellis: cur nox majórve, minórve:
  Cur non ipſa ſuo lumine Luna micet.
Felix, cœleſteis cui fas nunc ſcandere ſedes:
  In queis poſt obitum fata manere ſinant.
At nos per ſilvas, & ſordida rura capellas
  Verſamus, quando Phyllis amare jubet.
Et teneris noſtros ulmis incidimus igneis,
  Quos legat errantum cœtus Hamadryadum.
Et nunc capreolos, & nunc venamur onagros:
  Interdum ſævas fallimus arte feras.
Sæpe juvat pictas viſco captare volucres:
  Nec Satyris ipſo cedimus aucupio.
Quòd mihi ſi liceat tenui revocare cicutâ
  Trinacrij niveas Upilionis oveis:
Rura colam ſemper: populi valeatis, & urbes:
  Rura dabunt oculis grata theatra meis.
Illic gramineas, paſtorum bella, palæſtras
  Aſpiciam, & celeri præmia parta pede.

Nec

Nec me pœniteat ſudibus certare colurnis.
  Aut armare cavis pectora corticibus.
Pugnabunt tauri, pugnabunt cornibus hirci,
  Victores molli ceſpite ſerta ferent.
Plenaque pellitus luſtrabit ovilia paſtor,
  Ponet & agricolis ruſtica liba Deis.
Stabunt capri pedes abiegno robore Fauni:
  Stabit & indocta falce dolata Pales.
Quorum ſolenneis ictus cadet agnus ad aras:
  Ictus ut innumeras expiet agnus oveis.
Tum milium, & niveo ſtatuet fumantia lacte
  Pocula, votivus concipietque preces:
Et ter tranſiliet flammanteis potus ariſtas,
  Ter quoque non tardo ruſtica turba pede.
Dij facite, inter oveis, interque armenta canendo
  Deficiam, & ſilvis me premat atra dies:
Ut me non docta deploret paſtor avena:
  Utque ſub umbroſa contumuler plantano.
Oſſaque paſcentes venerentur noſtra capellæ:
  Nec procul à tumulo candida balet ovis:
Exultent alij Panchæo munere manes,
  Et quærant Pariis marmora cæſa jugis.
Mi ſat erit, veteres recolat ſi Phyllis amores,
  Conſerat & vernas ante ſepulcra roſas.

AD AMICAM.

Nulla meos poterit mulier prævertere ſenſus,
  Ipſa licet cœlum linquat, & aſtra Venus.
Tu puero teneris ignis mihi primus ab annis:
  Ultima tu tremulo flamma futura ſeni.
Jam ſanxere ſemel nos inter fœdera divi,
  Fœdera ad extremos non ſolvenda rogos:
Ut ſi noſtra tuo ſupereſſet funere vita:
  (Dij tamen in ventos omen abire ſinant)

Ipſe

Ipſe ego compoſito venerarer operta ſepulcro
Oſſa, ferens mœſta thura, merumque manu.
Umbrarumque ſacer cuſtos, tumulique ſacerdos
Concinerem querula triſtia verba lyra.
Nec me complexa quiſquam divelleret urna,
Quin cineri moriens oſcula ſumma darem.
At ſi (quod potius cupio) tibi fata dediſſent,
Lumina formoſa condere noſtra manu:
Tunc, mihi cum charos vultus ſpectare liceret,
Atque anima tecum jam fugiente loqui:
Ipſa meos tumulo manes laniata vocares,
Inque tuo legeres oſſa minuta ſinu:
Flebilis & longos ſcindens ad buſta capillos,
Clamares nomen jam moritura meum.
Tum cineri, & mutæ perſolvens juſta favillæ,
Miſta dares rutilis lilia cana roſis.
Illic mœſta dies, illic conſumere nocteis
Optares, nec te vinceret alter Amor:
Sed memor uſque viri, canis veneranda capillis,
Adferres tremulo munera chara manu.
O mihi, dum tales tumulo reddantur honores,
Tam lentam Lacheſis ſcindat avara colum.
Non, ut noſtra novos Arabum bibat urna liquores,
Uſtus & Aſſyrio ſpiret odore cinis;
Aut ut clara mei noteſcat fama ſepulcri,
Altaque marmoreus ſidera tangat apex:
Sed magis ut liceat longas audire querelas,
Et gerere è lacrymis ſerta rigata tuis:
Tum ego Letheæ ſpatiatus in aggere ripæ,
Qua nitet obtuſo lumine falſa dies,
Quaque levis Caſiæ nemus, Ambroſiæque virenti
Et fortunatos abluit unda greges:
Dulcia præteritæ repetens inſomnia vitæ
Oſtendam Elyſiis tot mea dona choris.

Feli

Felicesque animas inter felicior ipſe
  Excipiam plauſus lata per arva novos.
Atque aliquis comitum, lætusque, hilarisque recenteis
  Sparget humi flores, & mihi ſerta feret.
Nec contentus eo, fidos extollet amores,
  Narrabitque aliis de pietate tua.
Sed quoniam teneræ vernant nunc læta juventæ
  Tempora, & amplexus jungere fata ſinunt:
Dulcia laſcivo jungamus gaudia lecto:
  Jam properat mortis panda ſenecta comes.
Jam properant rugæque graves, & ſerior ætas:
  Nec dabitur molli ludere poſſe toro.
Interea cupidis nectamus colla lacertis:
  Ultima jam ſolvet, cùm volet, hora duos.
Dij facite, hæc longos maneat ſpes certa per annos:
  Candidus & pennis omnia firmet Amor.

AD LUCINAM PARTURIENTE CORNELIA PICCOLOMINEA, ANTONII GARLONII ALLIFARUM DOMINI CONJUGE.

Affer opem teneræ tandem Lucina puellæ:
  Auxilio, digna eſt, quam tueare tuo.
Te vocat, & madidis ſolam ſuſpirat ocellis:
  Et roſeo tacitas fundit ab ore preces.
Illa quidem inſueto languet malè firma dolore:
  Vixque poteſt longæ tot mala ferre moræ.
Et tu Diva veni, tecumque unguenta repoſtæ
  Pyxidis, & ſi qua eſt, quæ juvet herba feras.
Sic flentis miſeros juvenis compeſcere queſtus,
  Sic una poteris ſorte levare duos.

Lucis

Lucis adeſt Dea magna: metum jam comprime
Garlon:
Non fruſtra eſt lacrymis illa vocata tuis.
Da coſtum, myrrhamque focis, quæque orbe remoto
Cynnama per rubras navita vectat aquas.
Ipſe Deam venerare, ſacras projectus ad aras,
Et genio annoſum ſæpe refunde merum.
Sed trepidi ceſſere metus, ceſſere querelæ:
Jam parit adventu tacta puella Deæ:
Jam puerum eſt enixa: vides, ut lumine matrem
Exprimat? eo, tenero quantus in ore decor!
Salve parve puer, cui jam felicia rident
Secula, cui pharetram ſponte remittit Amor.
Nam ſive auratis humeros armare ſagittis,
Seu juvet accenſas ſollicitare faces,
Seu potius jactare leves pueriliter alas,
Et dare neglectas poſt tua terga comas:
Quis te non Paphiis eductum vallibus, aut quis
Idaliæ puerum non putet eſſe Deæ?
Vive precor, blandumque oculis ridere parenti
Aſſueſce, & dulces diſce movere jocos.

AD JULIUM SENENSEM, EXULEM.

Cum mihi languentes dolor oppugnaret ocellos
Cogerer & triſti ſolvere verba ſono:
Ingratos inter gemitus, mœſtasque querelas
Allata eſt manibus littera miſſa tuis.
Inſpexi, agnovique tuas, mea numina, Muſas,
Pieriosque hauſtus, Caſtaliumque decus.
Poſcis, ut iratum placent mea carmina Phœbum,
Et flectant duras ad tua vota Deas.

No

Non hoc ingenium, non hæc facundia noſtra eſt;
  I, precor, atque alio flumine pelle ſitim.
Ille mihi facileis jampridem denegat aures,
  Et vetat argutæ tangere fila lyræ.
Nec mihi jam ſolito latices de fonte miniſtrat,
  Nec docet optatos Calliopea choros.
Quid petis extinctam dilapſo à torre favillam?
  Quid miſer a noſtro vulnere quæris opem?
Jam tibi felici decurrunt carmina vena,
  Et rapit ad patrium te tua Muſa decus.
Ipſa mihi viſa eſt, te lamentante, Thalia
  Ingemere, & triſti Delius ore queri:
Qualis Strymonias olim cùm fleret ad undas
  Orpheus indignis vocibus Eurydicen:
Qui cantu Iſmarij gelidis in rupibus Aemi
  Adtonuit quercus, adtonuitque feras:
Saxaque Biſtoniis deduxit montibus, & te
  Currentem aſtrictis Hebre repreſſit aquis.
Scilicet egregios ſemper Fortuna poëtas
  Tanget, & ancipiti deprimet uſque rota?
Néve ſit extremos tantum ſubmotus ad axeis
  Ille, Tomitana qui jacet exul humo:
Te quoque nunc rigidi premit inclementia fati,
  Longius & patria cogit abeſſe domo.
Sed niſi per magnos quæratur fama labores,
  Omnis in ardenteis & abitura rogos.
Sic pius Æneas, ſic ſtirps Laërtis Ulyſſes
  Majus poſt cineres emeruere decus.
Sic quoque ſublatis Tirynthius undique monſtris
  Viſit ab Oetæa regna paterna pyra.
Et te (crede mihi) tot ſæva incommoda paſſum
  Virtus ſublimi ducet in aſtra via.

F IN

IN FUNERE SARRI BRANCATII LUCRETIA UXOR.

ERgo importunæ ruperunt ſtamina Parcæ,
Stamina lanifica tam bene ducta colo?
Ergo ego, quæ fueram tali modo nupta marito,
Frigida nunc triſtis conqueror in thalamo?
Quique his dignus erat vitam exhalaſſe labellis,
Occidit externus advena littoribus?
Felices nimium, fortunatæque ſorores,
Quæ datis æternis thura Sabæa focis.
O utinam nunquam amplexus, nunquam oſcula noſſem:
Eſſem pars veſtri nempe ego parva chori.
Chare vir, audaci nimium confiſe juventæ,
Et nimium lacrymis umbra gemenda meis:
Quis te tam denſos immittere corpus in hoſtes
Juſſit? an ad pugnam non ſatis unus erat?
Me miſeram, non ulla tuæ te cura puellæ,
Non ſubiit mœſtæ certa ruina domus.
Tu mihi per ſanctos ſolitus jurare Hymenæos,
Per non lædendi fœdera conjugij,
Te non immemorem charæ fore conjugis unquam,
Et ſi lætheus tingeret ora liquor.
Quin ipſa admonui, ne ſic violentus in arma
Irrueres: eheu quò violente ruis?
Quò raperis? quò jam noſtri tibi cura receſſit
An potes uxoris non meminiſſe tuæ?
Vix equidem credo, quamvis heu credere cogar,
Tam citò pectoribus me cecidiſſe tuis.
Sed cecidi, ſic ſors tulit impia, nullaque pro me
Vota ſalutareis demeruere Deos.

Hectora

Hectora ſic conjux, ſic conjux flevit Achillem;
Sic miſera extinctum Laodomia virum.
Nunc mea virginitas, quando inlibata remanſit,
Servetur cineri non violanda tuo.

AD DIVUM JACOBUM PICENUM.

SAncte ſenex, quem nec ſceleris contagia noſtri;
Nec peſſum vitiis ſecla dedere ſuis,
Æquaſti magnos qui paupertate triumphos,
Tantus amor niveæ ſimplicitatis erat.
Sylva tibi ſedes, viridique è ceſpite lectus:
Explebant menſas amnis, & herba tuas.
Talis erat priſcis victus mortalibus olim:
Sed priſcis tantum vivere cura fuit.
At te diverſos naturæ expendere caſus
Ivit, & inſtanteis divûm aperire metus:
Submotumque oculis animo percurrere cœlum:
Quasque tenes ſedes, mente adiiſſe prius:
Noſcere prætereà cunctarum exordia rerum:
Quod vix humanæ conditionis erat.
Magnum opus, ut prima ſurgentis origine mundi,
Omnia ſint ſenis edita luciferis:
Utque pater ſancta demum ceſſare quiete
Perfecto artifices juſſerit orbe manus.
His addis cultusque pios, ritusque verendos,
Cunctaque legiferos tradita ſacra duci:
Quæque ſuis caſtæ ſeclis cecinere Sibyllæ:
Quæque ſacervatum ſpiritus ore refert:
Sidereos partus, demiſſaque pignora cœlo,
Atque inopes cunas ſtramineumque torum:
Speratumque diu terris, cœloque probatum
Verum hominem, verum mente animoq; Deum.

Hinc & ſupplicium infandum, atque opprobria mortis,
Claraque de Stygia ducta trophæa domo.
Denique ut ad patrem populo ſpectante ſuorum
Ceſſerit, igniferis præſideatque locis:
Quantaque nos maneant promiſſæ gaudia vitæ,
Quantaque venturæ gloria lucis erit.
Miremur, tibi ſi placidi penetrale Tonantis,
Et patet immenſi regia clara poli:
Cum tantum his ſuperas meritis, ſit ſcandere in arces,
Quà plaga ſecurum lactea monſtrat iter.
Scilicet inde datur terras ſpectare jacenteis,
Et circunfuſi brachia curva maris:
Solis & ardenteis radios, Lunæque recurſus:
Qualiter & pacta ſtent elementa fide:
Nec minus æternis niteant ut ſidera flammis:
Et peragant varias noxque dieſque vices.
Felix, qui noſtras potuiſti linquere curas,
Et procul humanas deſpicere illecebras.
Felices, qui te colles videre loquentem,
Quæque tibi gratos præbuit herba toros,
Quæque arbor, rupéſve ſacra te fovit in umbra:
Et quæ nunc manes continet urna tuos.
Nam licet incultis fuerit tibi vita ſub antris,
Nunc pedibus data ſunt aſtra terenda tuis.
Attamen ô dic, ſancte pater, dic addite cœlo
Gloria, dic patriæ fama, decuſque tuæ:
Ecquid te ſolitis mulcet ſapientia chartis,
Mollis ubi Elyſium concitat aura nemus?
An juvat aurata meditantem carmina canna
Nectere purpurea tempora cana roſa?
An mage virgineis ſedet invigilare choreis:
Cùm deceat cœlo quicquid in orbe libet?

An

An potius toto ſuperûm ſpectante ſenatu,
Diluis æthereo crimina noſtra foro?
Denique quicquid agis nitidi novus incola cœli,
Pectoribus noſtris non leve numen eris.

AD PETRUM DE ROCCHA-FORTI MAXIMUM REGIS GALLIARUM CANCELLARIUM.

Quòd pectus tibi forte, quid ardua pectoris arx eſt,
Quòd forti dignum pectore nomen habes:
Quòd leges ſua jura tenent te vindice, quodque
Omnia virtuti pervia facta tuæ:
Autumni ſedem, chelasque Aſtræa reliqui,
Advenique tuos noſter alumne lares.
In cunis ego te, ſi neſcis ſedula fovi.
Reptaſti gremio ſarcina grata meo.
Ipſa tuos finxi mores, animumque, manusque:
Ingeniumque ſagax, judiciumque dedi.
Hic noſtri cultusque frequens, optandaque rerum
Cognitio, hinc fidei nomina tanta tuæ.
Ad te igitur duplices ſubnixo poplite palmas
Inſuetis tendo ſollicitata malis:
Ne patiare meas Latio langueſcere vires.
Pendet ab auxilio ſpes mea tota tuo.
Deprimor audaceis inter deriſa miniſtros:
Nec fas ingenuum tollere ad aſtra caput.
Quodque diu partum eſt virtute, & fortibus armis
Imperium, fœdè ſervit avaritiæ.
Nec mirum, veſtro tantùm cum diſtet ab orbe,
Terraque cenſura ſit procul illa tua.
Quis credat? tectis cives pelluntur avitis,
Adrogat injuſtas dum ſibi fiſcus opes,

Fiſcus opes miſerorum. hoc eſt, heu, parcere victis?
Hoc eſt Auſonio reddere jura ſolo?
Cogitur infelix alienas ire per oras
Nobilitas, patriis expoliata bonis:
Culpaturque fides, domino ſervata priori,
Et maris, & terræ non labefacta minis.
Scilicet eſt crimen duram contemnere mortem:
Scilicet eſt Reges crimen amare ſuos.
O bene fortunæ memores, quicunque ſuperbas
Gentibus à victis abſtinuere manus.
Nam quamvis ſævos illectet præda tyrannos:
Magnanimos Reges gloria ſola juvat.
Delentur nullos hominum benefacta per annos,
Quaque licet faciunt nos ratione Deos.
At ſi quis feræ ſpernit præconia famæ,
Quercubus Alpinis adnumerare potes.
Ergo tu, Regem cui fas lenire potentem,
Da deſideriis vela ſecunda meis.
Effice, juſtitiæ ſoliti reddantur honores:
Dignus te, altricem qui tueare tuam.
Sed ſoror ut noſtros æquet Clementia faſces:
Qua ſine dura nimis, difficiliſque vocer.
O decus, ô lapſi ſpes conſtantiſſima ſecli,
O vir fortuna fortior ipſe tua.
Sic tibi contigat Solyma de gente triumphum,
Captaque per noſtros ſigna videre duces:
Sic Rhodanum Nilo ſpectes dare jura ſubacto:
Perque Araris ripas plurima laurus eat.
Hoc ego te, mecum hoc Phœbus, doctæque Sorores,
Hoc pietas, hoc jus, nobilitaſque rogant.

DE

DE STUDIIS SUIS, ET LIBRIS JOVIANI PONTANI.

Qui primus patrios potuit liquiſſe penates,
  Et maris, & longæ tædia ferre viæ,
Quem non mœſta domus, quem non revocare parentes,
  Non potuit fuſis blanda puella comis:
Impius, & ſcopulis, & duro robore natus,
  Atque inter tygres editus ille fuit.
Non mihi circunſtat ſolidum præcordia ferrum,
  Nec riget in noſtro pectore dura ſilex:
Ut poſſim dulceſque lares, limenque puellæ
  Linquere, & ignoto quærere in orbe domum.
Sed Phœbi ſacros cogor luſtrare receſſus,
  Vocalemque undam, Theſpiadumque choros.
Ut fugiam nigras ſupremo in funere flammas,
  Et volitem populi docta per ora mei:
Meque inter claros attollat fama poëtas,
  Nec rapiat nomen nigra favilla meum:
Et noſtro celebrata ſuperbiat umbra ſepulcro,
  Spernat & è Phariis marmora cæſa jugis.
Non tamen ut magni tumulum tentare Maronis
  Audeat, aut tantùm ſperet habere decus:
Sed quis tam niveis vellat mea colla lacertis?
  Quis vetet optato membra fovere ſinu?
An tanti fuerit ſacro Parnaſſus hiatu,
  Perque ſuas paſſim templa habitata deas,
Ut tibi ſit nitidos lacrymis corrumpere ocellos;
  Diſceſſumque fleas chara puella meum?
Ah pereat quicunque leveis ſectatur honores,
  Et ſequitur famæ nomina vana ſuæ.
Tecum ego nocturnis dubitem ceſſare choreis?
  Tecum ego conſperſa gaudia inire roſa?

Deductumque levi crinem perfundere amomo?
 Et noctem inſolitis ducere blanditiis?
Scilicet & Turcas Pontanus in æquora claſſes,
 Alfonſi & fortes ducat in arma manus,
Qui nunc naſcentis canit incunabula mundi,
 Aureaque ætherea ſidera fixa domo:
Utque imbres, lapideſque pluant, ut nubibus ignes
 Exiliant, ſalſas ut mare volvat aquas:
Heſperidumque hortos, excuſſaque poma draconi,
 Rufticaque ad primos munera miſſa toros:
Delicias Lepidina tuas, reſonanſque viciſſim
 Paſtorum argutis carmen arundinibus:
Qualiter & fulvis radiet Sertorius armis,
 Et Pompejanus prælia tentet eques:
Audeat arguto neu quis contendere verſu,
 Ille vel æterno digna Marone ſonat.
Te pater irriguis audit Sebethus in antris,
 Jurgia ad ingratas dum jacis ipſe fores.
Inde vocas ſacrum feſtas Hymenæon ad aras,
 Optati referens fœdera conjugij:
Utque tuis primùm ſurgens complexibus uxor,
 Viſa ſit erepta virginitate queri.
Felix, qui fidos expertus conjugis ignes,
 Vidiſti ſobolis pignora certa tuæ:
Neniolaſque rudes ceciniſti, & blanda parentis
 Oſcula, & ad cunas murmura nata ſuas.
Felix, excultum torſit quæ Fannia vatem,
 Quæque illi regnum Cinnama ſubripuit.
Quamvis diſſidij leges patiantur amaràs,
 Spectabunt cineres nomen habere ſuos.
Eridani poſt hæc ſed te quis credet ad amnem
 Populea canas fronde ligaſſe comas?
Et Stellam ceciniſſe, atque impendiſſe querelas,
 Spectandos cùm jam vix daret illa pedes:

Bajanos-

Bajanosque ſinus, myrtetaque cognita Nymphis,
Clauſaque ſulphureis antra recurva jugis:
Tum ſuperûm laudem, mutisque inciſa ſepulcris
Nomina, colapſos & reparare rogos:
Denique Pindaricosque modos, reſonantia pleſtra,
Et Methymnææ fila novaſſe lyræ?
Cum tamen intereà motus, atque agmina Regum,
Béllaque Campanæ diſcutis hiſtoriæ.
Quin & jucundo diſtringis ſecula morſu,
Dum vafer in Stygio diſputat amne Charon.
Varronisque tui, Nigidique exempla ſecutus,
Grammaticæ aut ſpretas incipis ire vias.
Carminis hinc numeros noſtris depromis ab auſis,
Dignatus pueri verba referre ſenex.
Quid loquar, ut ſacros Mariani exhauriat amnes
Ægidius, verum dum canit ore Deum?
Aut apta ingratos taxet ſub imagine mores,
Qui ſuper infuſas ſpernit Aſellus aquas?
Te juvenesque, ſenesque colunt præcepta ferentem,
Parthenope ſpreto quæ Cicerone legit:
Ex adytis quicquid divûm ſapientia pandit,
Et Stagera tui dogmata firma ſenis:
Quid deceat fortemque virum, quæ Principis artes,
Largifica præſtet quæ dare dona manu:
Parendi leges quæ ſint, legesque loquendi:
Edat ut argutos lingua diſerta ſales:
Quid fortuna homini, quid det prudentia, quantum
Immanes animos incitus ardor agat:
Magnanimique viri quæ ſint ad ſingula partes,
Sive colat pacem, ſeu fera bella gerat.
Nec fugis aſtrorum cauſas aperire latenteis,
Et Ptolemææi fata repoſta poli.
Salve ſancte ſenex, vatum quem rite parentum
Præfecit terris Delius Auſoniis.

Non te Letheæ carpent oblivia ripæ,
Nec totum in cineres vertet avara dies.
Nec tibi plebejo ponetur in aggere buſtum,
Niliacas dabitur vincere Pyramidas.
Quid ſibi victrices expectas Umbria palmas?
Mœnibus has patriæ rettulit ille meæ.
Ille ſuis longum ſtudiis, & laude fruatur:
Me juvet in dominæ conſenuiſſe ſinu.

AD JOANNEM SANGRIUM PATRICIUM NEAPOLITANUM, DE SUO IMMATURO OBITU.

SI me ſævus Amor patriis pateretur in oris
Vivere, vel ſaltem matre vidente mori,
Ut quæ vix uno nunc ſunt ingeſta libello,
Eſſent illa ſuis continuata locis:
Forſitan immites potuiſſem temnere Parcas,
Ductaque de pulla triſtia penſa colo:
Nec me plebejo ferret Libitina ſepulcro,
Aut raperet nomen nigra favilla meum.
Nunc cogor dulcesque lacus, & amœna vireta,
Pieridumque ſacros deſtituiſſe choros:
Nec pote, quæ primis effudit Muſa ſub annis,
Emendaturo ſubdere judicio.
Sic heu, ſic teneræ ſulcis reſecantur ariſtæ:
Implumes nido ſic rapiuntur aves.
Prò ſuperi, tenues ibit Syncerus in auras?
Nec poterit nigri vincere fata rogi?
At tu quam loquidem Nemeſis jubet, optime Sangri,
Nec fas eſt homini vincere poſſe Deam:
Accipe concuſſæ tabulas, atque arma carinæ,
Naufragiique mei collige reliquias;

Erran-

[E]rranteſque cie quocunque in littore manes,
Taliaque in tumulo carmina cæde meo.
Actius hic jaceo; ſpes mecum extincta quieſcit:
Solus de noſtro funere reſtat Amor.

IN MALEDICOS DETRACTORES.

Quid ruis in ſacros temeraria turba poëtas?
Sævaque mordaci prælia dente moves?
Deſine ſacrilega convitia fundere lingua,
Deſine, pro populo ſtat Deus ipſe ſuo.
Quis novus in furias armat dolor? ite profani,
Ite, nec immeritas conſcelerate Deas.
An monet hoc Stigiis immerſus Scuccha lacunis,
Dum flens Eumenidum verbera torta timet?
Illum olim tinctæ juverunt felle ſagittæ:
Nunc miſerum facti pœnitet uſque ſui.
Parcite tam chari manes violare parentis:
Per ſtupra, & talos, per cyathoſque rogo.
Ars ſua quenque juvat: non vos Helicona ſubire,
Non fas virginei polluere amnis aquam.
Scilicet hanc ſumpto Joviani Muſa cothurno
Hauriat, & magno digna Marone ſonet.
Cui comes intactas luſtrans ſacraria ſylvæ
Attilius, docto pectore carmen hiet.
Nec minus & Muſæ repetens monimenta jocoſæ
Compares, argutos ingeratore ſales.
Elyſiusque hedera comptus florente capillos,
Rara, ſed Aoniis concinat apta choris.
Extendatque armis titulos Aquivivus avitos,
Et doceat noſtras cernere caſtra Deas.
Ipſe ſuæ referat Cabanilius ardua Trojæ
Mœnia, & antiquos, Appula regna, lares.

Qui-

Quique velut tenera ſurgit novus arbore ram[us]
Corvinus, quavis aure probanda canat.
Et qui Pieriis reſonat non ultimus antris
Albinus, referat Principis acta ſui.
Tu quoque quid ceſſas doctis deflere querelis
Excidium patriæ culte Marulle tuæ?
Quique tot egregias animas, tot clara vi[ro]rum
Ingenia enixu format, alitque ſuo.
Nectat honorata Majus ſua dicta corona,
Tamque pias ferulas, regia ſceptra vocet.
Quin & ritè ſuos genio Chariteus honores
Præbeat, & feſtas concinat arte dapes.
Ælius at blandæ fretus dulcedine linguæ,
Facunda totos conterat arte dies.
Nec te jam pudeat venturo oſtendere ſeclo
Eloquij vires Scala diſerte tui.
Certent Socraticis Zenonis ſcripta libellis,
Cujus apis nervos intulit ore favos.
At tu Caſtaliis non inficiande choreis,
Caſtalidos Carbo nunc cane regna tuæ.
Te quoque, quem gemina mulcet ſapientia li[n]gua,
Parde, juvet ſtudiis invigilare tuis.
Atque alij quorum doctas it fama per aures,
Extremo properant vincere fata die.
Nos quoque ſi magnus non averſatur Apollo,
Cantemus Nymphas, capripedesque Deos.
Nam bene Theſpiacas, livor licet audiat, undas
Novimus, & dextro preſſimus antra pede.
At vos incautis ſociis aconita parate,
Et furtis miſeros extimulate domos;
Oedipodisque modo, thalamos fœdare paternos,
Si modò dat certum vulgus habere patrem:
Noctu[rn]

cturniſque dolis agitare, & cædibus Urbem,
Perque fora infeſtam reddite, perque vias.
c ſtudia, has artes primis didiciſtis ab annis,
Non Aganipææ tangere fila lyræ.
m neque Calliope vobis, nec dexter Apollo
Permeſſi ſanctos exhibuere lacus:
a ſed Alecto gemina comitata ſorore
Pocula cœnoſa de Phlegethonte tulit.
mirum hinc nigro mores, & carmina tabo
Pallent, & fœdò livos in ore ſedet.
lor, an hos nobis miſit gravis Ætna Cyclopas:
Mitis & hanc ſentis tu quoque terra luem?
u mea Parthenope, quæ te non contagia lædunt?
Talia tu nunquam gignere monſtra ſoles.
ij patrij, quorum monitis huc advena claſſis
Appulit, Euboicas conſtituitque domos;
ttoribus talem noſtris avertite peſtem,
Mœnia felici ſi poſuiſtis ave.
ſque umbræ inſontes, quas jam lethale venenum
Ante diem Stygias ire coëgit aquas,
rices huc ferte faces, fumoque ſequaci
Autores veſtræ ſollicitate necis.
vos ô vatum certiſſima numina, Muſæ,
Numina carminibus non violanda meis,
rcite, ſi veſtras nunc primùm læſimus aures:
Juſta laceſſita ſumpſimus arma manu.

ACT II

ACTII SYNCERI SAN NAZARII ELEGIARUM

LIBER II.

AD ALFONSUM FERDINANDI FI- LIUM ARAGONIUM, SICI- LIÆ REGEM.

ALFONSE, invito laus acceſſi
parenti,
Heſperios inter non leve no
avos:
Quid me laudatos Parnaſſi mit
ad amnes?
Obruitur largo flumine noſtra ſitis.
Gloria Vergilio eſt, currus, atque arma refere
Naſonis medio fata in amore mori.
Battiaden docti ſectatur Muſa Properti:
Flaccus Pindaricos dividit aure modos.
Paſſeris exequias fracto canit ore Catullus.
Tu Nemeſim laudas culte Tibulle tuam.
Omnia non uno deſudant eſſeda campo:
Noſter in exiguo tramite currit equus.
Si me Caſtalia docuiſſet Phœbus in umbra,
Oraque Gorgonea noſtra rigaſſet aqua,
Meque vel Æſchyleo donaſſet Muſa cothurno,
Et foret in noſtro grandior ore ſonus:
Non ego Phaſiacæ canerem certamina pubis,
Æquora non prima ſollicitata rate:
Non conjuratos ſubvertere Pergama Reges,
Non Trojæ profundos poſt duo luſtra deos,

Theb

hebanáſve acies, fratrumque immitia bella,
Sævaque diſcordi funera rapta pyra.
tque tuesque meo celebrarem carmine: nec me
Pignore tam grato dulce gravaret onus.
am canerem victosque duces, Hiſpanaque regna,
Horridaque à proavis bella peracta tuis:
miſſumque genus antiqua ab origine Regum,
Quantaque magnanimi geſta feruntur avi:
m Libyæ tractus, veteres Carthaginis arces,
Lotophagum dites & populatur agros.
inæ accitu mox Itala regna ſecutus,
Chalcidicasque arces, Parthenopenque ſubit.
quoniam inſtabiles animos muliebria verſans
ectora, ſuſpectos deſerit ille lares,
patriæ petit arua ſuæ, nec longa moratus
ltores rurſum ducit in arma Deos,
eſſamque intrat nymphis comitantibus urbem,
Quà per operta vagus labitur antra liquor:
ea quin illo dicunt ſub rege fuiſſe
ecula: felices qui meruere frui.
id patris invictas acies, quid concita dicam
Claſſica per campos Daunia terra tuos:
ectosque duces, populataque caſtra, neque ullis
Clara magis Regum prælia temporibus?
ihi ſupremos ſi Parca indulſerit annos,
Quanta canam, quantus vox mea plauſus erit!
c ego Mæonios auſim perrumpere fonteis,
evaque terribili bella tonare tuba.
ne alios ſileam, tua fortia facta referrem,
roveherentque animos tot monumenta meos:
puer extremas regni percurreris oras,
uſtratis referens præmia littoribus:
malè pacatos ſedaveris ante tumultus,
uàm patriis hoſtes finibus expuleris.

Primus

Primus honos, forti defenſos milite Locros
Servaſſe, & muros urbs Meliboea tuos.
Necnon Marte pari ſummas Caulonis in arces
Veniſſe, inque ſuo templa ſacrata jugo,
Templa Deæ vaſtis latè quæ præſidet undis,
Una Jovis conjux fida ſororque Jovis.
Teſtis Chratis erit, teſtes Sybaritides undæ,
Oraque, quæ fluctus proſpicit Ionios.
Adde quòd Hetruſcos oppleveris agmine camp
Et tibi captivis fluxerit Arnus aquis:
Totque pharetratas, Turcarum corpora, turm
Auſoniis dederis manibus inferias.
Gratia diis Italis, prærupta Ceraunia, & arces
Butroti noſtras pertimuere minas:
Captivumque ducem, fractoſque aſpeximus arc
Detulit hinc domita quos tua claſſis aqua.
Hinc ligurum furias, compreſſaque jurgia fer
Gallicaque in partes oppida verſa duas.
Ipſe ego quæ vidi referam: ſcit Thuſcula tellus,
Quæque cadit ſummo lympha Aniena jugo.
Nam duce te, Latios ferro dum ſubruis agros,
Tempora militiæ prima fuere meæ:
Bis Nomentanas, bis magni Tyburis arces
Vidimus ad noſtros projicere arma pedes:
Cùm jam ſit media trepidatum penè Suburra,
Et Capitolino vota parata Jovi.
Nec ſemel (ut fatear) Collinæ ad limina portæ
Fregimus armatos reppulimuſque duces.
Parce tamen veneranda parens, ſi juſta ſecutus
Signa ſub Alfonſo: Rex erat ille meus.
Lanuvium infelix, fatis contraria noſtris
Terra, potes certas tu variaſſe vices.
Nam quòd ad hoſtileis flexit victoria partes,
Fortunæ magis hoc, quàm fuit artis, opus.

Ille ſed Eridani ripas non fractus in altas
  Contendens, charæ regna ſororis adit:
Metatusque locum caſtris, Inſubria paſſim
  Fudit, & Euganeis agmina miſſa jugis.
Dicite jò populi, turmas ſpectaſtis ovanteis,
  Et per victrices fœdera juncta manus.
Ipſe quoque haud ſileat quos cedere Farfarus hoſtes
  Riſit, & exutum vertere tèrga ducem.
Heus ubi nunc Roberte tuæ vocesque, minæque,
  Campani peteres cùm tibi jura ſoli?
Jam noſtros Règes, jam ſternere cuncta parabas:
  Nunc fuga degeneres arguit ecce metus.
Hortarisque tuos dimittere ſigna maniplos,
  Heu pudor, & longæ præmia militiæ.
Hos tamen ille pius, quamvis diverſa ſecutos,
  Alfonſus miti fovit, & auxit ope.
Macte animo cuſtosque hominum, macte optime Regum,
  Auſoniæ tu Sol, tu pater unus ades.
Quid memorem pacisque artes, bellique labores,
  Perpetuumque animi tempus in omne decus?
Sed me formoſæ deterrent juſſa puellæ,
  Ne poſſim tantis invigilare choris:
Et vetat aſper Amor dulces contemnere curas,
  Cogit & inviſo ſubdere colla jugo.
Nec proſunt lacrymæ, nec verba precantia mortem:
  Ille ſuas in me concutit uſque faces.
Quare ſi noſtri veniet tibi nuntia lethi
  Fama, triumphales jam propè ſiſte rotas:
Atque hæc ad cineres mœrens effare ſepultos;
  Sævitia dominæ rapte Poëta jaces.

IN FESTO DIE DIVI NAZARII MARTYRIS, QUI POETÆ NATALIS EST.

Ecce mihi totum lux expectata per annum
  Jam redit, Aoniæ ſerta novate Deæ.
Hæc me vitales genitum produxit in auras,
  Juſſit & erectum tollere ad aſtra caput.
Nunc mihi purpureis aram cumulate Hyacinthis:
  Cingite & intexa limina noſtra roſa.
Sit etenim coluiſſe decet geniumque laresque:
  Ferte coronato thura, merumque foco.
Tuque apio innexos dudum acceptura poëtas,
  Splendida ſolenneis inſtrue menſa dapes.
Hic mihi Puniceo Pontani Muſa cothurno
  Incipiet poſito carmen hiare mero:
Naturæque vias, tenerique exordia mundi
  Proferet, & certa cuncta obitura die.
Craſſus at æterno frondis redimitus honore,
  Solvat Pieriis ora rigata modis:
Et mihi Linternumque vetus, placidumque Perinum,
  Oſtendatque atavi regna opulenta mei:
Regna malè ad ſeros, heu, perventura nepotes,
  Dum verſat varias ſors inimica vices.
Altiliusque novos ſuperis laturus honores,
  Pindarica feriat carmina docta lyra.
Sforciadum mox dicat, Aragoniosque hymenæos;
  Jure quibus cantus æquet Homere tuos.
Nec geniat exilium Spartani Muſa Marulli,
  Ventura ad noſtras ingenioſa dapes:
Verba ſed antiqua reddat, numerosque Lucreti:
  Dum magnis divos laudibus accumulat.

Adde

Adde tuos Puderice ſales, adde inclyta patris
 Eloquia, adde animo tot bona parta tuo.
Jamque Panhormitæ luſus, & ſcripta recenſe,
 Et Jovinianeæ tempora amicitiæ.
Hos inter meritis rediens Aquivivus ab armis,
 Prodat honoratæ præmia militiæ:
Atque chori princeps docti argumenta Plutarchi,
 Cumque ſuis referat dogmata principiis.
Ipſe autem haud dubitet Cabanilius acta referre,
 Vel ſua, vel magno juncta parentis avo.
Nec Phœbo minus ipſe ſuo, quam Marte probatus,
 Phocaico pexas tingat in amne comas.
Tu quoque, quem juvenem venerer, dulciſſime Garlon,
 Incipe jam docta plectra movere manu:
Allifasque tuus mihi concine, dum vaga Lunam
 Sidera per tacitum nocte ſequuntur iter.
Talibus auſpiciis geniales ducere cœnas,
 Theſpiadum modis concelebrare juvat.

IN CALENDIS JANUARIIS, AD FUSCUM.

Exoritur lux alma, caput Sol detegit Aureum;
 Qui toties noſtros exhilaravit aves.
Exoritur: redit ecce anni melioris origo.
 Quiſquis ades, ſancta concipe voce preces.
Cingantur de more ſacris faſtigia templis,
 Quæ vaga Sebethi Nais ab amne legit.
Ipſe ſui Janus præpandat limina templi;
 Cui geminum liquido ſtillet odore caput.
Illius & caſtas ſument pia thura per aras;
 Atque focos ſupra ſtet, videatque ſuos;

Nuntiet & tibi Fuſce novos virtutis honores.
  Jam reor hæc animum vota fovere tuum.
Nec magis optaris, quas Lydius amnis arenas,
  Quas voluit flavi lympha ſuperba Tagi.
Nec magis uberibus quicquid ſibi colligit arvis
  Medus, & aſſiduo Sole peruſtus Arabs.
Juſta precor: Latiis utinam diſcedat ab oris
  Hoſtis, & indecori victus oberret equo.
Victus Hydruntinas cogatur linquere terras,
  Et plangat noſtram ſanguinolentus humum.
Hæc veniet lux Fuſce tuis lætiſſima votis,
  Cum pax optatas ducet in Urbe moras.

IN MORUM CANDIDAM.

Nunc Erato virides capiti ſubnecte corymbos,
  Profer & auratæ fila canora lyræ.
Arboris umbriferæ caſus referamus acerbos.
  Non erat hæc noſtro fabula nota ſolo:
Audiat, & molli cantantes protegat umbra
  Ipſa, *
Olim Bajanis fuerat pulcherrima ſylvis
  Najas, errantes figere docta feras.
Quam liquidus clauſis Lucrinus ſæpe ſub antris
  Optavit lateri jungere poſſe ſuo.
Nec ſemel illius pharetram, laudavit & arcum
  Paſtorum incultis fiſtula carminibus.
Teſtes Cumææ, teſtes Linternides undæ,
  Sanctaque Gauranæ numina Hamadryades,
Illam Sylvanos, Panasque odiſſe bicornes,
  Et quoſcunque colit ſylva, nemusque deos.
Sed quid fata parant? ſolitis Morinna redibat
  Montibus: hoc illi nomen, & omen erat:
Cùm ſubita cœlum texit caligine nymbus,
  Et multa canam grandine fecit humum.

Illa hyemem fugiens, diverſa per arva cucurrit,
  Tecta caput ſertis grandine tecta caput.
Vallis erat prope ſulfureos malè pervia montes,
  Candida quam Grajo nomine ſignat humus.
Hanc ſuper excisis pendebat cautibus antrum,
  Agricolûm hirſutis nota domus gregibus.
Pugnantes huc forte coëgerat impiger hircos
  Semideusque caper, ſemicaperque Deus.
Quem procul ut vidit Nymphe, ſic pectore toto
  Inſequitur, tales & jacit ore ſonos:
Quò properas ah dura, measque ingrata querelas
  Deſpicis? aſpectus ne fuge Nympha meos.
Mecum capreolos, mecum venabere damas:
  Parebit juſſis hoc pecus omne tuis.
Nil eſt, quòd fugias: mihi crede, recentia ſemper
  Pocula de niveo fagina lacte madent.
Semper picta roſis, ſemper contexta liguſtris
  De noſtro poteris munera ferre ſinu.
Dixit. at illa volans celeres prævertitur auras,
  Imbre nihil motos impediente gradus.
Jamque patens triſteſque lacus, ſterilemque paludem,
  Conſitaque arbuſtis non minus arva novis,
Adſpicit exeſi longè ſub faucibus antri
  Obſcurum cæco pulvere noctis iter.
Huc, tanquam in latebras ſe conjicit. haud minus ille
  Inſequitur prædæ tractus amore ſuæ.
Jamque patens cœlum rurſus, Solemque videbat,
  Liquerat & montem poſt ſua terga cavum:
Dextra Pontus erat, præruptaque ſaxa ſiniſtra:
  Et jam defeſſam, jamque premebat amans.
Protinus exclamans: Fer opem mihi Delia, dixit:
  Oraque ſupremo diriguere ſono.

Attulit auxilium Nymphæ Dea, ſeque vocanti
Præbuit; illa cadens ſponte recumbit humi;
Fitque arbor ſubitò: Morum dixere priores,
Et de Morinna nil niſi nomen habet.
Pes in radicem, in frondes ivere capilli,
Et quæ nunc cortex, cærula veſtis erat.
Bracchia ſunt rami, ſed quæ nitidiſſima poma,
Quas malè vitaſti Nympha fuere nives.
Flovit Miſenus, mutatum flevit Avernus,
Fontibus & calidis ingemuere Deæ.
Quinetiam flevere ſuis Sebethides antris
Najades, & paſſis Parthenopea comis.
Sed tamen ante alios lacrymas in ſtipite fudit
Faunus, & hæc triſtes addit ad inferias.
Inter ſylvicolas ô non ignota ſorores,
Nunc Morus, duris candida corticibus,
Vive diu; & noſtros ſemper tege fronde capillos,
Cedat ut ipſa tuis pinus acuta comis.
Tu nunquam miſeræ maculabere ſanguine Tybes,
Immemor heu fati ne videare tui.
Tu, nec fata negant, niveis uberrima pomis
His olim ſtabis frondea limitibus:
Et circum puerique canent, facileſque puellæ,
Ducentes feſtos ad tua ſacra choros.
Hactenus inſigni cecinit teſtudine Muſa:
Aoniaſque volans læta reviſit aquas.

AD BACCHUM.

BAcche bimater ades: ſic ſint tibi nexa corymbis
Cornua, ſic nitidis pendeat uva comis:
Seu te nunc Thebæ, ſeu te nunc Iſmarus horrens,
Sive habet umbroſis Naxos amica jugis.
Huc pater, huc propera frondenti candide thyrſo
Huc potius greſſus dirige Bacche tuos.

Sed

Sed pallam jam pone gravem, pictoſque cothurnos,
Et muſto teneros tu quoque tinge pedes.
Tecum etiam Dryadeſque Deæ, Satyrique bicornes
Adſint, & calamos, concavaque æra ſonent.
Raucaque ſubductis percurrant tympana palmis,
Baſſaridum fulſis turba verenda comis.
Quas malè feſtinans Silenus pone ſequatur,
Et procul ut maneant, ſubſideantque, roget.
Tum ſecum auriti fatum deplores aſelli,
Incedet ferula dum titubante ſenex.
Ad Deus hortorum, cui vertice fixa rubenti
Canna tremit, ſæva falce repellet aves.
In medio crater cælato maximus auro,
Spumet inexhauſtum, Lesbia dona, merum:
Et circùm de more tuas cava tibia laudes
Intonet, appoſitas concelebretque dapes.
Ipſe ego perque vias Urbis, perque omnia paſſim
Compita, perpetuò ſacra colenda feram.
Ipſa Gigantæo referam memorata triumpho
Nomina, & ovanteis, Orgia læta, choros,
Nec ſileam fuſcas acies, Gangetica regna,
Geſtaque odoratis prælia litteribus.
Mox thalamos Ariadna tuos, tedasque jugales,
Quæque nitet medio fixa corona polo:
Jamque pios ritus, indictaque ſacra frequentans,
Inſtituam virgas fronde virente tegi:
Incendamque tuas vates tam magnus ad aras,
Quàm nec Vergilius, quàm nec Homerus erat.
Tu mihi ſancte pater mordaces exime curas,
Nubilaque annoſo pectora ſolve mero.
Tu mihi ſecuros adige in præcordia ſomnos;
Afflatuſque juva lumina feſſa tuo.
Scimus enim quantos ineunte ætate laboreis
Pertuleris, quantos fulminis igne metus.

Infelix Semele quid munera poſcis amantem,
Quæ tibi, quæ nato ſunt nocitura tuó?
Poſce Jovem, quæ digna tuis ſint præmia votis,
Poſce: feres votis præmia digna tuis.
Non tibi ſylvicolûm proles de plebe deorum,
Sed cui ſint Phœbus, Mercuriusque pares.
Sed quam Saturnus non dedignetur ab alto
Noſcere, quam læto Juppiter ore probet.
Salve chara patris ſoboles, mitiſſime divûm:
Salve hominum requies, lætitiæque parens:
Et faciles (ſi juſta peto) mihi proſpice Muſas:
Et me pacato numine dexter adi.

AD LUDOVICUM MONTALIUM SYRACUSANUM, CAROLI CÆSARIS SCRINII MAGISTRUM.

MOns altus nomen clarum tibi, ſive nivoſis
Naſcenti dederit fertilis Ætna jugis,
Seu luſtrata vagis Nebrodis ſaxa Naphæis,
Sive Dionæo numine clarus Eryx,
Seu quòd Olympiaco repraris vertice, teque
Pertulerit placido blanda Arethuſa ſinu
Nobile frondoſo defluxit nomen Olympo,
Elæi referens ſacra veſtuta Jovis.
Seu mage quòd celſas puer exuperaveris Alpes,
Dum patet in laudes Belgica terra tuas:
Oceanique petis non explorata Britanni
Murmura, nec canæ Tethyos antra times:
Exhauſtos præferret ut illa ætate labores,
Aëria nomen venit ab Alpe tibi.
Quicquid id eſt, quicunque hujus tibi nominis autor
Mons, & inacceſſi verticis aſperitas:

Non

Non mores, non facta, ſed altæ mentis acumen
Vidit, & ingenij prævia ſigna tui.
Nam licet ipſe animo nubes & ſidera vincas,
Cunctaque ſint ſenſu pene minora tuo:
Non te per duros aditus, rupeisve fragoſas,
Sed per floriferum vallis adimus iter,
Vallis, perpetuo quam veſtit gramine rivus,
Et quam vicini littoris aura fovet.
Hoc eſt, hoc (mihi crede) deos æquare merendo;
Hoc eſt æterni ſceptra tenere Jovis.
Cætera mortaleis inter peritura labores
Deſere, & hoc unum vita ſequatur opus.

AD JUNIANUM MAJUM PRÆCEPTOREM.

Cum tibi Bajanæ ſpectantur ab æquore Nymphæ,
Stagnaque vicinis hoſpita littoribus:
Quà vetus Herculeos perduxit ſemita tauros,
Longius excluſo concità clauſtra mari,
Quaque jacet Baulos inter lucumque Sibyllæ,
Et prochytæ rectum per juga tendit iter:
Nos hic (ut noſtri) duræ parere puellæ
Cogimur, & triſteis ducere in urbe moras.
Nec tamen aut ſtudiis animum intendiſſe ſeveris,
Aut prodeſt ſanctas excoluiſſe Deas.
Dumque tot unanimes dederint mihi fata ſodales
Auxilium, nemo eſt, qui mihi rite ferat:
Inſtat ſævus Amor, reficitque in cote ſagittas,
Nec patitur preſſo colla movere jugo.
Et licet aſſiduis tabeſcant pectora curis:
Quærimus, unde queant tanta venire mala.
Atque utinam triſteis Lacheſis mihi finiat annos,
Claudat & ætatis tempora dura meæ:

Aut aliquis, ſævi quæ ſit medicina furoris,
Non vanus noſtra cantet in aure Deus.
Sed jam laurigeris ceſſant oracula Delphis:
Mutaque Cumææ virginis antra ſilent.
Nec Pan Mænalia reddit reſponſa ſub umbra:
Nocte licet paſtor viſcera libet ovis.
Nec mihi Chaonias ſpes eſt audire columbas:
Cornigerumque pudet fata referre Jovem.
Oblitasque loqui jampridem Græcia quercus,
Mirata eſt poſito conticuiſſe Deo.
At tibi venturos Mai prædicere caſus
Fas eſt, & mites conſuluiſſe Deos.
Nec tantùm aut aræ fumos, aut nuntia ſentis
Fulgura, ſed Stygiis ſomnia miſſa locis,
Somnia quæ miſeram perturbant ſæpe quietem,
Dum mens incertis pendet imaginibus.
O quoties per te vanum poſuiſſe timorem
Me memini, & lætos continuaſſe dies.
O quoties, trepidus cùm non ſpernenda putarem
In noſtrum cavi damna futura caput.
Sæpe meæ tibi cùm narraſſem viſa puellæ,
Dixiſti certos haud procul eſſe metus.
Sæpe illam madidos luſtrare in flumine crines
Juſſiſti, & miſto ſolvere farra ſale.
Quòd ſi olim terris talem te fata dediſſent,
Spreviſſet Tuſcos Martia Roma viros.
Nam te quis melius calidas deprendere fibras,
Conſulere aërias aut potuiſſet aves?
Illa triumphatum regeret nunc legibus orbem,
Nec foret in cineres obruta pene ſuos.
Nec fera vidiſſet Cannenſis funera pugnæ,
Aut aquilas Parthos tam male ferre duces.
Scipiadum patriis habitarent ſedibus umbræ:
Tanta nec Hiſpanum conderet oſſa ſolum.

Te duce veridicæ patuiſſent ſcripta Sibyllæ:
Non intellecto quæ nocuere deo.
Fortunate deûm interpres, quem ſidera norunt,
Cui ſuperûm mentes explicuiſſe licet.
Non te lethali tetigi puer improbus arcu;
Quamvis & dominos implicet ille deos:
Nec tibi ſecuros rumpunt ſuſpiria ſomnos:
Fallaces Veneris deſpicis inſidias.
At nos incertis cæci jactamur in undis:
Ducimus & nullo tempora conſilio.
Et quiſquam mihi nunc longos optaverit annos,
Cùm videat vitæ tædia tanta meæ?
Non me Siſyphio ſuperent impulſa labore
Saxa, nec infernis dolia adacta vadis.
Et Tityi roſtro cedet mihi vultur obunco.
Pomaque Lethais riſa ſub arboribus.
Vos igitur, qui me victum jam fletis amici,
Sic mea compoſitis cædite buſta notis:
[illegible] hic ſitus eſt: cineres gaudete ſepulti:
Jam vaga poſt obitus umbra dolore vacat.

IN DOMINÆ NATALEM AD JUNONEM.

Junoni fer ſacra, novas lege Muſa coronas:
Natalis dominæ jam mihi feſtus adeſt.
Ipſa ſed in primis ſolennes indue cultus,
Et mihi purpurea tempora cinge roſa.
Atque aliquid gratas divæ meditemur ad aras,
Affer inauratæ garrula plectra lyræ.
Tu quoque, vitta tuos auro ſubnecte capillos:
Plurimaque in niveo pectore gemma micet.
Hæc mihi te, mea lux, ſeros promiſit in annos.
Hæc mihi te certam juſſit habere dies.

Quanta

Quanta mihi hac primùm fulſerunt gaudia luce!
Quantus in hoc uno tempore venit honos?
O mihi Erythræis meritò ſignanda lapillis:
O mihi delicias inter habenda meas.
Quiſquis ades, bona verba, & lætos edite cantus
Libaque de Siculo dulcia mella date.
Alba mihi veſtis nullo violata veneno
Adſit, & in geminos defluat apta pedes.
Ante aram viridi texant umbracula quercu
Formoſis Dryades, ruſtica turba, comis.
Phœbus odorata circum tegat atria lauro:
At myrto duplices tu Cytheræa fores.
Ipſa Arabum merces Niſeïa turba miniſtret:
Lenæusque ferat Naxia vina pater.
Omnia ſint lætis operata ex ordine ſacris:
Et cœlum niveis conſtrepat alitibus.
Magna parens Juno, centum comitata miniſtris
Huc ades, & votis annue diva meis.
Vos quoque per vacuum quæ luditis aëra, Nymphæ
Cingite felici nubila ſumma choro.
Scilicet eventus hæc ſint bona ſigna futuri:
Huc eadem plenæ nuntia lætitiæ.
Ipſe ego veſtra ſequar jucundo gaudia plauſu,
Et peragam varios ore manuque modos:
Quin etiam ſertis, & thure calentibus aris
Excipiam ſancta numina veſtra die.
At tu natalis, nullos non fauſte per annos,
Semper honorata luce ſerenus eas.
Quodque opto, innumeras (ſi quid prece poſſe putamur)
Cumææ vincas vatis olympiadas.

AD RUINAS CUMARUM URBIS VETUSTISS.

Hic, ubi Cumææ ſurgebant inclyta famæ
Mœnia, Tyrrheni gloria prima maris,
onginquis quò ſæpè hoſpes properabat ab oris,
Viſurus tripodas Delie magne tuos.
t vagus antiquos intrabat navita portus,
Quærens Dædaliæ conſcia ſigna fugæ:
Credere quis quondam potuit, dum fata manebant?)
Nunc ſylva agreſtes occulit alta feras.
que ubi fatidicæ latuere arcana Sibyllæ,
Nunc claudit ſaturas veſpere paſtor oves.
uæque prius ſanctos cogebat Curia patres,
Serpentum facta eſt alituumque domus.
naque tot paſſim generoſis atria ceris,
Ipſa ſua tandem ſubruta mole jacent.
lcanturque olim ſacris onerata trophæis
Limina, diſtractos & tegit herba deos.
ot decora, artificumque manus, tot nota ſepulcra,
Totque pios cineres una ruina premit.
t jam intra ſolaſque domos, disjectaque paſſim
Culmina ſetigeros advena figit apros.
ec tamen hoc Grajis cecinit Deus ipſe carinis;
Prævia nec lato miſſa columba mari.
querimur, citò ſi noſtræ data tempora vitæ
Diffugiunt? urbes mors violenta rapit.
ue utinam mea me fallant oracula vatem;
Vanus & à longa poſteritate ferar.
ec tu ſemper eris, quæ ſeptem amplecteris arces;
Nec tu, quæ mediis æmula ſurgis aquis.
te (quis putet hoc?) altrix mea durus arator
Vertet, &, Urbs, dicet, hæc quoque clara fuit.

Fata

Fata trahunt homines fatis urgentibus, urbes,
Et quodcunque vides auferet ipſa dies.

MALA PUNICA.

Quid miſer externas perquiris navita gentes?
Et tam longinquo gurgite quæris opes?
Nec te ventorumque minas, pelagíque procellas,
Nec piget ignotæ damna ſubire viæ.
Aſpice, quàm tenui velemus cortice gemmas:
Jam tibi, quicquid habent littora rubra, damus;
Seu vis purpureos roſeo fulgore Hyacinthos;
Inſenſam Baccho ſive Amethyſton amas;
Ardenteis ſeu quæ torres imitantur, & igneis:
Seu mage diluto lumine Chryſolithos.
Sed rude divitias extollit vulgus inanes;
Nec meminit, quantis ſit caput inde malis.
Divitiæ fera bella viris, lethumque tulerunt.
Nam prius æterna pace vigebat humus.
Divitiis natoque pater, natusque parente
Cæditur, & charo fratre verenda ſoror.
Nec tantum ſævæ tractant aconita novercæ:
Sed jugulat partus mater avara ſuos.
Adde quòd & gemmæ ſolo fulgore probantur,
Adſcitusque illis quæritur arte decor.
At nobis natura oculos tardare tuenteis,
Et dedit arenti pellere ab ore ſitim.
Nec noſtræ populos armant in prælia gemmæ,
Nec ſuadent magnos clàm violare Deos:
Sed ſemper placidis viſunt convivia menſis;
Stant ubi jucundo pocula plena mero.
Illis nos teneræ vir porrigit ipſe puellæ,
Porrigit & cupido fida puella viro.

acis opus ſumus, & pacati munus amoris,
Quod capit à Satyro Naïs amata ſuo.
Junc gemere, infernis cùm nos libaſſet in hortis,
Noluit ad matrem nata redire ſuam.
los quoque, dum Libycos errat Pomona per agros,
Obſtupuit pleno fracta rubere ſinu:
e rarum mirata decus, mirata liquorem,
In ſua de patrio tranſtulit arva ſolo.
rgo Puniceæ laus hæc & gloria ſylvæ,
Vincere gemmiferi lucida dona maris:
llentique graves depellere corpore morbos,
Ægraque Pæoniis ora levare modis.
uod nec Erythræi præſtabunt littora ponti,
Non opibus pollens Indica terra ſuis.
u verò, duplici fulgent cui tempora lauro
Militiæ, & ſacri Dux Aquivive chori:
cipe nos, laudum contentus luce tuarum:
Muneraque inviſæ diſpice luxuriæ:
ſeu carminibus, ſeu delaſſaberis armis,
Diluat exundans hæc tibi gemma ſitim.

ACTII

ACTII SYNCERI SAN-NAZARII ELEGIARUM
LIBER III.

AD FEDERICUM FERDINANDI FI-LIUM, ARAGONEUM, SICI-LIÆ REGEM.

Ergo ego fallaci tantum ſervire puellæ
Natus, & adverſo ſemper amore queri?
Nec me Pieria ſpectabit Phœbus in umbra
Inter certantes carmina ferre choros?
Quà denſos Helicon ſaltus, collesque virentes
Pandit, & Aonidum perluit antra liquor,
Diſpoſitæque jugis intexunt ſerta puellæ,
Pendentesque ſonant per cava ſaxa lyræ.
Jam libet intactis haurire è fontibus undam,
Et luſtrare ſacrum, quà via nulla, nemus.
Ardua ſunt tentanda: novas en carmina vires
Sumite: per durum gloria anhelat iter.
Nunc opus eſt alia crinem compeſcere fronde:
Nil mihi cum ſertis Bacche jocoſe tuis.
Ipſe audax virides Parnaſſi in vertice lauros
Decerpam, aut ſylvis Pinde canore tuis,
Ipſe lyram nullo percuſſam pollicis ictu
Suſpendam ex humeris, præmia rara, meis.
Non ego nunc molles meditor laſcivus amores:
Nec jacio ad ſurdas carmina blanda fores.

Maj

Major ad heroas me ſublevat aura cothurnos;
Major & in noſtro perſonat ore Deus.
Lætus ades Federice: tuas ex ordine laudes
Exequar; auſpiciis fama petenda tuis.
Nam quanquam antiquis Regum bene fulta triumphis
Stat domus, & tantis ſe tibi jactat avis;
Majorum tua non titulis innixa recumbit
Gloria, nec priſcis geſtit imaginibus:
Sed certat magnos virtus anteire parentes,
Æternum & vera laude parare decus.
Nec tua facta olim titulo breve marmor habebit;
Immenſum magni carminis illud opus.
Seu te quis teneris puerum miratus ab annis,
Ætatis referat tempora prima tuæ:
Seu caſus rerum varios, duroſque labores,
Exhauſta & ſævo prælia Marte canat.
Egreſſum vix dum cunis Æneïa nutrix
Senſit, & adventu mota repentè tuo eſt;
Terque Deos venerata, caput ter ſubſtulit urnâ;
Et tandem Phrygio lingua voluta ſono eſt.
En iterum Sol magne, meæ poſt diruta Trojæ
Pergama, poſt Latios ſpes mihi ſurgit avos.
Hac ætate vagi quondam per prata Scamandri,
Æneam vidi ludere ſæpe meum.
Nec tu major eras, cùm jam poſt fata Creuſæ
Reptares gremio pulcher Iule meo,
Certareſque jocis curas mihi demere aniles,
Deducens blandas noſtra per ora manus.
His tamen auſpiciis Albanæ ad ſidera turres
Crevêre, & rerum maxima Roma caput.
Hinc Decios, Fabioſque hinc pectora dura Catones
Vidimus, & faſces Brute ſevere tuos.

Vidimus & ductos non uno ex hoſte triumphos,
 Auctaque Julæis ſtemmata Cæſaribus.
Ingredere, ô, felixque ſubi pede noſtra ſecundo
 Mœnia, propenſos & venerare Deos.
Ingredere, Antiphatæ pollens tibi regia ſervit,
 Et Leſtrygonio limina tuta metu.
Sit Jove Creta potens, ſint clari ab Apolline Delphi;
 Laudet Amiclæos Tenaris ora duces:
Alcidem, Bacchumque ferant ad ſidera Thebæ:
 Terra rudimentis noſtra beata tuis.
Nam te, dum rapidos arcet de finibus hoſtes,
 Ardua magnanimus miſit in arma pater.
Auſpice te noſtræ nullis incurſibus arces
 Succumbent, nullis littora noſtra minis.
Sed bene habet, ceſſere metus, ceſſere pericla:
 Barbarus hoſtiles ad ſua vertit equos.
Jam juga, jam læti reſpirant undique campi:
 Nec tuba veliferas concitat ulla rates.
Tu tamen ad patrios revocabere victor honores,
 Maternosque ſinus, Parthenopenque petes.
Mox Salentinos ibis metator in agros,
 Quà ſecat Oebalia culta Galeſus aqua.
Sed quò livor edax non irruis? ecce repentè
 Fata jubent longas te procul ire vias:
Romanumque patrem, ſacrasque inviſere ſedes,
 In primis magnos promeruiſſe Deos.
Tum pontes, arcusque ducum, delubra, viasque,
 Cumque ſuis cernes ſtructa theatra foris.
Intereà Vaticanas numerare per ædes
 Tot ſigna artificum, tot monumenta licet.
Mox Vejos, veteresque Umbros, forteisque Sabinos
 Transgreſſo, Adriacum ſtat ſuperare latus,
Æmiliæque domos, Apenninumque nivalem,
 Et Phaëthontæo proxima regna Pado.

Quis

uis ſumptus Leonora tuos, quis publica dicat
  Munera, Ateſtinis edita principibus?
m veteres ſuperas dives Ferraria ludos,
  Aurea dum celeri præmia ponis equo,
ffigieſque deûm, ſpectandaque ſigna per oras
  Extruis, & variis pegmata celſa locis.
uis rurſum Venetæ miracula proferat urbis?
  Una inſtar magni quæ ſimul orbis habet!
na Italûm Regina, altæ pulcherrima Romæ
  Æmula, quæ terris, quæ dominaris aquis.
Tu tibi vel reges cives facis ô decus, ô lux
  Auſoniæ, per quam libera turba ſumus:
Per quam barbaries nobis non imperat, & Sol
  Exoriens noſtro clarius orbe micat.
Proxima ſunt Gonſaga tuæ ſpectacula terræ,
  Donaque per magnos antè parata duces:
Mantua queis, largoque exultat Mincius ore,
  Auſus ſpumiferum tollere ad aſtra caput.
Mincius æterni ſacrum geniale Maronis,
  Cui cedit flavo lucidus amne Meles.
Hinc populos Ticine tuos ſpectare licebit,
  Dictaque lanigeræ mœnia pelle ſuis,
Taurinoſque, altaſque Alpes, Pœninaque caſtra,
  Et Rhodanum, & ripas magne Lemanne tuas.
Inde per immenſum lati ſpatiabere campi,
  Oſtendit ſacrum mons ubi Jura nemus:
Et veteres felix cuſtodit Claudius arces,
  Claudius æternæ conciliator opis.
Hîc formidatas acies, ipſumque videbis
  Elatum longa proſperitate ducem:
Finitimis dum bella parat, tibique arma, viroſque
  Commendans, magni jus dabit imperij:
Nimirum ingeniumque ſagax miratus, & artes,
  Quæque dabit mentis plurima ſigna tuæ.

Quapropter mediis generum te deligit armis,
Pollicitus natæ ſpemque, torumque ſuæ.
Ac velut Oenomai currus, aſtumque ſecutus,
Eludet pacti fœdera conjugij.
Sed male ut Oenomao currus ceſſere, doliquе,
Perfidiæ pœnas ſic ferus iſte luet.
Ter victus, ter jam caſtris exutus ab hoſte,
Poſtremò miſeram corruet ante diem.
Nam dejectus equo, foſſaque inventus in alta,
Obſcœnam turpi ſanguine tinget humum.
Nec jam erit, extremos funus qui curet ad ignes,
Non lapis, inciſis qui tegat oſſa notis.
Tu celſus, tu ſublimis, tu victor honorem
Accipies, tibi quem Gallia tota dabit:
Bisque tuis referet ſuperatos Lingonas armis,
Ductaque bis pulſos ſigna per Elvetios:
Prætereà quantum populorum Moſa coërcet,
Quantum cærulea Rhenus inundat aqua.
Atque erit is noſtra gentis vigor, omnia credi
Ut poſſim juſto ſuccubuiſſe metu.
Hîc ego te, laudesque tuas fortiſſime Juli
Non ſileam, & valida prælia geſta manu.
Quem titulis Aquiviva domus prælustribus ornat,
Mortalesque inter, ſemideosque locat.
Et jam militiæ moles tibi creditur omnis,
Omnia ſub leges allicis ipſe tuas.
Ad te patrato juvenum pulcherrime bello
Tempus erat patriis dona tuliſſe Deis,
Mendacisque ſimul factus, odiumque tyrannῖ
Cum propè defenſo deſeruiſſe ſolo.
Eja agè rumpe moras inviſaque caſtra relinque,
Fidaque magnanimi limina regis adi.
Cui vel ab Oceani fines tot littora parent,
Juraque dant ſceptri Celtica regna ſui.

Hîc

Hic tibi felices tedas, certosque hymenæos
Expediet, tutas & ſimul addet opes.
Teſtis erit Liger, Arvernis qui fuſus ab antris
Libera devexum per loca findit iter.
Intereà patrem, Campanaque tecta reviſe,
Debitaque auſpiciis hei mihi regna tuis,
Debita, ſed fatis citò jam ceſſura malignis,
Evertet tantas cùm ferus hoſtis opes.
Dij maris Heruſci, per quos Tyberinus, & Arnus,
Macraque cæruleis jungitur altus aquis,
Dum redit in patriam juvenis, tot honoribus auctus,
Candida felici ſolvite vela noto.
Voſque citæ puppes juſſum properate per æquor:
Fata dabunt iſtas ſæpe iterare vias.
Nec ſemel hos tractus, Ligurumque videbitis oras,
Aut Vari infauſtum fluminis hoſpitium,
Vallatosque ſinus ſcopulis Toroëntia clauſtra,
Et ſparſas mediis Stechadas æquoribus,
Denique Phocaicosque ſinus, Marioque refoſſum
Litius, & antiquæ mœnia Maſſiliæ.
Donec fatales Turonum accedere muros
Permittant veſtro fata ſiniſtra duci.
Ah Liger, ah nimium lacrymis urgende meorum,
Qualia ſpectabis flumine buſta tuo!
Buſta, quibus magni ponant diademata reges,
Grataque ſolenni flore parentet humus.
Atque aliquis Latio veniens novus hoſpes ab orbe
Portet honoratas munus ad inferias:
Et dicat, Federice tuorum hîc meta laborum
Hæſit; habet noſtros hæc brevis urna Deos.

 QUOD

QUOD PUERITIAM EGERIT IN PICENTINIS, AD CASSANDRAM MARCHESIAM.

EST Picentinos inter pulcherrima montes
Vallis: habet patrios, hic pia turba Deos:
Quam ſuper hinc cœlo ſurgens Cerretia rupes
Pendet: at huic nomen Cerrea ſylva dedit.
Parte alia ſacræ reſpondent ſaxa Thebennæ,
Quique rigens Merulæ nomine gaudet apex.
Et circum nigra latè nemus accubat umbra,
Plurima quà riguis effluit unda jugis,
Semiferi, ſi vera canunt, domus horrida Fauni,
Convectant avidæ quò ſua luſtra feræ.
Accipit hîc tergo formoſum bucula taurum:
Accipit immundum ſima capella marem.
Mille tori Dryadum, Satyrorum mille receſſus,
Antraque ſylvicolæ grata latebra Deæ.
Vivula nomen aquæ, tenuique ſubucula rivo,
Et quæ de gelida grandine dicta ſonat.
Huc mea me primis genitrix dum geſtat ab annis,
Deducens charo nupta novella patri,
Adtulit indigenis ſecum ſua munera divis,
In primis docto florea ſerta gregi.
Grex erat Aonidum: cœtu comitata ſororum
Ipſa ſui princeps Calliopea chori.
Delius argutis carmen partitus alumnis,
Flectebat faciles ad ſua plectra manus.
Atque hîc me ſacro perluſtravere liquore,
Cura quibus noſtræ prima ſalutis erat.
Tum locum media puerum ſtatuere chorea,
Et circumfuſis obſtrepuere ſonis.
Denique præcinctumque hederis, & virgine lauro,
Ad citharam dulces edocuere modos.

Tan-

Tantus erat lætis avium concentus in agris,
Ut poſſes ipſos dicere adeſſe Deos.
Venerat omne genus pecudum, genus omne ferarum,
Atque illa feſtum luce habuere diem.
Tunc ego paſtorum numero ſylveſtria primùm
Tentavi calamis ſibila diſparibus:
Deductumque levi carmen modulatus in umbra,
Innumeros pavi læta per arva greges.
Androgeumque, Opicumque & ruſtica ſacra ſecutus,
Commovi lacrymis mox pia ſaxa meis,
Dum tumulum charæ dum feſtinata parentis
Fata cano, gemitus dum Meliſea tuos.
Ac tacitas per operta vias rimatus, & antra
Inſpecto, & variis flumina nata locis.
Mox majora vocant me numina: ſcilicet alti
Inceſſere animum ſacra verenda Dei,
Sacra Dei Regiſque hominum, dominique Deorum,
Primævum ſanctæ religionis opus,
Nuncius æthereis ut venerit alliger aſtris,
Dona ferens caſtæ virginis in gremium.
Quid referam caulaſque ovium luſuſque canentum
Paſtorum, & Reges Arſacis ora tuos?
Nec minus hæc inter piſcandi concitus egit
Ardor in æquoreos mittere lina ſinus,
Fallaceſque cibos vacuis includere naſſis,
Atque hamo undivagos ſollicitare greges.
Quandoquidem ſalſas deſcendi ego primus ad undas,
Auſus inexpertis reddere verba ſonis.
Quid referam molleſque Elegos, miſerabile carmen,
Et ſuperis laudes non ſine thure datas?
Quæque aliis luſi numeris, dum ſeria tracto,
Dum ſpargo varios per mea dicta ſales.

Multaque prætereà dilectæ grata puellæ,
Adſciſco antiquis rurſus Hetruſca modis.
Ut ſileam nunc impenſos tot regibus annos,
Tot data belligeræ tempora militiæ:
Et ſileam vexata malis mea corpora morbis,
Vixque Machaonia reſtituenda manu.
Adde graves populique fugas, procerumque ruinas,
Inflicta & miſeris urbibus exilia.
Ipſe per infectos tecum Federice labores
Multa adij terra, multa pericla mari.
Tuſcorumque vadis, Ligurumque exercitus undis,
Poſtremò littus Maſſilienſe ſubi.
Jam Rhodanum, Volcasque feros, Vocontiaque arva
Legimus, & fines Belgica terra tuos.
Bisque pruinoſas curſu ſuperavimus Alpes:
Bis metas magni vidimus Oceani.
Atque hic te tandem deflevimus optime Regum,
Quantum Hecube natos fleverat ipſa ſuos:
Quantum diſciſſis fratres Caſſandra capillis,
Andromacheque ſui dum legit oſſa viri.
O fatum infelix, ô ſors malè fida quid illic
Egimus? ô triſti merſa carina loco.
Cùm nullum intereà frugis genus imbre, vel æſtu
Redderet ingenio Muſa rocata meo.
Et jam miramur, longo ſi preſſa labore
Amiſit vires parvula vena ſuas.
Ipſe deûm ſimul, atque hominum celebrator Homerus
Deficeret, nedum ſegnis, inersque lyra.
Deficeret pater ipſe, & carminis autor Apollo,
Pegaſidum ſacras qui tenet unus aquas.
Ergo tanta meæ cùm ſint diſpendia vitæ
Facta, potes noſtram quiſque dolere vicem,

Quòd

Quòd non ingenio, quòd non profecimus arte,
Quòd mea ſit longo mens propè victa ſitu:
Quòd mala ſubrepens imos, ceu peſtis, in artus,
Irruerit, fracto corpore, ſegnities:
Nec pote jam lapſæ ſtudium revocare juventæ,
Ingenij cùm ſit tacta ruina mei.
Tu ſaltem bona poſteritas ignoſce dolori,
Qui facit, ut ſpreto ſit mea fama loco:
Muſarum ſpolierque bonis, & nomine claro
Vatis, & hæc ultrò credar habere mala.
Proſit, amicitiæ ſanctum per ſecula nomen
Servaſſe, & firmam regibus uſque fidem.
Vosque vel ignavo, vel tardo, parcite amici,
Cui naturâ ſuas dura negarit opes:
Dum tamen ambitione mala, atque libidine turpi,
Et caream inviſæ crimine avaritiæ.
Tu quoque vel feſſæ teſtis Caſſandra ſenectæ,
Quam manet arbitrium funeris omne mei,
Compoſitos tumulo cineres, atque oſſa piato:
Neu pigeat vati ſolvere juſta tuo.
Parce tamen ſciſſo, ſeu me mea vita, capillo,
Sive, ſed heu prohibet dicere plura dolor.

DEOS NEMORUM INVOCAT IN EXTRUENDA DOMO.

Dii nemorum ſalvete: ego vos de rupe propinqua,
De ſummis patriæ mœnibus aſpicio:
Aſpicio, venerorque: cavæ mihi plaudite valles,
Garrula vicinis perſtrepat aura jugis.
Vos quoque perque focos felicia dicite cives
Verba, per intectas flore decente vias.
Victima ſolennes eat inſpectanda per aras:
Turbaque Palladia fronde revincta comas.

Mosque ut ab antiquis repetatus origine Romæ,
Exterior ſossa cum bove taurus aret.
Ac prius infoſſo tectum quàm cingere ſulco
Incipimus, juſtos thure piate Deos.
Nulla per obductum decurrant nubila cœlum;
Candidaque auguſtum concinat omen avis.
Exurgat paries, ventos qui pellat, & imbres,
Qui multa circum luce ſerenus eat.
Adſit diſpoſitis ſeries concinna columnis,
Quæque ornet medias crebra feneſtra fores.
Ipſe biceps primo cuſtos in limine Janus
Occurrat lætis obvius hoſpitibus.
Protinus à dextra ſacræ, mea turba, ſorore;
Cingant virgineis atria prima choris.
A læva nitidis ſtratum Pythona ſagittis,
Miretur poſita Cynthius ipſe lyra.
Ædibus in mediis parvi ſinus amphitheatri,
Viſendas Regum præbeat hiſtorias.
Ac primùm triplici ſeſe defendat ab hoſte
Fernandus, rapido jam metuendus equo.
Alfonſusque pharetratas, dira agmina gentes,
Cogat Hydruntinis cedere littoribus.
Tum juvenis Rex ipſe, & Regum inſignibus auctus
Alpinos adigat linquere caſtra duces.
Poſtremò Federicus, avito lætus honore,
Dalmaticas grandi claſſe refringat opes.
Infectosque Deos, metuendaque jura minatus,
Indicat nato bella gerenda ſuo.
Hîc bene conveniens membris variantibus ordo
Adſpiciat celebreis è regione ſitus.
Exhædræ, Xiſtique, Tablinum, Hypocauſta, Diet
Et quæ privatis uſibus apta velim.
Atque aliæ occaſus, aliæ vertantur in ortus,
Quæq; habeant Borean, quæque inhibere Notu
Jun

Jungantur longis quadrata, obliqua rotundis:
  Et capiat ſtructos plurima cella toros.
O ſtudiis placitura meis, ô mille per artes
  Ocia Pieriis noſtra juvanda modis.
Hic ego tranquillo tranſmittam tempora curſu,
  Dum veniat fatis mitior hora meis.
Viximus ærumnas inter, lacrymoſaque Regum
  Funera, nunc patria jam licet urbe frui:
Ut quod tot curæ, tot detraxere labores,
  Reſtituat vati Parthenopea tuo.

FINIS.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, EPIGRAMMATON

LIBER I.

AD FEDERICUM REGEM.

SCRIBENDI ſtudium mihi tu Federice dediſti,
  Ingenium ad laudes dum trahis omne tuas.
Ecce ſuburbanum rus, & nova prædia donas:
  Feciſti vatem, nunc facis agricolam.

Ad villam Mergillinam.

Rupis ô ſacræ, pelagique cuſtos,
Villa Nympharum domus, & propinquæ

Dori-

Dotidos, Regum decus una quondam,
Deliciæque:
Nunc meæ tantùm requies camœnis,
Urbis inviſas quoties querelas,
Et parum fidos popularis auræ
Linquimus æſtus.
Tu mihi ſolos nemorum receſſus
Das, & hærenteis per opaca laurus
Saxa; tu fonteis, Aganippidumque
Antra recludis.
Nam ſimul tete repeto, tuasque
Sedulus mecum veneror Napæas;
Colle Mergillina tuo repentè
Pegaſis unda
Effluit, de qua chorus ipſe Phœbi,
Et chori Phœbus pater, atque princeps,
Nititur plures mihi jam canenti
Ducere rivos.
Ergo tu nobis Helicon & udæ
Phocidos ſaltus, hederisque opacum
Theſpiæ rupis nemus, & canoro
Vertice Pindus.
I puer, blandi comitem laboris
Affer è prima citharam columna,
Affer & flores, procul omnis à me
Cura recedat.
Principis noſtri decus, atque laudes
Fama per latas ſpatiata terras,
Evehat, qua Sol oriens, cadensque
Fræna retorquet:
Quaque non notos populos, & urbeis
Damnat æternis Helice pruinis,
Quaque ferventeis cumulos arenæ
Diſſipat Auſter.

Ille creſcenteis veneratus annos
Vatis, antiquum referentis ortum
Stirpis, & clarum genus, & potentum
Nomen avorum.
Contulit larga numeroſa dextra
Dona, & ignavæ ſtimulos juventa
Addidit, ſylvas & amica Muſis
Otia præbens.

Calendæ Maij.

Majus adeſt, da ſerta puer: ſic ſancta vetuſtas
Inſtituit, priſci ſic docuere patres.
Junge hederam violis, myrtum ſubtexe liguſtris,
Alba verecundis lilia pinge roſis.
Fundat inexhauſtos mihi decolor Indus odores;
Et fluat Aſſyrio ſparſa liquore coma.
Candia fumoſo ſpument cryſtalla Lyæo:
Et bibat in calices lapſa corona meos.
Poſt obitum non ulla mihi carcheſia ponet
Æacus, infernis non viret uva jugis.
Heu vanum mortale genus quid gaudia differs?
Falle diem: mediis mors venit atra jocis.

In tumulum Ladislai Regis.

Miraris niveis pendentia ſaxa columnis
Hoſpes, & hunc, acri qui ſedet altus equo.
Quid ſi animos, roburque ducis, præclaraque noſſes
Pectora, & invictas dura per arma manus?
Hic Capitolinis dejecit ſedibus hoſtem:
Bisque triumphata victor ab Urbe redit:
Italiamque omnem bello concuſſit, & armis;
Intulit Hetruſco ſigna tremenda mari.
Neve foret Latio tantum diademate felix,
Ante ſuos vidit Gallica ſceptra pedes:

Cum-

Cumque rebellantem preſſiſſet pontibus Arnum,
Mors vetuit ſextam claudere Olympiadem.
I nunc, regna para, faſtúsque attolle ſuperbos;
Mors etiam magnos obruit atra Deos.

Ad Federicum Regem.

Clauſa quòd effoſſit erumpunt oſſa ſepulcris,
Et reſerant veteres putria ſaxa rogos:
Nimirum tanto cupiunt ſub principe manes
Vivere, & ad nutus umbra vocata venit.
Utque decet, longo manſuras tempore ſedes
Spondent, & regnis otia læta tuis.
Quæque diu ambiguis tecum fortuna vagata eſt
Paſſibus, hîc certa ſtat bene nixa rota.
Sume animos Federice: tuis hîc meta periclis
Hæret; habent manes, & pia buſta fidem.

Ad Ninam.

Sexcentas Nina da, precor, roganti
Sed tantùm mihi baſiationes:
Non quas dent bene filiæ parenti,
Nec quas dent bene fratribus ſorores;
Sed quas nupta rogata det marito,
Et quas det juveni puella charo.
Juvat me mora longa baſiorum,
Ne me tam citò deſerat voluptas.
Nolo marmora muta, nolo pictos
Dearum Nina baſiare vultus;
Sed totam cupio tenere linguam
Inſertam humidulis meis labellis.
Hanc & ſugere, morſiunculaſque
Molles adjicere, & columborum
In morem, teneros inire luſus,
Ac blandum ſimul excitare murmur.

Hæc ſunt ſuavia dulciora melle
Hyblæo, & Siculæ liquore cannæ.
Hæc ſola ambroſiæque, nectariſque
Succos fundere, ſola habere poſſunt.
Quæ ſi contigerint mihi, tuiſque
Admovere ſinas manum papillis:
Quis tunc divitias, quis aurum, & omneis
Aſſe me putet æſtimare Reges?
Jam non maluerim mihi beatas
Auroræ, Veneriſque habere nocteis:
Non Hebes thalamos beatiores:
Non ſi deſerat hæc ſuum maritum:
Non ſi me roget uſquequaque: non ſi
Æternam mihi ſpondeat juventam.

De natali Altilij vatis.

Muſarum lux alma, meus cui thura quotannis,
Cui rite Altilius fundit in igne merum:
Accipe ſervatos hyberno frigore flores,
Quæque madent Siculis annua liba favis.
Quandoquidem magnum Latio, rarumque dediſti
Pignus, & Aoniis non leve nomen aquis.
Sic tu, ſic triſteis nunquam experiare tenebras,
Sic Phœbi nitido ſemper honore mices:
Juſta precor, longos tamen expectata per annos,
Altilioque tuo concolor uſque redi.

Ad Federicum Regem.

Hybernas tibi Pampineis cum vitibus uvas
Mittimus, ô regni gloria, honoſque tui.
Præla vacant, riget omnis ager, ſpumantia tandem
Muſta ſilent: menſis eſt tamen uva tuis.
Jam pater Autumnus vernantia filia mittet,
Talia ſi medio frigore bruma dedit.

De

De expeditione Alfonſi Regis.

Venturos olim Romana ad mœnia Turcas,
Dixerunt vates: credite, vera canunt.
Scilicet Alfonſum Turcas in bella trahentem
Expectas fatis anxia Roma tuis.
Pone metum, vincet: ſed te meliora manebunt
Imperia: Alfonſo principe major eris.

In tumulum Lauræ puellæ.

Et lacrymas etiam ſuperi tibi Laura dediſſent:
Fas etiam ſuperos ſi lacrymare foret.
Quod potuit tamen, auratas puer ille ſagittas
Fregit, & extinctas mœſta Erycina faces.
Sed quamvis homines tangant tua fata, Deoſque:
Nulli flebilior, quàm mihi, vita jaces.
Felices animæ, quibus is comes ipſa per umbras
Et datur Elyſium ſic habitare nemus.

De partu Niſææ Charitei conjugis.

Dum parit, & longas iterat Niſæa querelas,
Scinditur incerta ſeditione polus.
Pierides puerum, Charites optare puellam:
His Venus, aſt illis docta Minerva favet.
Aſtat amans Veneri Mavors, Phœbuſque Minervæ
Magnanimuſque æqua Juppiter aure ſedet:
Cùm ſubitò aurato ſurgit puer improbus arcu,
Et cœlum notis territat omne minis.
Aſſenſere motu ſuperi: pater ipſe Deorum
Riſit, & Aonias juſſit abire Deas.
Exultat palma Venus, & naſcente puella
Augentur Charites, Cypria turba, Deæ.

A

Ad Federicum Regem.

Edicto nuper cùm tu Rex magne caveres,
Audaci ne quis ſtringeret arma manu:
Depoſuiſſe tuum vel primus diceris enſem,
Et monſtraſſe palàm primus inerme latus.
Quid majus populisve tuis Federice, vel urbi
Accidere huic noſtræ per tua dona poteſt?
Poſt domitos hoſtes, inter tot commoda pacis,
Contigit exemplis vivere poſſe tuis.
Publica nimirum res tunc ſibi conſtat, & æquum
Imperium, cùm Rex, quod jubet ipſe facit.

De emendatione Catulli ad Jovianum.

Doctus ab Elyſia redeat ſi valle Catullus,
Ingratosque trahat Lesbia ſola choros:
Non tam mendoſi mœrebit damna libelli,
Geſtiet officio quàm Joviane tuo.
Ille tibi amplexus, atque oſcula grata referret,
Mallet & hos numeros, quàm meminiſſe ſuos.

De Borgia, Alexandri Pontificis filio.

Qui modò proſtratos jactarat cornibus urſos,
In latebras taurus concitus ecce fugit.
Nec latebras putat eſſe ſatis ſibi: Tybride toto
Cingitur, & notis vix bene fidit aquis.
Terruerat monteis mugitibus: obvia nunc eſt,
Et facilis cuivis præda ſine arte capi.
Sed tamen id magnum, nuper potuiſſe vel urſos
Sternere, nunc omneis poſſe timere feras.
Ne tibi Roma novæ deſint ſpectacula pompæ,
Amphitheatraleis reddit arena jocos.

Ad eundem, dum ab Urſinis premeretur.

O taure, præſens qui fugis periculum,
(Nam te nec odio, tædióve tam bonas
Spreviſſe ſylvas, tam bonos putem lacus)
Dic, quis propinqua nubibus tibi juga
Moleſtus invidet? juga illa jam tuis
Sudata cornibus, tuisque præliis
Devicta? quis ſaltus, & amnium uberes
Curſus, torosque marginum virentium?
Quis uda rivis prata? quis recondita
Nemora? quis umbras ſibilantium arborum
Malè advocatus abſtulit tibi Deus?
Non amplius videbis, ah miſer, miſer,
Amata regna, non videbis amplius
Tuos amores: non licebit, heu, tibi
Poſthac cubanti ſub geniſtulis tuis,
Mollive fulto niveum amaraco latus,
Audire voces ruminantium gregum,
Meridianum non inire ſomnulum.
Quæ nunc adibis Teſqua? quæ petes loca
Miſelle taure? quas ſubibis ilices?
Ubi myricæ? ubi virentis arbuti
Jucunda ſedes? ubi ſalicta, & omnibus
Eheu juvenca præferenda paſcuis?
Juvenca ſolos quæ relicta ad aggeres
Padi ſonantis, heu malum ſororibus
Omen, dolenteis inter orba populos
Te te requirit, te reflagitans ſuum,
Implet querelis nemus, & uſque mugiens
Modò huc, modò illuc furit, amore perdita;
Omnia peragrat arva, luſtrat omnia,
Num quà biſulcæ ſigna cernat ungulæ;

Quærit

Quærit per alta montium cacumina,
Quærit per ima vallium cubilia,
Memor locorum, non tamen ſui memor:
Te mane primo, te rubente veſpero
Luget: nec illam Luna cùm recurreret
Cœlo, nec atræ noctis alma ſidera
Videre dormientem. abire flumina,
Abire Solem, abire cernit omnia:
At ipſa mœſtam ſola non abit domum,
Humi recumbens ſtrata ſub nudo æthere.
Hanc & puellæ nemorum, & ipſe corniger
Sylvanus aſpicit; hanc bubulcus intuens,
Miſer bubulcus, nec juvare eam valens,
Tantum, quod unicum in malis refugium habet,
Suſpirat, ingemit, deûm invocat fidem,
Iratus urſis, quòd coëgerint procul
Abire ſylvis albulum juvenculum,
Et tam venuſtam clamitare buculam.

In gemmam ſuam.

æc, mihi quæ roſeos juſſit ſordere hyacinthos,
Et nitet articulis unica gemma meis,
ujus in exiguo ductor ſtat Troicus orbe,
Anchiſesque ſenex, Aſcaniusque puer:
uis credat? veteres inter neglecta ruinas,
Et vili latuit ſemiſepulta ſolo.
u tamen obrueras, nec te Sinueſſa pudebat
Hoc decus heu terris occuluiſſe tuis,
cilicet Æneam natumque patremque gerentem,
Ignibus ereptos obruereſque Deos?
arcere debueras, cui jam pia flamma pepercit,
Nec te tam turpi dedecorare nota.
t dubitem Belgasque feros, rigidosque Britannos
Hac comite ignotos & penetrare ſinus?

Hæc eſt Iliacos pietas ſpectata per igneis;
Cùm verita eſt profugos lædere flamma deos.

De Endymione, & Luna.

Spreverat hirſutas paſcentem Pana capellas
Candida nocturnis quæ Dea fertur equis.
At poſtquam niveæ conſpexit munera lanæ,
Poſthabuit notas Endymionis oveis.
Qui ſimul ac triſteis ſomno inclinaret ocellos,
Mors hæc, mors, inquit, non mihi ſomnus eri

De Ferdinando juniore.

Corniger æſculea Faunus recubabat in umbra,
Cùm propè latranteis ſenſit adeſſe canes.
Mox juvenem ſuperis ſimilem, divinaque tela
Conſpiciens, trepido ſic movet ora ſono:
Seu Mars, ſive alto Phœbus deſcendis Olympo,
Jam jam linquo omneis te veniente feras.

De Poggio Florentino hiſtorico.

Dum patriam laudat, damnat dum Poggius hoſte
Nec malus eſt civis, nec bonus hiſtoricus.

De Barth. Platina.

Ingenia, & mores, vitasque, obitusque notaſſe
Pontificum, argutæ lex fuit hiſtoriæ.
Tu tamen hinc lautæ tractas pulmenta culinæ.
Hoc Platina eſt, ipſos paſcere Pontifices.

De pace poſt Sexti mortem.

Dic unde Alecto pax hæc effulſit, & unde
Tam ſubitò reticent prælia? Sextus obit.

De Diana, & Ferd. II.

Errabat Diana ſuis immixta puellis,
Cùm procul ecce mei conſpicit ora Ducis:
Atque ait; huc Nymphæ concedite: namque propinquat,
Qui regat inſævas certius arma feras.

De mane, & veſpere.

Sol jubet exoriens, Faunos, Dryadasque puellas
Quærere; & herboſo ducere monte choros.
Declivis, vitreas ſuadet deſcendere ad undas,
Doridaque & luſus ô Galatea tuos.
Cauſa patet: quia ſublimeis cùm tendit in arces,
Nos quoque per ſaltus, & juga ſumma rapit.
Cùm verò Heſperios petit imæ Tethyos amneis,
Exemplo ad fonteis nos vocat ipſe ſuo.
Hinc adeò natura hominum loca mane requirit
Ardua; cæruleis veſpere gaudet aquis.

De Vulturno, & puero Regio.

Miramur tacitis Vulturnum currere lymphis,
Et tardos dura compede ferre pedes.
At magis occulto mirabimur urier igni,
Et puerum tota nocte vocare ſuum.
Núne etiam formoſe puer vaga flumina torques?
An fuerit reges perdomuiſſe parum?
Quinetiam comburc Deos, dominoque Deorum
Arma move, & pulſo da Ganymede merum.

In Quintium.

Clara tibi videor ſcripſiſſe epigrammata Quinti.
Sunt fateor: medio ſcripſimus illa die.
In latebras obſcurus amas; quia lumine nullo,
Atque intempeſta ſcribere nocte ſoles.

De Mercurio, & Amore.

Dum comes aligero Cyllenius iret Amori,
Aliger incauto ſubripuit faculas.
Deprenſo tum fure, manum referebat ad arcum
Sed non inventa riſit Amor pharetra.

In tumulum Annibalis.

Annibal huc victas ſecum Carthaginis arceis
Transtulit; hæc ambos terrà Libyſſa tegit.

De Venere, & Junone.

Confidit nimium jaculo dum pulcher Adonis,
Inguina ſeroſus candida rupit aper.
Accurrit miſeranda Venus. tum nupta Tonanti,
Quid gemit hæc? nullo Mars meus ictus apro est.

In Fabianum.

Eſſe tibi ſapiens, & vir Fabiane videris:
At mihi nec ſapiens, nec Fabiane vir es.

De Prætore præſide deſide.

Ait nefaſtas eſſe nundinas Prætor,
Fari recuſat: quid nefaſtius dicas?

Atramentum ſcriptorium.

Ferrum putre ſitu ſpumanti fervet aceto,
Mandet ut æternis ſcripta voluminibus.
Scilicet hoc illud, vatum volitare per ora:
Hoc eſt, Pyramidas vincere Nile tuas.
Infelix fatum: ſanies rubiginis ergo
Eripit inviſo nomina noſtra rogo?

Ad Federicum Regem.

Ne tibi non aliquid Jani miſiſſe calendis
Arguar, aut latam non celebraſſe diem:

Mitti

Mittimus hybernis ſervatas menſibus uvas,
Inſuper & fauſtas addimus ore preces,
Ut tibi qui nitido cum Sole renaſcitur annus,
Felici redeat candidus uſquè pede.

In Mancinum.

Qui ferra fratres, ſtupro Mancine ſorores
Fas violare putat, quid putat eſſe nefas?

Tumulus Maximillæ.

Hîc, hîc ſiſte precor gradum viator,
Hoc ſub marmore Maximilla clauſa eſt:
Qua cum frigiduli jacent amores,
Et luſus, Veneresque, Gratiæque,
Hanc illi miſeræ ſevera Clotho
Pro dulci thalamo domum paravit.
Has matri dedit, has patri querelas
Pro plauſu, choreisque nuptiarum.
Quid firmum tibi, quid putes viator
Manſurum inviolabile, aut perenne?
Si quæ deliciæ juvenculorum,
Et decus fuerat puellularum,
Nunc eheu jacet ecce Maximilla,
Luctus perpetuus juvenculorum,
Æternæ & lacrymæ puellularum.

De mirabili urbe Venetiis.

Viderat Hadriacis Venetam Neptunus in undis
Stare urbem, & toto ponere jura mari:
Nunc mihi Tarpejas quantumvis Juppiter arceis
Objice, & illa tui mœnia Martis, ait.
Si pelago Tybrim præfers, urbem aſpice utramque,
Illam homines dices, hanc poſuiſſe Deos.

De Alfonſo Duce Calabriæ.

Alfonſus magnum dum trajicit Apenninum,
Caſtraque non ſolita primus in Alpe locat:
Armorum ſonitus, galeasque, ærataque tela
Sylvarum dominæ pertimuere Deæ.
Nec minus occultas Satyri petiere latebras,
Aſſueti imbelleis antè videre feras:
Spectaruntque procul celſa de rupe ſilentes:
Agmina dum, & magnos cogeret ille duces.
Atque aliquis ſigna aſpiciens, miratur, & inquit;
Imperium vobis Urbis, & orbis erit.

De Innocentio VIII. Pontifice Maxim.

Innocuo priſcos æquum eſt debere Quirites,
Progenie exhauſtam reſtituit patriam.

Ad Venerem.

Quid mihi te facilem blandis promittis ocellis,
Si miſerum ſic poſt uris acerba Venus?
Non decet hoc ſuperos. aut te mihi fronte ſerena
Concilia, aut torvo lumine bella move.

De Galla.

Omnes, quos ſcripſi, verſus vult Galla videre:
Mittam ego, pro libris ſi mihi labra dabit.

De Vetuſtino.

Emit ſepulcro prædium Vetuſtinus,
Sed quod futuros non ſequatur hæredeis,
Iratus æquè mortuisque, vivisque.
Scribique curat grandibus notis, demens,
Viginti in agro, in fronte ter pedes octo,
Habitat ſub urbe ſcandulis tribus tectus,

Ne

Ne penſione degravetur, aut ſumptu.
Dormit grabato, quo nec ipſe jam vellet
Dormire cimex, nec lacerta, nec ſorex.
Cœnat per hortos alliumque, capasque,
Et ſalgamorum ture, lividos caules:
Vel, ſi quid optat unctius ſibi poni,
Piſcatur ipſis in paludibus ranas:
Aut è cloaca colligit meras ſordes,
Putrem palumbum, mortuúmve caponem.
Et doliorum turbidam bibit fæcem,
Tanquam Falernum conſulare, vel Chium,
Opimianæ quod refuderint cellæ.
Nec jam profeſtis hoc, ſed idibus tantùm
Sacrisque potat ferculis calendarum.
Et manè veſte currit anxius rapta
Ad architectos, marmorumque ſectores,
Ut de ſepulcro conſerat novas liteis.
Quos jam miſellos peſſimis modis multat,
Ducit, reducit, diſtrahit, rapit, vexat,
Per angiportus, vitulosque, clivosque,
Et per ruinas urbis, & per anfractus.
Monſtrat theatra, porticusque priſcorum,
Arcusque claris principum ſacros armis:
Hinc & deorum templa, & obrutas thermas,
Et quicquid altis fornicum ſubeſt clivis:
Nec jam faviſſas linquit, & nigros manes.
Demum trecentis cum laboribus fractos,
Et æſtuanteis pariter, & fame ſiccos
Vix officinæ poſt meridiem reddit
Jam feriatæ, vectibusque adhuc clauſæ.
Culpat coronas, zophorumque permutat:
Spiras reformat, & ſcapos columnarum:
Et nunc Hetruſcas, nunc Corinthias mavult:
Nunc Doricarum laudat ordinem tantum,

Guttas, trigliphos, tænias, thoros, plinthos.
Quid cum columnis nunc tibi Vetuſtine,
Aut cum voluta, Jonicíſve pulvinis?
Dormi miſelle, ſat diu laboraſti:
Cœnare feſſos & aliquando permitte.
Aut, ſi ſepulcri cura te coquit tanta,
Cadaver iſtud vel gemoniis conde.

In tumulum Neæræ.

Quæ voces? Charitum. quæ circum pompa? Neæræ.
Unde odor hic? cineri thura miniſtrat Amor.
Unde pyra? ex pharetra. quinam ſtruxere? lepôres.
Aſt hæc illacrymans quæ legit oſſa? Venus.
Fortunate lapis, tumuloque beatior omni,
Tu tegis in terris ſiquid honoris erat.

De Hybla.

Hybla mei quondam dulciſſima cura Marulli,
Hybla ſuburbano nuper humata ſolo:
Accipe quæ multo promuntur verba dolore:
Accipe de lacrymis humida ſerta meis.
Te roſa, te violæ, te mollis amaracus ornet:
Te pia ſuſpenſo pondere velet humus.
Et tibi, quod raræ poſſunt ſperare puellæ,
Contingant vatis carmina docta tui.

De Aufidio.

Dum caput Aufidio tractat chirurgus, & ipſum
Altius exquirit, quò videat cerebrum:
Ingemit Aufidius, quid me chirurge fatigas?
Cùm ſubij rixam, non habui cerebrum.

Ad Alfonſum.

Qui prius Herculæ ſenſit Leo vulnera clava,
Hic Alfonſe tuos corruet ante pedes.

Quæ-

Quæque viret noſtras quercus paſſura ſecures,
Deſeret immundos fulmine tacta ſues.
Victa dabit Bellona manus: Pax arva reviſet:
Claudentur diræ Marte ſedente fores.
Tunc pia Parthenope lætos tibi ducet honores:
Per fora, per vicos ocia vulgus aget.
Sebethosque pater fluviis metuendus Hetruſcis,
Aurea cæruleum tollet ad aſtra caput.

In Lydam.

Cùm dixi medio tibi macram algere ſub æſtu,
Non dixi fluvium Lyda: quid ergo? cutem.

In Ollum.

Omnia facturum te dicis, nil facis Olle.
Nil mirum; levius dicere, quàm facere eſt.

Ad Rufum.

Tanquam priſca mihi, ſaxoque inventa vetuſto,
Diſticha Rufe ſoles ſæpe referre tua.
Stultum adeò me Rufe putas? ego tam mala credam
Carmina Romano marmore poſſe legi?
Archemoro longos affingis Neſtoris annos.
Andromaches puerum Laomedonta vocas.
Deſine mentiri Pyliam, Phrygiamque ſenectam.
Sint vetera hæc aliis. mî nova ſemper erunt.

De Cypariſſo puero.

Flebat adhuc mœrens cervo Cypariſſus adempto,
Cùm ſua conſpexit cortice membra tegi.
Delius exclamat: quid noſtro ſylva dolore
Creſcis? tu Daphnen, tu Cypariſſon habes.

De Harmoſyne.

Harmoſynem quiſquis ſeu vir, ſeu fœmina vidit,
Deperit; anne oculos Actius unus habet

In

In Alexandrum VI. Pont. Max.

Piſcatorem hominum ne te non Sexte putemus,
Piſcaris natum retibus ecce tuum.

In eundem.

Europen Tyrio quondam ſediſſe juvenco
Quis neget? Hiſpano Júlia vecta bove eſt.
Ille ſed aſtrigeri partem vix occupat orbis:
Hic cœlum, atque deos ſub ditione tenet.
Unde igitur, ſi par meritum, non par quoque fatum?
Romanam amplexu plus tenuiſſe fuit.

De Jucundo architecto.

Jucundus geminos fecit tibi Sequana pontes:
Jure tuum potes hunc dicere pontificem.

De Ænea, & Didone.

Immemor ah miſeræ cur enſem linquis Eliſæ
Nate dea? profugas non gravat ille rates.
Anne parum fuerat cauſam dare mortis acerbæ,
Ni ferrum fugiens tu quoque triſte dares?
Tolle precor tumidas tecũ hoc, jam tolle per undas.
Diſceſſu, ſatis eſt, ſi perit illa tuo.

In Cæcilianum.

Si tibi per genium fas eſt jurare Minervæ,
Per Veneris flavas Cæciliane comas:
Nec jubar excipitur Solis, nec cornua Phœbes,
Nec Capitolini crura, caputque patris:
Cur mihi tu ventrem, cur inteſtina deorum,
Hiſpana tactus relligione, ſonas?
Non pudet heu cœlum rebus fœdare pudendis?
An credis magnos hæc quoque habere deos?

Ad

Ad Marinum Caracciolum.

O dulce ac lepidum Marine factum,
Dignum perpetuo joco, atque riſu,
Dignum verſiculis, facetiiſque:
Necnon & ſalibus Marine noſtris.
Ille maximus urbis imperator
Cæſar Borgia, Borgia ille Cæſar,
Cæſar patris ocellus, & ſororis,
Fratrum blanditiæ, quies, voluptas,
Montis populus ille Vaticani:
Ille in quam dominæ urbis inquinator,
Cæſar Borgia, Borgia ille Cæſar,
Cinædi patris impudica proles,
Mœchus ille ſororis, atque adulter,
Fratrum pernicies, lues, ſepulcrum,
Montis bellua tetra Vaticani,
Quingentas modò qui voravit urbes,
Imbutus ſcelere, & malis rapinis,
Urbes ſub ducibus ſuis quietas,
Quaſcunque aut Latium ferax virorum,
Aut Campania pinguis, aut per alta
Diviſi juga continent Sabini,
Hisque ingeſſit Ariminum, Piſaurum,
Urbinum, Populoniamque magnam,
Camertes pariter, Forumque Livi,
Cornelique Forum, Faventiamque,
Et quantum Æmiliæ eſt, Hetruriæque,
Quantum circuitu hinc & inde longo,
Neptuni lavat æſtuantis unda.
At nunc quis neget eſſe opus Deorum?
Cùm vecors, animi impotente morbo,
Quærit plura, nec eſt potis miſellus
Explere ingluviem periculoſam.

Ecce

Ecce ecce evomit: ô Jovem facetum,
O pulchram Nemeſim, ô venuſta fata.
Verum ſcilicet id Marine, verum eſt
Quod dici ſolet, en fides probat nunc:
Fortunam ſi avidè vorare pergas,
Eandem malè concoquas neceſſe eſt.
Ut jure evomere hunc putemus ipſum,
Qui tantum miſer hauſit oppidorum.
Aſt id omne, quod hauſit, oppidorum,
Quod quinque aſſiduis voravit annis,
Imbutus ſcelere, & malis rapinis,
Scis quot evomuit diebus? uno.
O lucem niveam, ô Jovem facetum,
O pulchram Nemeſim, ô venuſta fata,
O dulcè, ac lepidum Marine factum.

In Alexandrum VI. Pont. Max.

Viſuram ſe iterum Sixtum cùm Roma putaret,
Pro Sixto Sextum vidit, & ingemuit.

De Cæſ. Borgia.

Aut nihil, aut Cæſar vult dici Borgia. quid ni?
Cùm ſimul & Cæſar poſſit, & eſſe nihil.

Ad eundem.

Omnia vincebas: ſperabas omnia Cæſar.
Omnia deficiunt: incipis eſſe nihil.

Dies genialis.

Aureli perfundi meis unguenta capillis
Tu ſuper, & vernas ſparge Nearche roſas.
Sed prius æſtivum ramis defendite Solem,
Et viridi mollem ſternite fronde torum.
Non plumæ, non picta juvant me ſtragula, nec quæ
Pavonis vario ſponda colore nitet.

Larga

Larga coronata diſponite pocula menſa,
Sætino & gelidas adſociate nives:
Certatimque leves potanti inducite ſomnos.
Sic juvat ætatis ducere fila meæ.
An ſcimus miſeri, quid lux ventura minetur?
Vivamus: mortem fallere nemo poteſt.

Ad Amicam.

Da mihi tu mea lux tot baſia rapta petenti,
Quot dederat vati Lesbia blanda ſuo.
Sed quid pauca peto, petiit ſi pauca Catullus
Baſia? pauca quidem, ſi numerentur, erunt.
Da mihi, quot cœlum ſtellas, quot littus arenas,
Sylvaque quot frondeis, gramina campus habet,
Aëre quot volucres, quot ſunt & in æquore piſces,
Quot nova Cecropiæ mella tuentur apes.
Hæc mihi ſi dederis, ſpernam menſaſque Deorum,
Et Ganymedæa pocula ſumpta manu.

In annum jubileum Alexandri VI. Pont. Max.

Sollicitus cœlum Romanus & aſtra ſacerdos,
Per ſcelera, & cædeis ad Styga pandit iter.

Ad Baſſum de Phyllide.

Cùm de cathedra Baſſe ſurgeret nuper
Mammoſa Phyllis, tunica mollis, ut ſæpe
His accidit, qui obeſulas habent clunes,
Intravit illuc unde prodeunt auræ,
Quæ de Sabæis meſſibus nihil ſpirant:
Quod ut animadvertit dicaculus quidam,
Urbaniorem ut ſe faceret, ait ridens:
Heus Phylli, quis nam mordicus tenet veſtem?
Vorabit hanc, ni præcaves. Ad hunc Phyllis,

Imò,

Imò, inquit, ut ſcias, ſibi labra abſtergit:
Accede pupe, baſiare te nam vult.

Ad Veſbiam.

Aſpice, quàm variis diſtringar Veſbia curis.
Uror, & heu noſtro manat ab igne liquor.
Sum Nilus, ſumque Ætna ſimul: reſtringite flammam
O lacrymæ, lacrymas ebibe flamma meas.

Ad Æglen.

Si tibi ſum Phœbus, ſi ſum tibi Juppiter Ægle:
Cur tu non Daphne ſis mihi, non Danaë?

Ad Pulicianum.

Ait neſcio quis Pulicianus,
Ni pulex mage ſit vocandus hic, qui
Unus grammaticus, ſed his minutis
Vel longè inferior, minutiorque eſt,
Divinum ſibi paſſerem Catulli
Haud quaquam bene paſſerem ſonare,
Nec jam id eſſe, quod autument legentes,
Sed quod verſiculis parum pudicis
Ludens innuat ipſe Martialis:
Da mihi baſia, ſed Catulliana:
Quæ ſi tot fuerint, quot ille dixit,
Donabo tibi paſſerem Catulli,
Ut ſit, quod puero poëta poſſit
Poſt longas dare baſiationes,
Quod ſalvo nequeat pudore dici.
Proh dij, quàm vafer es Puliciane,
Solus qui bene calleas poëtas.
Nimirum, & quod ab omnibus probetur,
Mutandum quoque ſuſpicaris illud,
Quod nunc illepidumque, & infacetum

Mea-

Mendoſis epigrammaton libellis
Inſulsè legit imperita turba:
Sic forſan tener auſus eſt Catullus,
Magno mittere paſſerem Maroni:
Cùm ſit ſimpliciusque, rectiusque,
Mitti, dicere, mentulam Maroni.
Sed quid vos Aganippides puellæ
Ridetis? meus hic Pulicianus
Tam bellum ſibi paſſerem Catulli
Intra viſcera habere concupiſcit.

De eodem.

Vanas gigantum iras, & impetus graveis
Miratur aliquis audiens mortalium,
Auſumque cœlo vincula inferre irrita
Sævum Typhoëa, cùm jugoſum Pelion
Adderet Olympo, matre nec Terra ſatum
Agnoſceret ſeſe, impium donec pater
Iratus ardenti igne ſubſtulit caput,
Ut par erat: nam quis petat ſanus Deos?
At nunc quis hoc, quis hoc ferat mortalium?
Iners, puſillus, unus, heu pulex ciet
Turmas, cohorteis, copias, manipulos
Muſcarum, & altos ſcandere adparat toros
Heroum, opacis qui ſub umbris arborum
Strati, ac perenni flore ſubfulti caput,
Ducunt quietem perpetem, æternam, optimam;
Nec noſtra curant dicta, vel facta amplius,
Ut qui beatos incolant tuti locos,
Et nomen alta in arce ſacrarint ſuum,
Functi periclis, & malis laboribus,
Cunctasque fortunæ improbæ calcent minas,
Nedum puſilli pulicis morſus leveis.
Aut tu moleſte, amare, veſane, impie

K Pulex.

Pulex, inepti concitator agminis,
Quò proripis te? quò vocas muſcarias
Iſtas phalanges? quò volatileis globos
Impellis audax? i procul miſer, miſer,
I criminoſe maximam in malam crucem.
Haud fas quietas manium ſedeis Deûm
Muſcas ſubire, pulſcumque copias.
Nil hîc negoci vel tibi, vel peſſimis
Tuis maniplis: quid moraris impie?
Abi profundam in noctem, & ultimum Chaos.
Speranda certè gloria hîc nulla eſt tibi.
Quos dij probavêre ſemel, hos ſemper probant.

Actæon marmoreus.

Viderat Idæo nudas in vertice divas
Phryx Paris, & dixit, Vincis utranque Venus.
At ſi Gargaphiis quam nos malè vidimus undis,
Vidiſſet: poterat dicere, Cede Venus.

Orpheo reſpicienti.

Hoc fuit infelix, & adhuc heu reſpicis Orpheu,
Quod te, quod miſeram perdidit Eurydicen.

Echo loquitur.

Vidi, arſi, flevi, triſtemque (heu fata) repulſam
Spreta tuli: ſum nunc vox, ſonus, aura, nihil.

Eadem jocatur.

Cùm facie caream, quæris, cur dicar imago:
Cùm tua verba ſequar, dic, ubi lingua mea eſt?

In malum librum.

Si ſapis, hoſpes abi, miſerum neu tange libellum,
Non hîc Mœoniden, Virgiliúmve leges;

Sed

Sed fœdas Bavij chartas, & olentia Mævi
Carmina, Romani dedecus eloquij.
Quid dubitas ſacros incendia poſcere lucos,
Abnuerit liquidas ſi dare Phœbus aquas?

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, EPIGRAMMATON

LIBER II.

Cum vehor picta vacuus phaſelo,
Et modò ſeptos jaculis echinos,
Nunc bene hærenteis ſcopulis laboro
Vellere conchas:
Tunc vocaleis ſtudioſa chordas
Muſa, & auratum moderare plectrum:
Pauca de multis referamus acta
Regis amati.
Qualis herboſo ſpatiata campo
Virgo, jam matris decus, & voluptas,
Nectit è ſolis violis coronam,
Cætera linquens.
Hîc ubi veras imitata turreis
Tot ſimul pinnis, niveisque tectis,
Rupe Mergillina ſedens propinquum
Spectat in æquor,
Adſit ex imo Galatea fundo,
Nil timens, ſævos Polyphemi amores,
Nec mihi durum refluens canenti
Obſtrepat unda.

Sit licet magnus, trepidasque turmas
Fregerit primis Federicus auſis,
Cùm puer celſas penetravit Alpeis,
Saxaque Rheni.
Texerit latis pelagus carinis,
Dalmatûm diteis populatus urbeis:
Senſerit preſſo propè fulminantem
Ore Timavus:
Cinxerit ſacra meritum coronæ
Et caput, Gallos quoniam feroceis
Contudit: totas revocarit Orci ex
Faucibus orbeis.
Nil tamen majus, nihil egit unquam
Fortius, quàm quòd titubante regno,
Cùm ſibi ſceptrum, & diadema poſſet
Sumere tutus,
Conjugem charam, propriosque natos
Liquit, & fidas lacrymas clientum,
Fratris heu pulſam ſobolem ſecutus
Per mare vaſtum.
Ergo nunc illi moderator alti
Ætheris, cui ſunt pia facta curæ,
Regium frontis decus, & negatos
Addit honores.
O fides, rarum, placidumque numen,
O mihi nullis reticenda ſeclis,
Te te ego æternum prece, victimisque
Pronus adorem.

De Andrea Matthæo Aquivivo.

Cernis, ut exultet patriis Aquivivus in armis,
Duraque ſpumanti frena relaxet equo?
Quis miteis illum Permeſſi hauſiſſe liquores
Credat, & imbelleis excoluiſſe lyras?

Con-

Conſurgunt niveæ fulgenti in caſſide criſtæ:
At clypeus torvo Gorgonis ore tumet.
Macte animo, rigidum Muſas qui ſtringere ferrum,
Qui Martem doctos cogis amare choros,
Hæc ducis eſt virtus, non uni inſiſtere palmæ,
Sed nomen factis quærere, & ingeniis.

In bubonem.

Nam quis te inepte bubo tam ſtolidus furor
Adegit, importunum inire prælium,
Iſto indecenti roſtro, & alis luridis?
Quid bellicoſæ volucris inſulſe aſperos
Laceſſis ungueis? deſine miſer, dum licet,
Ne dormientis excites ſomnum tuo
Cum maximo (ut pár eſt) malo, ac clade ultima.
Sed pervenire vis in ora vulgi, & hac
Via cupis ſceleſte fieri notior?
Non aſſequére; nec profectò tam bono
Fruêre fato. An hoc pudendo ſanguine
Se tingat aquila fulminum & cœli immemor?
Ponenda honeſtæ mortis hæc ſpes eſt tibi.

Ad Mathonem.

Ut mandem victura meis tua nomina chartis,
Dicis amicitiam te Matho velle meam.
Et tibi ſemper in ore duces, quos Grajus Homérus,
Quos noſter Latia vexit in aſtra tuba.
Dumque ego ſum tanti te judice, venit ab horto
Cum donis holitor bísve semélve tuus:
Scilicet æterni pretium mihi grande daturus
Nominis, & fide pignus amicitiæ.
O Matho, quàm felix & amico, & vate reperto es,
Quàm felix horto, muneribusque tuis,
Si quod diis genitis vix tot peperere labores,
Id tibi lactucæ prototomique dabunt.

De patria Homeri.

Smyrna, Rhodos, Colophon, Salamin, Jos, Argos, Athenæ
Cedite jam: cœlum patria Mæonidæ eſt.

De Luna, & Pane.

Effudit longas Tegeæa in rupe querelas
Pan captus forma candida Luna tua.
Cumque levi calamos cera conjungeret, addit,
Prædata es ſenſus tu quoque canna meos.

In tumulum Amaranthæ.

Hic Amarantha jacet, quæ ſi fas vera fateri,
Aut Veneri ſimilis, vel Venus ipſa fuit.

Ad Ferrandum Regem.

Ex ferro nomen tibi ſit licet, aurea condis
Secula: nam ſub te principe nemo metit.

De Summontij pietate.

Excitat obſtrictas tumulis Summontius umbras,
Impleat ut ſanctæ munus amicitiæ.
Utque prius vivos, ſic & poſt fata ſodales
Obſervat, triſtes & ſedet ante rogos.
Nec tantùm violas cineri, ac bene olentia ponit
Serta, ſed & lacrymis irrigat oſſa piis.
Parva loquor: cultis reparat monumenta libellis,
Cùm poſſint longam ſaxa timere diem.
At tu, vivaci quæ fulcis nomina fama,
Poſcenti gratas Muſa rependе vices:
Ut quoniam dulceis optat ſic vivere amicos,
Vivat, & in libris ſit ſacer ille meis.

De

De Venere, & Diana.

Incultam aſpiciens ſylvis Cytherea Dianam,
Riſit, &, An tendens retia ſemper? ait.
Cui dea caſta: Peris cur non ego retia tendam,
Tendere ſi potuit vir tuus illa tibi?

Ad Æglen.

Abſentem quæris, præſentem deſpicis Ægle,
Non redamas, ſed me vis in amore mori.

De Venere, & Priapo.

Tractabat clypeum Marti placitura Dione:
Sævâque fœminea ſumpſerat arma manu.
Pone Dea, exclamat petulanti voce Priapus,
Pone, decent iſtas hæc magis arma manus.

In Gelliam.

Quem tu nunc patruum, nunc patrem Gellia dicis,
Hic tibi nec patruus Gellia, nec pater eſt.

In Flaccum.

Non largitur opes, & vult epigrammatæ Flaccus,
Jure ſuo hæc poſcit, vult ſibi verba dari.

De Peto compatre.

Petus delitiæ tuæ Dione,
Uni cui Charitum ſales beatos,
Cui fontes dederas facetiarum,
Ac riſu ſimul eleganter omnes,
Petus mortuus eſt tuus Dione,
Petus compater uſque ad aſtra notus.
Qui puro niveæ colore mentis
Vincebat nitidiſſimos olores,
Cui de lacteolis tuis papillis

Donarunt violas Jocuſque, Amorque,
Donavit teneram Thalia myrtum.
Mox promens citharam decentiorem,
Verſus addidit eruditiores.
O ſævæ nimium, malæque Parcæ,
Veſtros non potuit tenere fuſos
Petus: qui rapidas domare tygres,
Qui duras potuit movere quercus,
Veſtras non potuit colos morari.
Sic, ſic occidis, heu miſelle Pete:
Nec te Pierides tuæ, nec ipſa
Quæ te per Paphon, & Gnidon virentem,
Per colles Amathuntios vocavit,
Fatis eripuêre tam malignis.
At non unanimes tui ſodales,
Quos tu pectore tam pio colebas,
Quos triſtes obitu tuo relinquis,
Hoc duro tibi defuêre caſu.
Quin me trans Ligerim, feroſque Celtas,
Luſtrantem Morinûm pigras paludes,
Dum quæro Oceani ultimos receſſus,
Veris nuncius obruit querelis.
Ergo quid tibi tam vagus viator,
Cui nec pulchra Neapolis, nec alti
Colles Pauſilypi, nec ipſe adeſſet
Sebethos pater, aut pater Veſevus,
Inferre exequiarum amice poſſem?
Rupem, quam vagus hinc, & inde Nereus
Alterna veniens retundit unda,
Acceſſi, & procul angulo in ſupremo
Stans, ſupra pelagi alluentis æſtus,
Manes terque, quaterque convocavi.
Hîc fudi lacrymas amariores:
Hîc vici gemitus vel unus omnes,

Omnes & ſimul omnium querelas.
Mox quamvis cineri tuo decentem
Pontanus tumulum pararit, ac te
Cognatas veneretur inter umbras;
Quamvis & diuturnius ſepulcrum,
Quod nec ſecula vincere ipſa poſſint,
Divinis paret excitare chartis:
Noſtrum non tibi qualecunque munus
Inter frigora, ſolitudineſque
Ceſſavit, nec honore te ſupremo
Fraudavi miſer: hoc ſcit ipſa Tethys,
Scit latè Oceani unda Gallicani.
Stant aræ tibi, ſtat, videnda nautis,
Terreni tumuli puſilla moles.
Et buxus ſuper, & dicata quercus.
Nam myrtum regio illa non habebat.
Quæ juſſit pietas ſacrare, ut eſſet
Naturæ tibi terminus ſepulcrum.

Ignes nocturni Romæ.

Aſpicis, ut picti vultus imitetur olympi,
Certet & aſtriferos vincere Roma polos.
Scilicet hos Auguſte tibi largitur honores,
Ne cupias magni tecta videre Jovis.
Alta coronatæ jactant incendia turres:
Et Vaticano fulmina monte tonant.
Dumque palàm tantos cupit oſtentare paratus
Urbs nimium in laudes ambitioſa ſuas:
Vivant aſtra, inquit, ſummo contenta Tonante,
Pareat Auguſto dummodò Roma ſuo.

De Tyrannis, & Bruto.

Cùm tot Tarquinios paſſim conſurgere cernas,
Miraris, Brutum cur ferat Italia?

In tumulum pueri.

Nate patris, matriſque amor, & ſuprema voluptas,
  Accipe, quæ nobis te dare par fuerat.
Buſta eheu, triſteisque notas damus, invida quando
  Mors immaturo funere te rapuit.

De Hercule, & Ganymede.

Palluit Alcides teneri Ganymedis amore:
  Et vetus amiſſi ceſſerat ardor Hylæ.
Quid linquet nobis puer hic? ait uxor: honores
  Eripuit quondam, nunc rapit ecce virum.

In Uſentem crapulatorem.

Non futuit, non pædicat, non irrumat Uſens:
  Iſta olim. quid nunc? aut vomit, aut comedit.

In degenerantem.

Nomen avi, non fata refers: diceris ab illo
  Alter, ſed juvenis tu, precor, ille ſenex.

De Jove & Cupidine.

De Veneris nato queſta eſt Dictynna Tonanti,
  Quod nimis ille puer promptus ad arma foret.
Tum pater accito oſtendens grave fulmen Amori,
  Hoc tibi ſæve puer ſpicula franget, ait.
Cui laſcivus Amor motis hæc reddidit alis:
  Quid ſi iterum poſito fulmine Cycnus eris?

In Riccium.

Ægrotat ſedis vitio, & malè Riccius audit.
  Quid ſi eſſet ſurdis Riccius auriculis?

De Danaë, & Jove.

Formoſam Danaën munibat ahenea turris:
  Et ſatis hoc vanus credidit eſſe pater.

Indo-

Indoluit, teneræ miſeratus fata puellæ
Juppiter, & ſubito factus amator, ait:
Ergo arcere potes natam divisque, virisque:
At ſi non arces imbribus, imber ero.

De Lucio Grammatiſta.

Nocteis, & nocteis iterat dum Lucius, illi
Perpetuam noctem præbuit altus Arar.

De Alexandro VI. Pont. Max.

Bello, inimicitiis, furtisque, & cædibus hauſtam
Italiam cernis Sexte, & obire potes?

De eodem.

Dic in amicitiam coëant & fœdera jungant
Mortales, dixit Sextus, & occubuit.

De eodem.

Mirum, ſi vomuit nigrum poſt fata cruorem
Borgia: quem biberat, concoquere haud potuit.

De eodem.

Nomen Alexandri ne te fortaſſe moretur
Hoſpes, abi jacet hîc & ſcelus, & vitium.

De Vulcano, & Venere.

Horrida cœlicolæ narrabat prælia Mavors,
Sævaque terribili capta trophæa manu:
Quòd Venus audiret, doluit Vulcanus. &, Heus tu,
Inquit, an expectas, ut mea vincla canat?

De ſeipſo.

Miraris liquidum cur non diſſolvor in amnem,
Cùm nunquam ſiccas cogar habere genas.
Miror ego, in tenueis potius non iſſe favillas,
Aſſiduè carpant cùm mea corda faces.

Scilicet

Scilicet ut miſero poſſim ſupereſſe dolori,
Sic lacrymis flammas temperat acer Amor.

De Hercule, & Jove.

Pendebat Phrygij Tirynthius ore miniſtri,
Delicias magno dum facit ille Jovi.
Tum pater: Haud equidem favi, fortiſſime, dixit,
Formoſum rapuit cum tibi Nais Hylam.

De Venere, & Pallade.

Induerat thoraca humeris, galeamque decoro
Aptarat capiti, Marte jubente, Venus.
Nil opus his, Sol, Diva, inquit, ſumenda fuerunt,
Cùm vos ferratæ circuiere plagæ.

Catonis tumulus.

Hîc, ubi libertas, magni & jacet umbra Catonis,
Quàm melius poterant Cæſaris oſſa tegi?

De Venetorum ſignis.

Romanas Aquilæ poſtquam liquêre cohortes,
Magnanimus turmas ducit in arma Leo.

De Andrea Matthæo Aquivivo Duce Hadriæ.

Mœſta Bituntinæ duxerunt otia Nymphæ,
Nec Faunis ſolitos exhibuere choros.
Scilicet optato quicquid ſine principe cernunt,
Ingratum eſt, tantus principis urget amor.
Nec ſatis eſt, poſitis arcum ſpreviſſe ſagittis,
Queſtubus & totos continuaſſe dies:
Aſt etiam noſtris faciunt convitia terris:
Et nos Syrenas, Lothophagoſque vocant.
Vera loquor: divæ veniam date vera loquenti:
Non amor hic certe, ſed magis invidia eſt.

De

De Theleſinæ crinibus.

Dum nectit flavos auro Theleſina capillos,
Contraxit radios Phœbus, & erubuit.
Mox hæc ad ſuperos: En auro jungitur aurum,
Hoc eſt mortales, hoc ſuperare Deos.

In Galeatium Caracciolum.

Hippolyten, Leden, Theleſinam diligis unus;
Dic mihi, quid tota reſtat in urbe boni?

In theatrum Campanum.

Dicite ſemidei, ſylvarum numina, Panes,
Et ſi qua adventu es Nympha fugata meo:
Cui licuit tantas ſaxorum evertere moles,
Quas jam disjectas vix nemora alta tegunt?
Hiſne olim ſueta eſt cuneis Campana juventus
Amphitheatrales læta videre jocos?
Nunc ubi tot plauſusque hominum, vocesque canoræ,
Tot riſus, tot jam gaudia, tot facies?
Scilicet, heu fati leges, rapit omnia tempus,
Et quas ſuſtulerat deprimit ipſa dies.

De fonte Mergillines.

Eſt mihi rivo vitreus perenni
Fons, arenoſum prope littus, unde
Sæpe diſcedens ſibi nauta rores
Haurit amicos.
Unicus noſtris ſcatet ille ripis,
Montis immenſo ſitiente tractu,
Vitifer quà Pauſilypus vadoſum excurrit in æquor.
Hunc ego vitta redimitus alba,
Flore, & æſtivis veneror coronis,

Cùm

Cùm timent amnes, & hiulca ſævum
Arva Leonem.
Antequàm feſtæ redeant calendæ
Fortis Auguſti, ſuperantque patri
Quattuor luces, mihi tempus omni
Dulcius ævo.
Bis mihi ſanctum, mihi bis vocandum,
Bis celebrandum potiore cultu,
Duplici voto, geminaque ſemper
Thurris acerra.
Namque ab extremo properans eoo,
Hac die primùm mihi vagienti
Phœbus illuxit, pariterque dias
Hauſimus auras.
Hac te inſigni peragenda ritu
Sacra ſolennes veniunt ad aras,
Nazari unde omnes tituli, meæque
Nomina gentis,
Nazari vaſtas cohibentis undas
Æquoris, ſævoſque domantis æſtus,
Quicquid & vani truculenta juſſit
Ira Neronis.
O decus cœli, ſimul & tuorum,
Ritè quem parva veneramur æde,
Cui frequentandas populis futuris
Ponimus aras:
Si mihi primos generis parentes,
Si mihi lucem pariter dediſti:
Huc age, & fontem tibi dedicatum
Sæpe reviſe.

Divo Nazario.

Natali quòd, Dive, tuo lucem editus hauſi,
Quòd tua naſcenti lux mihi prima fuit:

Actius

Actius hoc riguo parvum cum fonte ſacellum
Dedico, tu nutu fac rata vota tuo:
Ut quæ Sextiles lux venerit ante calendas
Quarta, ſit hîc generi bis celebranda meo,
Et quòd ſolennes revocat tua feſta per aras,
Et quòd natalem contigit eſſe meum.

De lauro, ad Neritinorum ducem.

Illa deûm lætis olim geſtata triumphis,
Claraque Phœbææ laurus honore comæ,
Jampridem malè culta, novos emittere ramos,
Jampridem baccas edere deſierat.
Nunc lacrymis adjuta tuis revireſcit, & omne
Frondiferum ſpirans implet odore nemus.
Sed nec eam lacrymæ tantùm juvere perennes,
Quantùm manſuro carmine quòd colitur.
Hoc debent Aquivive Duces tibi, debet & ipſe
Phœbus: nam per te laurea ſylva viret.

In tumulum Cottæ Veronenſis.

Sperabas tibi docta novum Verona Catullum:
Experta es duros bis viduata deos.
Nulla animum poſthac res erigat: optima quando
Prima rapit celeri Parca inimica manu.
Quæ tamen ut vidit morientis frigida Cottæ
Ora, ſuum faſſa eſt crimen, & erubuit.

In Picentem medicum.

Quòd noctu latras, quòd ſellas olfacis unus,
Da veniam Picens, hoc canis eſt vitium,
Sed quia tu Cynicus vis dici, & Clinicus idem,
Eſſe idem poteris Merdicus, & Medicus.

De

De Ferrando juniore.

Si merita audieris Ferrandi, Neſtora credas:
Si numeres annos, dixeris Antilochum.

De Card. S. Petri ad vincula.

Ne valeam ſuperi, bene ſi facere hic pote, quem ſors
Exilio, & vinclis vexit ad imperium.
Et peream, ni cuncta evertere jam volet hic, qui
Nil meminit præter vincula, & exilium.

Tumulus, in quo ploratur filius unicus.

Cur heu lætitiam falsò dixere parentes?
Triſtitiam qui me dicere debuerant.
Natus erat miſeræ lux unica, matris ocellus
Unicus, hunc Lacheſis noxia ſubripuit.
I nunc, vel Nioben confer mihi, cujus habet ſors
Hec melius, fieri ſaxea quòd potuit.

In picturam.

Anna parens, cui cœleſtem ſperare nepotem
Contingit, intactæ virginis Anna parens:
Ut tandem tete meliori in ſede locares,
Credibile eſt artes edidiciſſe novas.
Scilicet obſcœnæ ſemper convitia turbæ,
Et ſcelera antiqui perpetiar domini?
Vix hæc: & medicas invadis protinus artes,
Nec mora, jam cæcis lumina reſtituis.
Accurrunt ægri, complentur compita rhedis,
Occupat anguſtas ſedula turba vias.
Ecce in quo picta es paries excinditur, & te
Accipit hoſpitio nata benigna pio.
Nimirum ſapis Anna, hoc contulit ſenectus:
Haud aliter poteras hac caruiſſe domo.

De

De Junone, & Ganymede.

Juſſerat Iliacum menſis adſtare miniſtrum
  Juppiter: at conjux, quis mihi miſcet, ait?
Ille verecundis libat cryſtalla labellis
  Cui dea, Amatori da puer iſta tuo.

In Catonis laudem.

Quæ tegit extinctum cum libertate Catonem,
  Inſultat tumulis Cæſar arena tuis.

De Homero in Latinum verſo.

Quid ſeptem de vate ſacro contenditis urbes?
  Ecce poteſt civem dicere Roma ſuum.
At vos aut noſtrum, ſi fas, auferte Maronem:
  Aut alium vobis quærite Mæoniden.

In tumulum Aſſanij.

Tu, qui disjectos artus, inhumataque furtim
  Aſſanij occulto membra refers tumulo,
Macte animi pietate, tamen nihil irrita buſti
  Gloria tam claros afferet ad cineres:
Quandoquidem voluit potius ſic ſparſa jacere,
  Quàm cadere ad triſtes nobilis umbra rogos.
Nunc latè exigui fines egreſſa ſepulcri,
  Eoum fama verberat Oceanum.
Contempſit dulcemque animam, floremq; juventæ,
  Sanguine ut agnato dedecus elueret.
Cumque auſit ſævi ſtricto latus enſe tyranni,
  Laudem obitu ſtatuit quærere, non tumulum.
Quodque magis mirere, hilaris, ridensque cruentos
  Carnificis cultros cernere ſuſtinuit.
Diſſimulet patriam, taceat nomenque, genusque:
  Qui facit hoc, dicit ſe Lacedæmonium.

In tumulum Caudolæ.

Heu quæ te rigidi rapuit vis effera fati?
Quis matri miſeræ tot peperit lacrymas,
Flos veterum Caudola virûm? tibi mœſta ſepulcrum
Illa dedit, triſtes Actius hos titulos;
Hos titulos, qui te nigras deſcendere ad umbras,
Obduci Stygia non patiantur aqua.
Tempora miretur quivis ſua: talis Achilles,
Talis, cùm caderet, martius Hector erat.
I precor, i nullos non durature per annos,
Neſtoreos qui jam vivere dignus eras.

De Jove, & Amore.

Juppiter infractos jactat dum ſæpe gigantes,
Et ſibi ſervari dat decus omne poli:
Sic eſt, inquit Amor: namque hoc mugire ſolebas
Tunc quoque, cùm torva fronte juvencus eras.

Hymnus ad D. Nazarium.

Nazari heu quis me tibi ad hanc ſupremi
Littoris ripam, quis ad hos putaſſet
Tethyos fluctus, quis ad has daturum
Thura paludes?
Poſt tot emenſos pelago labores,
Tot pererratos populos, ſub ipſo
Fine terrarum datur ecce amicum
Cernere numen.
Ergo in extremis, pater alme, terris
Barbaræ norunt tua ſacra gentes,
Quà latus dextrum Liger æſtuoſis
Objicit undis.
Jamque & Aulercos, genus acre, & ipſos
Cernis ad te Lexovios citato

Eſſedo,

Eſſedo, & picta volitare flavos
Puppe Britannos.
O mihi ſemper geniale cœli
Sydus, ô famæ decus omne noſtræ,
Autor ô idem mihi gentis, & ſpi-
rabilis auræ.
Te tibi debet pro avorum origo, &
Sanguinis ſi ſunt decora ulla noſtri:
Debet & præſens genus, & futurum,
Debet & hæc lux.
Sacra, quæ magnum mihi prima ſolem
Obtulit naſcenti, & inane aperti
Aëris, pulchroſque micantis æthræ
Tot ſimul ignes.
Hinc tuis per me dare grata templis
Munera, hinc natalitias coronas
Annuis ſuevit ſociare ſertis,
Dum fuit hæc ſors.
Nunc in ignotis vagor ecce campis,
Regis heu chari exilium ſecutus,
Dum fides, & fas, & amor, piusque
Me rapit ardor.
I puer, buxum nemore è propinquo
Collige, & ſi quas tibi littus offert
Quercuum frondes: celebrare mœſtum
Sic juvat annum.
O ubi dulces patriæ receſſus
Abluis Sebethe loca illa myrto
Conſita, ô qui Pauſilypi virentes
Det mihi citros,
Quà tuum lambens maris unda fontem
Margines parvi minuit ſacelli,
Noſtrum opus, quo ſe recreet quotannis
Læta juventus.

Quæ tibi ſacris operata arenis,
Frondibus remos, celereſque cymbas
Ornat, & forſan mea nunc, ut olim,
Dona requirit.
Heu pater, cur, heu, mihi ad inſtitutos
Non licet jam jam properare curſus?
Cur vetor templis, & adeſſe ludis
Ritè dicatis?
Si ſatis ventos toleraſſe, & imbres,
Ac minas fatorum, hominumque fraudes:
Da pater tecto ſalientem avito
Cernere fumum.

De Amore fugitivo.

Quæritat huc illuc raptum ſibi Cypria natum:
Ille ſed ad noſtri pectoris ima latet.
Me miſerum, quid agam? durus puer, aſpera mater,
Et magnum in me jus altera, & alter habent.
Si celem, video quantus Deus oſſa perurat:
Sin prodam meritò durior hoſtis erit.
Adde quid hæc non eſt quæ natum ad flagra repoſcat,
Sed quæ de noſtro bella cruore velit.
Ergo iſtic fugitive late, ſed parcius ure;
Haud alio poteris tutior eſſe loco.

De Camilla Scalampa Medionalenſi.

Fumantem ambuſtis olim Phaëthonta quadrigis
Excepit rapidis fluctibus Eridanus.
Ecce recens Ticine tibi de Sole trophæum
Erigit auratis culta Camilla comis.
Nam Deus ille tuis auſus concurrere ripis,
Majoris numen ſenſit adeſſe Deæ.

O fatum

O fatum fluviorum: ergo nova fabula veſtris
Semper erunt Nymphis aut pater, aut Phaëthon.

De Violante Grappiña fœmina præclariſſ.

Unde mihi has violas affers puer? accipe mater,
Quando aliud calida de nive nil potui.
De nive tu calida violas? perſtrinxit ocellos
Candor: & ecce, nivem quod puto, pectus erat.
Mira refers: ſed tela ubi ſunt illa aurea? habebam
Cùm legerem violas, nunc Violantis habet.

De Morinna.

Sit ſpectanda comis, ſit pulchro corpore tota,
Sit Venus, & blandas ſpiret ab ore roſas,
Aoniasque Deas, ipſam quoque Pallada vincat
Ingenio, & dulci pectore mella fluant:
Dum tamen ire mihi noctes Morinna quietas,
Et ſinat arbitrij libera jura mei.
Arſimus, & primos miſeri deflevimus ignes:
Hoc ſatis: extremo turpe in amore mori.

Ad animum ſuum.

Arſiſti, & miſeras conſumpſit flamma medullas
Aridaque in cineres oſſa abiere leves:
Fleviſti, roremque oculi fudere perennem,
Sebethus lacrymis crevit & ipſe tuis:
Ardendi, flendique igitur quæ tanta cupido eſt?
O anime, exequias diſce timere tuas:
Néve iterum tua damna, iterum tua funera quæras:
Sirenum ſcopulos præteriiſſe juvet.

De Caſſandra Marcheſia.

Deſine formoſæ dotes numerare puellæ,
Deſine jam extinctas ſollicitare faces,

Nam dum ſæpe comas, frontemque, humerosque, manusque
Commemoras, proprios extruis ipſe rogos.
Dumque oculis Caſſandra, animo Caſſandra recurſat,
Caſſandra heu mentis jus habet omne tuæ.
Blandus amor tacitis ſubrepſit in oſſa venenis.
Sic ſibi vel fatum quilibet eſſe poteſt.

Hymnus divo Gaudioſo.

Gaudete cœtus virginum
Plenas habentes lampadas.
Sponſus ſacras ad nuptias
Venit repentè: ſurgite.
Venit ſerenus Lucifer,
Nocturna pellens ſydera:
Optata lux ſollennibus
Adeſt dicata gaudiis,
Lux clara, qua fugans nigram
Mundi ſator caliginem,
Veſtri latere gloriam
Patris diu non paſſus eſt.
Qua Gaudioſi ſegmina,
Tot in repertæ ſeculis,
Suis videnda civibus,
Dives retexit urnula.
O ter beate & amplius
Lapis puſille, qui tuo
Tanti verendum præſulis
Sinu recondis pulverem.
Præſul ſed ô beatior,
Claræ decus Neapolis,
Tuæ benignus patriæ
Fer Gaudioſe gaudia.

Adſis

Adſit fides, & veritas,
Adſit probata caſtitas:
Morbos, famem, pericula,
Tuis repelle mœnibus.
Ergo tibi ſit gloria,
Inſeparata Trinitas,
Verbum, Paterque, & Spiritus,
Qui condidiſtis omnia.

De eodem, ad veſperas.

Audiat ſurgens, pariter cadensque
Sol tuas laudes, meritosque honores.
Urbis ô noſtræ columen, tuæque
Gloria gentis.
Audiat cœlum, mare, terra, & aër,
Annuos ritus tibi dum novamus,
Dum damus flammis adolenda ſacris
Thura per aras.
Huc ades feſta redimite fronde,
Cœlitum plauſus, choreasque linquens,
Et tuam ſedem, tua Gaudioſe
Oſſa reviſe:
Oſſa, quæ longa tumuli ſub umbra
Abdita, ignaras latuere gentes,
Nocte mox pulſa redeunt apertas
Lucis in auras.
Hic dies nobis celeber, precamur,
Lætior ſemper redeat, nec ullos
Hoſtium motus ferat, aut maligni
Syderis æſtus.
Da tuis longam venerande pacem
Civibus, da perpetuos honores,
Da bonam mentem, ſuperique plenos
Luminis hauſtus.

Nam dum ſæpe comas, frontemque, humerosque, manusque
Commemoras, proprios extruis ipſe rogos.
Dumque oculis Caſſandra, animo Caſſandra recurſat,
Caſſandra heu mentis jus habet omne tuæ.
Blandus amor tacitis ſubrepſit in oſſa venenis.
Sic ſibi vel fatum quilibet eſſe poteſt.

Hymnus divo Gaudioſo.

Gaudete cœtus virginum
Plenas habentes lampadas.
Sponſus ſacras ad nuptias
Venit repentè: ſurgite.
Venit ſerenus Lucifer,
Nocturna pellens ſydera:
Optata lux ſollennibus
Adeſt dicata gaudiis,
Lux clara, qua fugans nigram
Mundi ſator caliginem,
Veſtri latere gloriam
Patris diu non paſſus eſt.
Qua Gaudioſi ſegmina,
Tot in repertæ ſeculis,
Suis videnda civibus,
Dives retexit urnula.
O ter beate & amplius
Lapis puſille, qui tuo
Tanti verendum præſulis
Sinu recondis pulverem.
Præſul ſed ô beatior,
Claræ decus Neapolis,
Tuæ benignus patriæ
Fer Gaudioſe gaudia.

Adſit fides, & veritas,
Adſit probata caſtitas:
Morbos, famem, pericula,
Tuis repelle mœnibus.
Ergo tibi ſit gloria,
Inſeparata Trinitas,
Verbum, Paterque, & Spiritus,
Qui condidiſtis omnia.

De eodem, ad veſperas.

Audiat ſurgens, pariter cadensque
Sol tuas laudes, meritosque honores.
Urbis ô noſtræ columen, tuæque
Gloria gentis.
Audiat cœlum, mare, terra, & aër,
Annuos ritus tibi dum novamus,
Dum damus flammis adolenda ſacris,
Thura per aras.
Huc ades feſta redimite fronde,
Cœlitum plauſus, choreasque linquens,
Et tuam ſedem, tua Gaudioſe
Oſſa reviſe:
Oſſa, quæ longa tumuli ſub umbra
Abdita, ignaras latuere gentes,
Nocte mox pulſa redeunt apertas
Lucis in auras.
Hic dies nobis celeber, precamur,
Lætior ſemper redeat, nec ullos
Hoſtium motus ferat, aut maligni
Syderis æſtus.
Da tuis longam venerande pacem
Civibus, da perpetuos honores,
Da bonam mentem, ſuperique plenos
Luminis hauſtus.

Juſta poſcentes animos benignus
Adjuva, injuſtos moderare ſenſus.
Sentiat per te patuiſſe caſtis
Æthera votis.

Laus tibi cœli Pater, atque princeps,
Omnium rector ſimul & creator,
Quem fides veri ſtudioſa trinum
Credit, & unum.

Ad divum Nazarium.

Dive, cui vaſti metuenda ponti
Vis, & iratæ famulantur undæ,
Quem per & ſpumas gradientem, & æſtus
Nauta vocavit.

Ah miſer pœnas pelago daturus,
Cùm niger circum ſtreperet procellis
Auſter, & turbata minax feriret
Sydera fluctus:

Te, mihi ſanctum, patriumque numen,
Te canam, gentis columen Latinæ,
Auream prolem patris Africani,
Perpetuæque

Matris heu vulnus grave, dum relictis
Tybridis ripis, Italoque cœlo
Sponte trans Rhœtos iter, & nivoſas
Arripis Alpes,

Lacte depulſus, velut ille, primi
Quem rapit curſus generoſus ardor
Pullus, & matrem fugit, & rapaceis
Tranſilit amnes.

Mox & ad Rhenum, horribileſque tendis
Treverûm gentes animoſus hoſpes,
Morte feſtinans capere invidendæ
Præmia palmas.

Hic, ubi è charæ gremio parentis,
Jam necis magnæ comitem futurum,
Excipis celſum pater, & ſalubri
Perluis unda.
Perluis totas, mora nulla, & urbes:
Undique exhauſtis properatur agris:
Barbaros gaudent Dryidæ ſacrorum
Ponere ritus.
Nazari nomen, meritique famam
Audiit, ſi quem Liger in remotis
Occulit ripis, refugóve inundat
Sequana curſu.
Te neque injuſti rabies Neronis,
Impios jam jam minitantis ignes,
Non per exertos Anolinus urgens
Terruit enſes.
Jam voluptatum, gelidæque victor
Mortis, & lapſi reparator orbis
Diceris, milesque peræque Iberis
Notus, & Indis.
Ergo ſperatum genitor triumphum,
Et parum factis meruiſſe cœlum eſt;
Aurèum vultu jubar, & coruſcos
Fundis honores.
Salve iò magni nova lux Olympi,
Cui per extentas operoſa terras
Templa tot ſurgunt, calidisque fumant
Ignibus aræ.
Nos tibi hac grata ſcopulorum in umbra
Ritè parvis ædiculam columnis
Ponimus: nos perpetuo ſacramus
Munere fontem.

Accipe æſtivam, nova ſerta, citrum, &
Virgines lauros, graciles que myrtos,
Quoſque Mergillina tulit propinquo
Littore odores.
O mihi longos liceat per annos,
Hîc ſacra, & feſtos renovare ludos,
Et tuum caſtis ſine fraude votis
Poſcere numen.

De Ferdinando Havalo Piſcariæ Principe.

Admoveant iterum cœlo ſi caſtra gigantes
Hoc duce, quo Ligurum gloria fracta jacet:
Cum Marte Enceladus, cum Phœbo ſigna Typhoëus
Conferet, ipſe Havalus cum Jove bella geret.

In Nolam urbem.

Inſenſum Muſis nomen, malè grata petenti
Virgilio optatam Nola negavit aquam.
Noluit hæc eadem Joviano ruſtica vati
Hoſpitium parvæ contribuiſſe moræ.
Iccirco nimirum hoc dicta es nomine Nola:
Nolueris magnis quòd placuiſſe viris.
At tibi pro ſcelere hoc cœnoſos fuſa per agros
Exhauſit populos Styx violenta tuos.
Jamque quid, ô nullis abolenda infamia ſeclis,
Imprecer? & cœlum deſit, & unda tibi.

In Borgiam.

Borgia cur ſumma nihili ſacra fecerit hora,
Cumque ſua dominos ſpreverit arce Deos,

Parcite mirari, qui talia poſcitis, ac me
Credite Apollineo verius ore loqui:
Hoc, quod vos cœlum, quæ nomina dicitis, ille
Eſſe apinas longo tempore crediderat.

In Lygdamum.

Quæris Lygdame, muſca cur voceris?
Nam muſca es, mihi crede, tam moleſta,
Quàm nec ſunt culices, gravesque fuci,
Quàm nec vermiculique, cimicesque.
Unum te tamen arceat neceſſe eſt,
Turdelæ auxilium cacantis, ut te
Non muſcaria, milviique caudæ,
Non alæ accipitrum potentiorum
Avertant, abigantque ſævientem.

ACT II

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, EPIGRAMMATON

LIBER III.

Mariæ Garloniæ Grappinæ.

PROPAGO formoſæ arboris
  Formoſa virgo, quæ vagos
  Inter orta Cupidines,
  Veris lilia vincis,
Roſasque molles, & croci
  Pulchrè rubentis igneum
  Florem, & uvidulas comas
  Halantis hyacinthi:
Rediſti avitos ad lares,
  Felicem ocellulis tuis
  Redditura Neapolim,
  Charo adnixa marito:
Rediſti ad optatos choros
  Æqualium, & probos ſinus
  Matris, ac bene cognitum
  Fratris dulcis amorem.
Quis, ô quis hunc albo mihi
  Signet diem lapillulo?
  Quis Sabæa calentibus
  Addat munera flammis?
Vocanda Muſarum cohors.
  Huc, huc benigna, & abditam
  Barbiton cape, myrtheis
  Frontem vincta coronis

Thalia;

Thalia: quid dignum tuo
Promis favore? quid bona
Voce, vel fidibus ſtudent
Reſpondere ſorores?
Sed eſſe quid lætum Deæ
Hic abſque amoribus poteſt?
Non movet Chione ſuis,
Non me Lyda papillis.
Procul faceſſant hinc malæ,
Secli pudor, libidines.
Mi ſat eſt minuat graves
Si Garlonia curas.
Juventa cur me tam citò
Ludendo inepta deſeris?
Hæc erat facies novis
Non fraudanda libellis.

Ad Caſſandram.

Quarta Charis, decima es mihi Pieris, altera Cypris,
Caſſandra una choris addita diva tribus.

Se fidem ſervaturum.

Si poſt fata novos animas errare per artus
Vera docent Samij dogmata nota ſenis,
Nec pote mens eadem mutari, ſeu ferus altis
Erret aper ſylvis, ſeu vaga cantet avis:
Ipſe ego (mens quoniam eſt uni ſervire puellæ)
Exurgam mœſtis turtur ab exequiis.

Ad Federicum.

Litibus abſtinui ſemper, mihi teſtis Apollo eſt,
Et Muſæ, & ſtudiis ocia grata meis.
Nunc me neſcio quis per triſtia jurgia verſat
Scotius, & rauci cogit ad arma fori.
Es fateor magnus pulſis Rex inclyte Gallis:
Pelle etiam Scotos, & mihi major eris.

Ad

Ad Eunum.

Quicquid erat tripodum Cumis, Delphiſque, petiſti,
Diſcere fortunam dum cupis Eune tuam.
At Deus extabis ſupra Regeſque. Duceſque,
Veridico tandem rettulit ore tibi.
Tu tamen hinc vanos ſumpſiſti Græcule faſtus,
Jam magni dominus, jam pater orbis eras.
Ecce crucem aſcendis; non te Deus Eune fefellit?
Omnia ſunt crepidis inferiora tuis.

Ad Porciam Branciam, & Iſabellam ſororem.

Porcia & Iſabella, venuſta pignora matris,
Dicite quis veſtras non amet illecebras?
Tu quoque dic, tali cum ſis digniſſima partu,
Quis Leonora tuo nolit ab igne mori?
Natarum illecebris, matris ſimul ignibus uri
Qui cupit, is mortis flagrat amore ſuæ.
Vita vale, in lucro eſt periiſſe; ſed hoc reliquum mors
Quod ſinis, eſt ipſis vix ſatis exequiis.

Ad patriam, antequam iret in exilium.

Partenope mihi culta vale, blandiſſima Siren;
Atque orti valeant, Heſperideſque tuæ.
Mergillina vale noſtri memor, & mea flentis
Serta cape, heu domini munera avara tui.
Maternæ ſalvete umbræ, ſalvete paternæ,
Accipite & veſtris thurea dona focis.
Néve nega optatos virgo Sebethias amnes:
Abſentique tuas, det mihi ſomnus aquas.

Det feſtivo æſtivas umbras ſopor, & levis aura;
  Fluminaque ipſa ſuo lene ſonent ſtrepitu.
Exilium nam ſponte ſequor. Fors ipſa favebit.
  Fortibus hæc ſolita eſt ſæpe & adeſſe viris.
Et mihi ſunt comites Muſæ, ſunt numina vatum;
  Et mens læta ſuis gaudet ab auſpiciis:
Blanditurque animi conſtans ſententia, quamvis
  Exilij meritum ſit ſatis ipſa fides.

FINIS.

ACTII SYNCERI SANNAZARII VITA PER PAULUM JOVIUM.

Doctorum item quorundam virorum in eundem.

EPIGRAMMATA.

IACOBUS SANNAZARIUS equeſtis ordinis poëta, Neapoli natus atque educatus, quum præclarum fœcundi, atque fœlicis ingenij ſpecimen daret, repudiato avito gentilitioque nomine, Actius Syncerus appellari voluit, adhortante Pontano, qui Joviani cognomen, amicorum imitatione deſumpſerat. Sed origo vetuſtæ ſtirpis è Sancto Nazario, Laumellini agri oppido, inter Padum & Ticinum non ignobili, vñ majores advexerant, non obſcurè petebatur. Floruit amicitia Federici Regis, ſeneſcente Pontani gratia; qui Aragonum nomen vehementer offenderat, quum veluti perſonæ oblitus, victorem Carolum invidioſa, vel intempeſtiva oratione publicè laudaſſet. Permanſit in ea belli procella in officio Actius, redeuntique Ferdinando juniori, armatus inter fideles cives operam præſtitit: vñ ei conſpicuus in aula gratiæ locus. Sed infeſtius demum urgente Fortuna, quum Federicus regno pelleretur; conſtanti ſtudio atque integra fide, eum exulem in ulterio-

rem Galliam ſecutus eſt, qua gratiſſimi animi teſtificatione, ſingularem laudem promeruiſſe, vel ejus inimici judicabant. Scripſit, tanquam ambidexter, Ethruſca ſimul, atque Latina carmina, pari lepore ſaleque, arridentibus utrinque Muſis, quum multo felle odij ſubamarus præpilata jacula, jambis intorqueret, aut amorum ſuorum dulcedine reſolutus, tenerrimè laſciviret. Gravi autem & ſacro poëmate, de partu Virginis, viginti annorum lima perpolito ſummum decus fruſtra expectaſſe videri potuit, quum illæ quæ juveni exciderant, piſcatoriæ eclogæ publico exceptæ plauſu, reliquorum operum famam oppreſſerint; ita, ut eam publici tanquam iniqui judicij querelam aperto cum pudore, nec tamen ſine tacita voluptate devoraret. Vixit annos ſeptuaginta duos peramœno, virentique ſemper ingenio, accuratoque, & planè juvenili cultu inter amatorias oblectationes; nunquam non feſtivus & hilaris: ex dolore autem indignantis animi, ſupremum concepit morbum, quod Philibertus Aurantius Dux Cæſaris Mergillinæ villæ ſuæ delicias, temere exciſa turre deformaſſet: ea ad Pauſilypi radices conſpicitur. Sed Aurantio demum acie interfecto, quum hora fatalis adveniret, audito ejus interitu ſeſe in cubitum erigens, Excedam, inquit, è vita hoc meo non inani voto lætus, poſtquam barbarus Muſarum hoſtis, ultore Martæ, immanis injuriæ pœnas perſolvit. Sepultus eſt juxta villam Mergillinam in templo Deiparæ virgini ab ſe dedicato. Marmorem autem tumulo Bembus hoc carmen inſcripſit.

Bembi.

Da ſacro cineri flores: hic ille Maroni
Syncerus, Muſa proximus, ut tumulo.

Marci Antonij Flaminij.

Quantum Virgilio debebit ſylva Maroni,
Et paſtor, donec Muſa Maronis erit:
Tantum penè tibi debent piſcator & acta,
Acti, divino proximè Virgilio.

Tibaldei.

Virginis intactæ partum, partumque videbis,
Actia quem docto pectore Muſa dedit.
Admirandi ambo: humanæ fuit ille ſaluti
Utilis, humanis hic fuit ingeniis.

Petri Gravinæ.

Qui divina legis Synceri carmina vatis,
Magnaque virginei ſacra puerperij:
Non hæc humano credas procedere ſenſu:
Authori mentem movit, & ora Deus.
Hunc ſibi delegit, quo non cœleſtia quiſquam
Grandiùs, aut pleno cultius ore ſonet.

Baſilij Zanchij.

Has naſſas, hæc lina tibi Syncere ſepulto,
Piſcator tenui dedicat arte Mycon.
Hos calamos, myrtumque tibi, viridemque coronam
Arcadia paſtor ponit ab arte Lycon.
Has lachrymas, vulſamque à vertice Mergillina
Cæſariem, & violas ſpargit, & ammineum.
Parthenope patria ipſa tibi de marmore buſtum
Condit, & extentis funera temporibus.

Quid

Quid moror? æterni te ſuſpicit umbra Maronis,
Et tibi vicinum donat habere locum.

N. Nicolai Grudij.

Nuper ad Oenotrias aciem quum flecteres arces
Chriſtus, & Euboicæ mœnia Parthenopes,
Mergillina procul quà Tethyos inſpicit undas,
Audit ab Actiaca munera blanda domo:
Arrectuſque diu modulamine carminis hæſit,
Inde ſacro taleis fundit ab ore ſonos:
Huc ades, ô Genitrix, illæſi virgo pudoris,
Arte pius vates dum tua facta novat,
Anne iterum arcano compleri viſcera motu,
Conceptumque polo reddere credis onus?
Certe ego mî videor primis irripere cunis,
Rurſus & horriferæ mortis obire vicem.
Dum mea ſæpe tamen ſic mors cantetur, & ortus,
Nec grave ſit naſci, nec mihi ſæpè mori.

Latomi.

Dum vacat, & terras quoties pellit illa Tonantis
Mater, virgineo ſed nec honore carens:
Synceri ad tumulum properat viſura, vireſcant
Candida cum rutilis lilia ſparſa roſis.
Vivum dein laticem, dein altera munera flores
Fundit, & arrepta ſic canit orſa lyra:
Conſcie vive mei fœlix Syncere pudoris,
Atque idem partus conſcie vive mei.
Namque ego quo ſacrum ſecretum teſte peregi,
Hunc quoque tu teſtem carminis hujus habes,
Eſto, ventris onus fuerit ſine pondere pondus,
Dum celebres, pondus ſuſtinuiſſe velim.

Ejuſdem.

Major in aſſumpto ratio quo nomine conſtet,
  Eſt ubi te cupiam fellis habere minus.

Joannis Pardi reſponſio ad eam epiſtolam quæ incipit: Parde.

Acci, cui ſimplex peperit facundia nomen
  Synceri, & vitæ candida ſimplicitas:
Si pecus exiguum nobis, ſi commodus eſſet
  Qui pecus, & dominum paſcere poſſet ager,
Ipſe quoque in ſylvis non dedignarer opacis
  Vivere, quas magni diique, deæque colant.
Ruris deliciis fruerer, ruriſque labores
  Exciperem feſſis ſæpius agricolis.
Hic ego longa meæ cupiiſſem ſtamina vitæ
  Deduci, hic atram rumpere fila diem.
Par igitur nobis ſtudium, diſparque facultas:
  Hinc ſequimur vitæ munera diſparia.
Ergo prædiolis tu, qui potes, utere avitis
  Pinguius, & Siculis paſce pecus gregibus.
Mi quia nulli ſoli natalis cura relicta eſt,
  Cura ſit externi ſydereique ſoli.

Gabr. Altilij ad Actium Syncerum & M. Ant. fratres, epiſtola conſolatoria.

Unanimi fratres, rapta qui matre doletis,
  Et deſyderio fletis uterque pio:
Deſinite ah lachrymis tam ſanctos lædere manes,
  Vos vetat elyſiis illa recepta choris.
Illic optatis longum complexibus hærens,
  Jucundo fruitur conjugis ore ſui:

Fœli-

Fœliceſque animas inter, cœtuſque verendos
  Narrat natorum de pietate parens:
Scilicet his ut ſpem viduæ ſolata juventæ,
  Deſerti tulerit frigida regna tori:
Addet & obſequia, & dulces cum pondere mores
  Jam tum cum patrias ferret uterque vices.
Cum ſimul & nymphas, Satyrorum & cantat amores
  Eſtque in Synceri carmine tota ſui.
Quod ſubitò cantu turba excipiente deorum,
  Hinc, illinc variis plauſibus arva ſonant.
Maſſiliam chorus omnis, & ætheriæ convalles,
  Maſſiliam totis reddit & aura locis.
Illa autem æternos caro cum conjuge greſſus
  Jungit, & elyſium ſic terit alta nemus.
Quo jam pro lachrymis Panchæos urite odores:
  Orphææque move tu fidis alter opus.
Non quibus infernas ille exoraverit umbras,
  Flebilibus ſupplex auſus adire modis:
Sed quibus & divûm laudes, ipſosque canendo
  Heroas cœlo, ſyderibusque locat.
Has mitti jubet inferias, hæc funera mater:
  Ipſa ſibi has lachrymas, hæc ſibi buſta rogat.

Hieronymus Carbo Actio Syncero.

Cùm tibi cœleſti faveat de virgine natus,
  Myſtica cui vatum ſacra canenda dedit:
Cumque ingens nova Muſa decus, laudemq; pararit.
  Innectens capiti Delphica ſerta tuo:
Famaque cùm volitet circum plaudentibus alis,
  Geſtiat & ſacræ limina adiſſe domus:
Quid ceſſas Syncere fores reſerare, Deamque
  Excipere, & docto continuiſſe ſinu?
Illa tibi referet, quanto expectata triumpho
  Carmina, & ingenij ſint monimenta tui.

Surge

Surge igitur, vivensque piæ cape præmia curæ,
Poſt cineres ſera eſt gloria, ſerus honos.

Ex I. M. Toſcani Peplo Italiæ Epigramma deſcriptum ad Jac. Sannazarium.

Plurima molitus præclara, per omnia ſummum,
Quod dare vel poterant ſingula, nomen habet.
Martis opus, dignum teſtatur ſanguine equeſtri:
Exilio in Regem eſt certa probata fides.
Sic illum piſcator amat, ſic acta remugit,
Ut pecoris cuſtos, ſilvaque Virgilium.
Jam ſacra quid vatum pepererunt pectora Chriſto,
Virgineis quod ſe partubus æquiparet.
Sed nova Menalias quid ducis ad antra Camœnas
Et calami Tuſcos edidicere modos,
Hoc proprium, Syncere, tuum eſt: hoc Itala tellus
Ante Siracoſij carmina vatis amat.
Tu belli, tu pacis honos: tibi denique lingua,
Et renovata vetus debet, & aucta recens.

FINIS.

This book sho[...]
the Library on or befo[...]
stamped below.

A fine is incurred by retainin[...]
beyond the specified time.

Please return promptly.

MAY 1 '59 H

CANCELLED

BOOK DUE-WID

APR 1 8 1978

MAR

CANCELLED

STALL-STUDY

STALL-STUDY

CHARGE